

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Simona Jarmarová

**Institucionalizovaný region jako nástroj regionálního rozvoje:
komparativní analýza MAS Moravská cesta a MAS Uničovsko**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Miloslav Šerý, Ph.D.

Olomouc 2019

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo):	Bc. Simona Jarmarová (R160112)
Studijní obor:	Regionální geografie
Název práce:	Institucionalizovaný region jako nástroj regionálního rozvoje: komparativní analýza MAS Moravská cesta a MAS Uničovsko
Title of thesis:	Institutionalized region as a tool of regional development: a comparative analysis of LAG Moravian way and LAG Uničovsko
Vedoucí práce:	Mgr. Miloslav ŠERÝ, Ph.D.
Rozsah práce:	113 stran, 5 vázaných příloh
Abstrakt:	Diplomová práce se zabývá zhodnocením komparativní analýzy MAS Moravská cesta a MAS Uničovsko. Na základě komparace je studována funkčnost institucionalizovaného regionu, jakožto nástroje regionálního rozvoje. Práce vychází z teoretických poznatků o studované problematice. Cíle práce jsou naplněny pomocí projektové analýzy, dotazníkového šetření a strukturovaných rozhovorů mezi předsedkyněmi MAS.
Klíčová slova:	MAS Moravská cesta, MAS Uničovsko, rozvoj, region, venkov
Abstract:	Diploma thesis deals with evaluation of comparative analysis LAG Moravská cesta and LAG Uničovsko. Based on comparison is studied the functionality of institutionalized region as a instrument of a regional development. Diploma thesis is based on theoretical knowledge about studied issues. The objectives of diploma thesis are achieved by projective analysis, questionnaire research and structured interviews between chairmans of a LAGs.
Keywords:	LAG Moravian way, LAG Uničovsko, development, region, rural area

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Miloslava Šerého, Ph.D. a za pomoci pramenů, které jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů a literatury.

.....

V Olomouci dne

.....

Podpis autora

Mé poděkování patří vedoucímu této diplomové práce Mgr. Miloslavu Šerému, Ph.D. za jeho odborné vedení, cenné rady a připomínky, které pomohly při tvorbě této práce. Zároveň děkuji Julii Zendulkové (předsedkyni MAS Moravská cesta), za poskytnutí rozhovoru a připomínek k řešené problematice. A v neposlední řadě děkuji své mámě za podporu v průběhu mého studia.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Simona JARMAROVÁ**
Osobní číslo: **R160112**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Institucionalizovaný region jako nástroj regionálního rozvoje:
komparativní analýza MAS Moravská cesta a MAS Uničovsko**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Hlavním cílem diplomové práce je provedení komparativní analýzy MAS Moravská cesta a MAS Uničovsko, na jejímž základě je studována funkčnost institucionalizovaného regionu, jakožto nástroje regionálního rozvoje. V teoretické části se práce věnuje problematice místního a regionálního rozvoje a jejím aspektům vycházejícím z Programu rozvoje venkova, tedy osy IV LEADER. Dále řeší případovou studii MAS Moravská cesta a MAS Uničovsko. Analytická část obsahuje komparativní analýzu, která vychází především z hodnocení projektů realizovaných pomocí obou MAS, dále z dotazníkového šetření mezi veřejností a subjekty zúčastněných v MAS. Získané poznatky jsou v závěrečné části práce zhodnoceny a současně porovnány s poznatky z prací řešících obdobnou problematiku.

Příloha zadání diplomové práce

Seznam odborné literatury:

Základní literatura

1. WOKOUN, René. Regionální rozvoj a jeho management v České republice. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1301-0.
2. BINEK, Jan, Roman CHMELAŘ, Zdeněk ŠILHAN, Hana SVOBODOVÁ, Kateřina SYNKOVÁ, Ondřej ŠERÝ, Iva GALVASOVÁ a Daniel BARTA. Integrované nástroje rozvoje území: vývoj, současnost, nové impulzy. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2015. ISBN 978-80-905139-7-6.
3. BINEK, Jan. Synergie ve venkovském prostoru: paradoxy rozvoje venkova : kritické zhodnocení bariér, nástrojů a šancí rozvoje venkova. Brno: GaREP, 2011. ISBN 978-80-904308-6-0.
4. BINEK, Jan. Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova. Brno: GaREP, 2009. ISBN 978-80-904308-0-8.
5. WOKOUN, René et al. Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008. 475
6. GALVASOVÁ, Iva. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Brno: Georgetown, 2007. ISBN 978-80-86251-20-2.
7. BINEK, Jan a kol.: Venkovský prostor a jeho oživení. 1. vyd. Brno: Nakladatelství Georgetown, 2007. 140 s. ISBN 80-251-19-5.
8. BINEK, Jan a kol.: Rozvojové možnosti obcí. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010. 52 s. ISBN 978-80-87147-29-0.
9. BLAŽEK, Jan a David UHLÍŘ.: Teorie regionálního rozvoje: nástin kritika - klasifikace. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5.
10. LOPOLITO, Antonio a Gianluca NARDONE a Roberta SISTO.: Towards a comprehensive evaluation of Local Action Groups in LEADER programmes. New Medit, 2011, roč. 10, č. 1. s. 43-49. Italy: Istituto Agronomico Mediterraneo - Bari. ISSN 1594-5685.
11. Zpravodaje k realizaci strategického plánu LEADER místní akční skupiny Moravská cesta/Uničovsko

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **20 000 - 24 000 slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Miloslav Šerý, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **29. listopadu 2016**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2018**

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

L.S.

doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 29. listopadu 2016

OBSAH

1	ÚVOD A CÍLE PRÁCE	10
2	REŠERŠE LITERATURY	13
3	METODIKA PRÁCE	16
4	REGIONÁLNÍ ROZVOJ	18
4.1	Vývojové teorie regionálního rozvoje	19
4.2	Regionální politika.....	21
4.2.1	Definice regionální politiky.....	21
4.2.2	Nástroje regionální politiky.....	22
4.2.3	Principy regionální politiky.....	23
5	ČESKÁ REPUBLIKA A REGIONÁLNÍ POLITIKA EU	25
5.1	Operační programy	26
5.1.1	Programové období 2007–2013.....	26
5.1.2	Programové období 2014–2020.....	31
5.2	Program rozvoje venkova	32
6	METODA LEADER.....	34
6.1	Historie metody LEADER	34
6.2	Cíle, zásady a principy metody LEADER	35
6.3	Leader v ČR.....	36
7	MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY (MAS)	38
7.1	Kritéria MAS	39
7.2	MAS v ČR	40
7.2.1	Územní působnost	41
7.2.2	Hodnocení MAS.....	42
8	RURÁLNÍ OBLASTI.....	46
8.1	Rurální oblast MAS Moravská cesta a MAS Uničovsko	48
9	MAS MORAVSKÁ CESTA	50
9.1	Vznik a strategie MAS.....	52
10	MAS UNIČOVSKO	55
10.1	Vznik a strategie MAS.....	57
11	ANALÝZA PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V HODNOCENÝCH MAS V OBDOBÍ 2007–2020 .	60
11.1	Realizované projekty MAS Moravská cesta 2007–2013	60
11.1.1	Období 2007–2010.....	61
11.1.2	Období 2011–2013.....	62
11.2	Realizované projekty MAS MC 2014–2020	64
11.3	Realizované projekty MAS Uničovsko 2007–2013	67

11.3.1	Období 2007–2010.....	67
11.3.2	Období 2010–2013.....	68
11.4	Realizované projekty MAS Uničovsko 2014–2020.....	70
12	ANALÝZA VNÍMÁNÍ MAS JEJICH REZIDENTY	76
12.1	Struktura dotazníku.....	76
12.2	Základní charakteristiky výzkumného vzorku	77
12.3	Analýza postojů respondentů, kteří mají povědomí o fenoménu MAS.....	80
12.4	Analýza postojů respondentů, kteří nemají povědomí o fenoménu MAS.....	83
13	ANALÝZA STRUKTUROVANÝCH ROZHovorŮ.....	85
13.1	Analýza postojů předsedkyně MAS MC k jeho fungování.....	85
13.2	Diskuze rozhovoru s předsedkyní MAS Uničovsko.....	87
14	ZÁVĚR	88
15	SUMMARY	91
16	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	92

Seznam použitých zkratek

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EHSV	Evropský hospodářský a sociální výbor
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
IROP	Integrovaný regionální operační program
LAG	Local action group
LEADER	Liaison Entrée Actions de Développement de l'Économie Rurale
MAS	Místní akční skupina
MAS MC	Místní akční skupina Moravská cesta
MAS Uničovsko	Místní akční skupina Uničovsko
MD	Ministerstvo dopravy
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MZe	Ministerstvo zemědělství
NS MAS	Národní síť Místních akčních skupin
OP	Operační program
OP Z	Operační program zaměstnanost
OP ŽP	Operační program životní prostředí
p.b.	procentní bod
PRV	Program rozvoje venkova
RP	Regionální politika
RR	Regionální rozvoj
SCLLD	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SZIF	Státní zemědělský investiční fond
POV	Program obnovy venkova
ROP	Regionální operační program
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
ISRÚ	Integrovaná strategie rozvoje území

1 ÚVOD A CÍLE PRÁCE

Kořeny současné regionální politiky Evropské unie (dále jen EU) sahají do 50. let 20. století, kdy se začaly tvořit prvotní myšlenky, že hospodářského růstu celého společenství lze docílit pouze tak, že budou snižovány diference mezi jednotlivými regiony. (Blažek a Uhlíř, 2011) Postupným vývojem byla regionální politika, která je jednou z nejdůležitějších politik EU, přetvořena do současné institucionalizované podoby, jejímž primárním cílem je i nadále stírání rozdílů mezi regiony za pomoci alokace dotačních prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen ESIF).

V současnosti, kdy probíhá intenzivní globalizační proces, který napomáhá ve většině případů především růstu socioekonomických charakteristik urbánních oblastí, dochází k opomíjení rozvojových aktivit v oblastech rurálních. (Marková a Boruta, 2012) V České republice (dále jen ČR) došlo k velké změně v roce 2004 po jejím vstupu do EU, kdy mimo jiné začaly být čerpány dotační prostředky skrze Program rozvoje venkova (dále jen PRV) za použití metody LEADER. Metoda LEADER, která je primárně určená k rozvoji socioekonomických charakteristik rurálních oblastí ve své podstatě obrátila a značně decentralizovala přístup běžného dotačního procesu. Venkov je specifický tím, že narozdíl od urbánních oblastí, je příhodnější, aby jeho rozvojem byli pověřeni lokální obyvatelé či subjekty, kteří jsou nejlépe schopni identifikovat skutečné potřeby jeho rozvoje. Proto byla zavedena metoda LEADER fungující na principech „bottom up“.

Institucionální ukotvení tohoto způsobu regionálního rozvoje venkova zabezpečují Místní akční skupiny (dále jen MAS). MAS jakožto institucionalizované regiony sdružující neziskové organizace a subjekty z veřejného i soukromého sektoru fungují za cílem spolupráce, vedoucí k rozvoji venkovských oblastí skrze dotační prostředky alokované EU pro realizaci projektových záměrů jimi navrženými.

MAS jsou na poli regionálního rozvoje v ČR obrovským fenoménem, což dokládá celkový počet 179 MAS na našem území. Jednotlivé MAS vykazují různý stupeň funkčnosti, z nichž některé existují spíše formálně a jiné patří k již stabilním a významným aktérům regionálního rozvoje. Proto byla jako forma práce zvolena komparační analýza dvou MAS, aby byly reflektovány právě rozdíly mezi nimi samotnými.

Hlavním cílem diplomové práce je provedení komparativní analýzy MAS Moravská cesta a MAS Uničovsko, na jejímž základě je studována funkčnost institucionalizovaného regionu, jakožto nástroje regionálního rozvoje. Vzhledem k tomu, že je v této práci institucionalizovaný region představován MAS, si autorka klade za cíl pomocí výsledné komparativní analýzy zjistit, zda jsou MAS silným aktérem regionálního rozvoje, či pouze jakýmsi formálním sdružením, jehož

primárním zájmem je pouze získání dotačních prostředků, nikoliv podpora rozvoje venkovského regionu. Obecně vzato může práce přispět k poznání toho, zda je institucionalizovaný region efektivním nástrojem regionálního rozvoje, tedy zda napomáhá k rozvoji venkovských regionů. Cíl práce se autorka pokusí naplnit za prvé provedením projektové analýzy za období 2007–2013, která by měla vést k zjištění, jak efektivně MAS čerpaly dotační prostředky a zda byly do regionu alokovány spravedlivě. Analyzováno bude rovněž probíhající programové období 2014–2020, díky němuž by mělo být zjištěno, k jakým změnám v projektovém procesu došlo a jak byla pozměněna činnost MAS v novém období. Z druhého reflexi efektivnosti funkčnosti MAS by nám mělo poskytnout provedení dotazníkového šetření mezi rezidenty sledovaných regionů ve věku od 15ti do 30ti let. Což by stejně jako v případě projektové analýzy mělo vést k naplnění primárního cíle diplomové práce a zjištění jak by MAS mohla fungovat do budoucna. Analýza bude provedena na mladší věkové složce obyvatelstva, která je dle předpokladů autorky budoucností regionu, na jehož rozvoji se bude také podílet. A zatřetí provedený strukturovaný rozhovor s aktéry, který by měl doplnit získané informace.

Studované MAS Moravská cesta (dále jen MAS MC) a MAS Uničovsko byly vybrány nejen kvůli tomu, že spolu sousedí a jejich přirozená centra jsou obdobně velká, ale také na základě autorčiny osobní zkušenosti a znalosti hodnocených MAS. Jako jediný oficiální zdroj ke stanovení vstupních předpokladů o funkčnosti MAS bylo využito hodnocení MAS vzniklé v intenci Ministerstva zemědělství (MZe) z let 2010–2012. Z něj vychází předpoklad, že MAS s lepším hodnocením bude mezi rezidenty regionu známa a hodnocena jako přínosná pro regionální rozvoj a zároveň skrze ni bylo alokováno větší množství dotačních prostředků.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části–teoretickou a praktickou. V teoretické části práce se autorka zaměřila na vysvětlení regionálního rozvoje, jeho charakteristik a také jak je uchopen v podmínkách v ČR. Dále jsou diskutovány operační programy za obě programová období, skrze něž jsou MAS finančně podporovány. Následující kapitola je zaměřena na představení metody LEADER, která je primárním pilířem způsobu fungování MAS. V poslední kapitole jsou prezentovány MAS a jejich obecná kritéria, která musí být dodržována. Pro tvorbu představy významnosti MAS v ČR je uvedena i jejich územní působnost. Zachyceno je i výše zmíněné hodnocení MAS, které napomohlo ke stanovení některých výzkumných hypotéz.

Na úvod praktické části práce je provedena geografická charakteristika socioekonomických faktorů, které mohou mít určitým podílem vliv na funkčnost MAS (například vzdělanostní struktura). Následně jsou analyzovány strategické dokumenty studovaných MAS, které naznačují, jak koncipují MAS své aktivity v regionu. Hlavní částí je projektová analýza, která má za cíl zjistit výši alokací a počty realizovaných projektů v zainteresovaných obcích, ale i v MAS jako celku. Na analýzu postojů mladých obyvatel plynule navazuje krátká kapitola zachycující

strukturované rozhovory s představiteli studovaných MAS, díky nimž můžeme zdůvodnit některé z výsledků práce a podat tak pohled z vnitra MAS.

2 REŠERŠE LITERATURY

Teoretické ukotvení řešící problematiku diplomové práce patří sice mezi odvětvově mladší disciplínu, avšak můžeme říci, že je důkladně zmapovaná nejen na poli institucionální sféry, ale rovněž se problematikou zabývala celá řada českých i zahraničních autorů z akademických okruhů. Základní problematika regionálního rozvoje z hlediska vývoje ekonomických teorií je popsána v publikaci Blažka a Uhlíře (2011) *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*, která patří mezi jedny z nejčastěji citovaných publikací v pracích řešících obdobné téma. Autorka Šilhánková (2007) se ve své publikaci *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji* rovněž zabývá základními teoriemi RR. Nedílnou součástí tvorby teoretické části práce byla monografie od Wokouna (2008) *Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, strategie a programování*, jež poskytla pohled na RR nejen z hlediska akademického, ale také praktického přístupu. Brněnská společnost GaREP, spol. s.r.o. působící na poli regionálního a strategického rozvoje, též aktivně publikuje literaturu týkající se právě této problematiky. Zejména titul *Rozvojový interaktivní audit* (Binek a Galvasová, 2011) věnující se problematice RR, vztahům a možnostem nástrojů pro integrovaný rozvoj území v programovém období 2014–2020. Vzhledem k tomu, že regionální rozvoj v ČR je řízen převážně institucionálně, bylo příhodné do teoretické části zakomponovat i institucionální pohled. Ten byl poskytnut koncepčním dokumentem *Strategie regionálního rozvoje České republiky 2014–2020*, který zpracovalo MMR ČR (2013).

Regionální politika EU a její ukotvení v podmínkách ČR, ze které vychází aktivita MAS, je analyzována v publikaci *Regionální politika a její nástroje* (Kovárník a Stejskal, 2009). Dalším zdrojem informací o aplikaci regionální politiky EU v ČR je kniha *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie* (Kantor a Marek, 2007), která se rovněž zabývá praktickými příklady projektové přípravy v rámci strukturálních fondů. MMR, které je jedním z rezortů koordinace a řízení RR, poskytuje na svých internetových stránkách komplexní informace v podobě elektronických dokumentů o ESIF.

Nedílnou součástí práce je charakteristika metody LEADER, která ve své podstatě změnila klasické fungování čerpání dotačních prostředků a udává směr v regionálním rozvoji venkova. Aplikace metody LEADER se neustále vyvíjí a v průběhu fungování v ČR prošla mnoha změnami. Ačkoliv existuje celá řada publikací mapující vývoj této metody na našem území i mimo něj, jako například publikace Škrabala (2006) *Metoda zavádění rozvoje managementu rozvoje mikroregionu*, *Publikace LEADER – budoucnost venkova*, byly pro zachycení problematiky využity primárně dokumenty, příručky či úřední věstníky publikované v intenci EU. Teoretickou oporou této kapitoly byla publikace *Průvodce programem LEADER: založený na zkušenostech z Finska*,

Irska a České republiky: závěrečná zpráva nadnárodního projektu LEADER (Wade a Rinne, 2011), která na základě provedené analýzy ve třech státech EU hodnotí úspěšnost fungování metody a její možnou aplikaci mimo státy EU. Základní evaluaci metody LEADER s názvem *Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu LEADER jako nástroj pro místní rozvoj* z roku 2011 shrnuje v úředním věstníku EU Evropský hospodářský a sociální výbor na základě dosavadních výstupů a poznatků o fungování metody. Publikace *Metoda LEADER. Komunitně vedený místní rozvoj* zpracovaná NS MAS (2015), byla autorkou využita k doplnění souhrnných informací o soustavě všech postupů k úspěšnému fungování metody.

Obecná rovina, čímž je myšleno fungování a opodstatnění MAS, právní podmínky vzniku a celkově obecné informace o MAS, jsou k zjištění především v publikacích zhotovených NS MAS, která je nejvyšším zaštiťujícím orgánem v ČR. K obecnému definování MAS bylo využito vícero zdrojů, například již v předchozím odstavci zmíněné publikace, ale také programový dokument, zhotovený MZe *Program rozvoje venkova na období 2014-2020* (eAGRI, 2015), z něž vychází celková podpora rozvoje venkovských oblastí. Vzhledem k tomu, že v současné době jsou MAS v gesci MZe, MMR a NS MAS, jsou veškeré informace k nalezení v nimi vydaných dokumentech a publikacích. Například k definování základních legislativních parametrů MAS byl využit dokument zhotovený MZe (2015) *Metodika pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014-2020*, nebo také *Metody optimalizace fungování MAS* (EZFRV, 2015). Ačkoliv je teoretická a institucionální rovina MAS poměrně kvalitně zpracována, praktické poznání z pohledu humánní geografie je v českých kruzích poměrně na nízké úrovni. Doplnující informace je možné získat z již zpracovaných kvalifikačních prací, které se ve většině případů zabývaly přínosem fungování MAS, čerpání dotačních prostředků a jejich vlivem na rozvoj venkovských oblastí. Postavením MAS v Olomouckém kraji a jejich analýzou se zabývala studentka regionální geografie UP *Fraisová (2016)*. Analýzu přínosu 2 vybraných MAS pro regionální rozvoj řešila rovněž studentka regionální geografie UP *Novotná (2016)*. Na čerpání dotačních titulů MAS Moravská cesta je zaměřena diplomová práce *Müllerové (2013)*. Rovněž *Pustina (2014)* se ve diplomové práci zaměřil na hodnocení všech MAS Olomouckého kraje, ačkoliv autorce přišla práce více popisnějšího charakteru, bylo do ní rovněž nahlédnuto.

Problematika diplomové práce se zabývá rozvojem venkovských regionů, proto bylo nezbytné charakterizovat samotný venkov. Z geografického hlediska je vymezení rurálních regionů na velice dobré úrovni, avšak v jednotlivých publikacích se často liší, protože neexistuje jednotné zařazení. Konkrétním vymezením se zabývá Binek (2009) v monografii *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Jak napovídá název, práce popisuje základní charakteristiky formující a definující český venkov. Podrobnou typologií českého venkova současnosti řeší článek *Typologie venkovského prostoru Česka* (Perlín, Kučera

a Kučerová; 2010), zveřejněný ve sborníku Geografie ročníku 115. Publikace *Venkov, typologie venkovského prostoru* (Perlín, 2010) byla využita pro aplikaci teorií o venkovském prostoru na studované MAS. Poznatky o problematice vymezení venkovských regionů a složitosti vývoje vymezení byly převzaty z dizertační práce *Diferenciace venkovského prostoru na příkladu Moravskoslezského kraje* (Hruška, 2013). Aby byl do práce zakomponován i zahraniční pohled byla využita práce *Rural Geography: Processes, Responses and Experiences in Rural Restructuring* (Woods, 2005), která se ve většině tvrzení shodovala s ostatními použitými publikacemi.

3 METODIKA PRÁCE

K vypracování této diplomové práce vycházela autorka hned z několika rozdílných zdrojů. Teoretická část byla zpracována formou rešeršní metody, díky níž bylo možné řešit primární témata týkající se regionálního rozvoje a regionální politiky na úrovni ČR a také metody LEADER. Publikace, které byly použity ke zpracování teoretické části práce, doplnila autorka o další zdroje (nejčastěji elektronické dokumenty), které jsou zmíněny v předchozí kapitole řešící rešerši publikované literatury. K nashromáždění zdrojů v elektronické podobě, zejména tedy odborných článků vyjma monografií, byly využity především veřejné databáze Google Scholar či Web of Science.

Konceptualizace problematiky regionálního rozvoje na úrovni ČR vycházela primárně z internetových stránek MMR, protože se jedná o nejvyšší státní instituci na poli regionálního rozvoje, a tedy podává nejrelevantnější a nejaktuálnější data.

Oporou při tvorbě kapitoly zabývající se metodou LEADER byla data získaná z rezortního portálu Ministerstva zemědělství eAGRI, který informoval o fungování této metody především v prvním programovacím období.

Kapitola prezentující problematiku MAS využila hned několik typů zdrojů, podkapitolu 7.1 tvoří poznatky získané z dokumentů týkajících se především metodického ukotvení MAS, které poskytují internetové stránky NS MAS a MZe. Český statistický úřad (dále jen ČSÚ) poskytuje na svých internetových stránkách kompletní přehledová data o MAS v ČR ve formě excelového souboru, obsahující všechny potřebné charakteristiky, které byly nezbytné k tvorbě kapitoly 7.2. K celorepublikovému hodnocení MAS v letech 2010-2012 použila autorka databázi NS MAS a již zmiňovaný portál eAGRI.

K popisu geografických charakteristik studovaných území obou MAS sloužila primárně data z ČSÚ, konkrétněji se jednalo o Městskou a obecní statistiku a Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 (dále jen SLDB). Detailní informace o vnitřní struktuře MAS, jejich strategii a vzniku byly shromážděny ze sekundárních zdrojů dat. Skrze oficiální stránky studovaných sdružení bylo nahlíženo do výročních zpráv, tiskových zpráv a zpravodajů. Oporou této kapitoly, a tedy i primární dokumentací MAS jsou Strategie komunitně vedeného místního rozvoje studovaných MAS a také jejich strategické plány dostupné z internetových stránek MAS.

Finanční analýza zjišťovala alokace za období 2007–2013 a 2014–2020, data byla zjišťována primárně z webových stránek MAS. U MAS MC byla provedena rešerše Zpravodajů o realizaci SPL za každý uplynulý rok, kde jsou uváděny informace o jednotlivých výzvách a realizovaných projektech. Doplnkově bylo nahlíženo i do výročních zpráv, které obsahují nejdetailejší informace o celém projektovém cyklu. MAS Uničovsko nemá tak kvalitně

zpracované přehledové dokumenty, proto byla provedena kompletní rešerše sekundárních zdrojů, tedy výročních a tiskových zpráv a zveřejněných aktualit od roku 2007, které jsou k dispozici na jejích webových stránkách. Aby mohla být data za jednotlivé obce vybraných MAS porovnána, byly na základě demografických údajů vyjádřeny finanční alokace za 1 obyvatele, čímž byl odstraněn vliv populačních velikostí zainteresovaných obcí. Shromážděná data za jednotlivá období byla zpracována v Microsoft Excel a v práci prezentována pomocí tabulek a mapových výstupů.

Součástí analytické části práce je dotazníkové šetření, provedené mezi rezidenty vybraných MAS. S ohledem na přehlednost práce jsou charakter dotazníkového šetření a jeho metodika představeny v kapitole 12. Dotazník je určen pouze pro respondenty ve věku od 15ti do 30ti let, tak aby výsledky reflektovaly názory mladší skupiny obyvatelstva, protože jsou potenciálem rozvoje regionů do budoucna. Dotazník byl vytvořen autorkou a před samotnou distribucí byl cvičně vyzkoušen nezávislými respondenty. Získaná data byla opět zpracována v Microsoft Excel do podoby kontingenčních tabulek a grafů.

Metodické aspekty strukturovaných rozhovorů jsou uvedeny v kapitole 13, tak aby byla zachována náležitá přehlednost práce.

Získané poznatky byly prezentovány pomocí mapových výstupů vytvořených v programu ArcMap. Veškeré vektorové vrstvy pochází z databáze ArcČR 500, která je volně dostupná na webových stránkách ARCDATA PRAHA s.r.o.

4 REGIONÁLNÍ ROZVOJ

Regionální rozvoj je velice často užívaný pojem, jehož vymezení není jednotné, jak v jednotlivých vědních oborech, tak v jeho historickém kontextu. Stejně jako existuje celá řada teoretických definic regionálního rozvoje, rovněž existuje mnoho přístupů pro jeho praktickou aplikaci. Často také dochází k zaměňování pojmu regionálního a lokálního neboli místního rozvoje, proto je pro potřeby této kvalifikační práce primárně nutné od sebe tyto termíny oddělit. Regionální rozvoj je spojován hlavně s regionální politikou a nástroji zaměřenými na zvyšování regionálního potenciálu, kdežto místní rozvoj je chápán ve vazbě k aktivitám představitelů měst a obcí, popř. sdružení obcí. (Kadeřábková a Trhlínová, 2008)

Regionální rozvoj je Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky ve Strategii regionálního rozvoje ČR na období 2014–2020 (MMR, 2013) definován jakožto *„komplex procesů, které probíhají uvnitř regionů a které se týkají pozitivních ekonomických, sociálních, environmentálních a jiných proměn regionu“*. Regionální rozvoj dále napomáhá ke zvýšení konkurenceschopnosti regionů, kvality života a životní úrovně populace v regionech a v neposlední řadě také snižuje meziregionální rozdíly. (MMR, 2013)

Chápání regionálního rozvoje má dvojitý pojetí, a to z hlediska praktického a akademického přístupu. Wokoun (2008) chápe praktický přístup regionálního rozvoje: *„jako vyšší využívání a zvyšování potenciálů daného systematicky vymezeného prostoru (území), vznikající v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využívání přírodních zdrojů. Toto zvýšení a vyšší využití se projevuje v lepší konkurenceschopnosti soukromého sektoru, životní úrovni obyvatel a stavu životního prostředí apod.“* Naopak akademický přístup vzniká uplatňováním vědeckých disciplín (ekonomie, sociologie, geografie aj.), které mají za cíl zjištění zákonitostí regionálního rozvoje, jejichž účelem je zvýšení regionálního potenciálu a jeho využití. Oba výše zmíněné přístupy regionálního rozvoje jsou na sobě závislé a vzájemně se z různého časového hlediska ovlivňují. (Wokoun, 2008) Ve výsledku vede rozvoj regionů k celkovému rozvoji území státu, který závisí především na velikosti regionů, ekonomické síle a meziregionálních vztazích. Obdobným procesem je utvářen i regionální rozvoj, jehož intenzita je definována kvalitativními a kvantitativními charakteristikami jednotlivých obcí situovaných v daném regionu. (Bínek, Galvasová 2011)

Další definice regionálního rozvoje se často shodují, že jde o celou řadu procesů pozitivních změn z hlediska kvantitativních a zejména kvalitativních charakteristik daného regionu, zejména se jedná o charakteristiky ekonomické, sociální, environmentální a kulturní. Při hodnocení regionálního rozvoje je důležité hodnotit především charakteristiky kvalitativní (např. usnadnění dojížděky za prací, zkvalitnění podmínek pro rozvoj cestovního ruchu, aj.), ty

jsou ale mnohdy výsledkem růstu a zlepšování charakteristik kvantitativních (vybudované ubytovací kapacity, výstavba dopravní infrastruktury, aj.). (Regionální rozvoj, 2005a)

4.1 Vývojové teorie regionálního rozvoje

Teorie regionálního rozvoje není možné klasifikovat na základě jednoho obecného přístupu, avšak existují dvě z nejčastěji aplikovaných teorií, které napomáhají k dělení, tzv. konvergenční teorie a divergenční teorie. Základním principem konvergenční teorie je snižování meziregionálních divergencí mezi jednotlivými regiony tak, že jsou podporovány právě hospodářsky a sociálně slabší regiony, naopak teorie divergenční pomáhá rozvoji tzv. pólů růstu neboli regionů hospodářsky a sociálně nejsilnějších. (Blažek, 2011)

V této podkapitole bude věnována pozornost hlavním vývojovým teoriím regionálního rozvoje, které mají návaznost na teorie ekonomické. V tabulce 1 budou rovněž demonstrovány základní koncepty a používané nástroje a opatření ve vztahu k regionální politice, kterou práce řeší v další kapitole.

Tabulka 1 Hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje a regionální politiky

<i>Obecný přístup</i>	<i>Převažující teorie regionálního rozvoje</i>	<i>Regionální politika</i>
Neoklasický (1920-1940)	Teorie regionální rovnováhy (zejména tzv. neoklasické modely)	Základní koncept - „dělníci za prací“, používány nástroje zvyšující mobilitu pracovních sil
Keynesiánský (1950-1975)	Teorie regionální nerovnováhy (např. teorie kumulativních příčin, teorie pólu růstu)	„práce za dělníky“, nástroje podporující příliv investic ze soukromého i veřejného sektoru do problémových regionů (investiční dotace, relokace institucí)
Neomarxistický (1970-1985)	Teorie regionální nerovnováhy (např. teorie nerovné směny)	Návrhy na opatření neomarxisté neformulovali; v některých socialistických zemích byla regionální politika velmi účinná (např. v bývalé ČSSR), ale za cenu ztráty ekonomické výkonnosti a vnější konkurenceschopnosti celého státu
Neoliberální (1975-)	Teorie regionální rovnováhy i nerovnováhy (např. nová teorie růstu, teorie závislosti na zvolené cestě)	„podpora lokální iniciativy“, podpora malých a středních firem, decentralizace kompetencí, deregulační opatření
Institucionální (1980-)	Teorie regionální nerovnováhy (např. teorie průmyslového okrsku, teorie učících se regionů)	„spolupráce a inovace“, podpora malých a středních firem, šíření inovací, networking, gradualistická proměna místních institucí založená na učení

Zdroj: *Blažek a kolektiv (2011)*, vlastní zpracování

Neoklasické teorie

Charakteristickým znakem těchto teorií byla tendence samovolné regulace regionálních rozdílů. Ačkoliv dnes již nejsou neoklasické modely regionálního rozvoje tak často využívané, spatřujeme jistou paralelu mezi tendencemi současné regionální politiky a neoklasickými teoriemi. Stejně jako současná RP¹ i neoklasické teorie podporovaly myšlenku rozvoje a podpory malého a středního podnikání, což je důležité téma především v oblasti působení MAS. (Blažek 2011)

Keynesiánské období

Teorie keynesiánského období vychází především z principu jádro–periferie, tedy jsou podporovány vymezená prosperující jádra a zaostávající periferie. Hlavním principem podpory je tzv. proces „se shora dolů“ neboli jednostranné zásahy státu do regionálních problémů a snaha zabránit negativním jevům na regionální úrovni (nezaměstnanost atd.), což vyžadovalo obrovské nároky na finanční zdroje. Právě tento princip je neslučitelný se základním principem „bottom up“, který je stavebním kamenem fungování MAS. (Blažek 2011)

Neomarxistické teorie

Tyto teorie jsou podmíněné politickým režimem na území tehdejšího Československa, kdy byly regionální problematiku řešeny centrálně na principu vyřešit problém celkově, nejen regionálně. Regionální problematika nebyla pro tehdejší vládu významná, protože se nezabývala podstatou problémů, ale pouze příznaky. V těchto teoriích jsou nadhodnocovány společenské struktury nad soukromými a individuálními aktivitami v regionech, což je rovněž v rozporu se současným principem MAS. Rovněž tyto teorie tvrdí, že kulturní památky nemají pro regionální rozvoj význam, právě podpora kulturního dědictví a památek je jedním z hlavních témat MAS. (Šilhánková, 2007; Wokoun, 2008)

Neoliberální teorie

Teorie tohoto typu byly inspirovány neoklasickými teoriemi, které byly podrobněji rozpracovány. Jejich příznivci často kritizovali nivelizaci meziregionálních problémů a jednostranné zásahy do hospodářství a ekonomiky regionů ze strany státu, naopak regiony si měly poradit sami. Důležitý byl předpoklad, že každý region je unikátní a má jiný směr budoucího rozvoje. V rozporu se současnou regionální politikou a principy MAS je především fakt, že tyto

¹ Regionální politika (dále už jen RP)

teorie neřeší roli lokálních institucí či případné finanční výpomoci ze zahraničí. (Blažek, 2011; Šilhánková, 2007; Wokoun, 2008)

Institucionální směr

Institucionální směr se na rozdíl od všech výše zmíněných teorií odlišuje tím, že neřeší, proč utvářet změny ve společnosti, ale jakým způsobem k nim dojít. Institucionalismus pracuje s myšlenkou cyklu, která tvrdí, že jednotlivci formují instituce, a naopak instituce dále formují socioekonomickou společnost. Zde můžeme vidět shodu s MAS, kde si jednotliví aktéři individuálně rozhodují o vhodnosti aktivit a opatření vedoucích k regionálnímu rozvoji. (Blažek, 2011; Wokoun, 2008)

4.2 Regionální politika

Regionální rozvoj úzce souvisí s regionální politikou, pomocí níž je ve své podstatě utvářen a vzájemně na sebe zpětně působí, proto je nutné definovat základní principy a procesy regionální politiky ve vztahu k regionálnímu rozvoji.

Problematika regionálního rozvoje v ČR je stále aktuálnější a mnohem intenzivněji řešeným tématem nejen na úrovni politické diskuze, a to především ve vztahu meziregionálních rozdílů způsobených rozdílnými socioekonomickými a demografickými charakteristikami. Rovněž se téma regionálního rozvoje dostává do popředí i na poli regionální politiky, na jejíž působení jsou ve členských státech EU zaměřeny nemalé zdroje. (Blažek, 2011)

Chceme-li analyzovat účinnost čerpání finančních prostředků z Evropských fondů a jejich následnou aplikaci v praxi, je nutné pochopit principy a zákonitosti regionální politiky.

4.2.1 Definice regionální politiky

Ačkoliv v současné době existuje celá řada definic regionální politiky, není žádná z nich obecně uznávaná. Jednoduše lze regionální politiku charakterizovat jako soubor určitých cílů, nástrojů a opatření, které ve svém výsledku vedou ke snižování diferencí mezi regiony, a to konkrétně na socioekonomické úrovni. (Wokoun 2008) Obdobně je regionální politika chápána i v evropském kontextu. A to konkrétně jako činnost, jejíž primárním cílem je snížení rozdílů mezi velikostí rozvoje regionů a dále vede k zabezpečení jejich budoucího harmonického rozvoje. (Binek a Galvasová, 2011) MMR (2012) definuje regionální politiku jako „*konceptní a výkonnou činnost státu a regionálních orgánů, jejichž primárním cílem je rozvoj regionů zaměřených na jejich soudržnost a zvyšování konkurenceschopnosti, která odpovídajícím způsobem využívá regionální potenciál a jeho specifické stránky.*“

Přehled vybraných definicí:

- Regionální politika představuje všechny veřejné intervence vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností (Wokoun, 2008).
- Je to součást státní politiky, která ovlivňuje rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části. Zahrnuje opatření napomáhající na jedné straně k růstu stupně ekonomické aktivity na území, kde je vysoká nezaměstnanost a malá naděje na přirozený ekonomický růst, a na druhé straně opatření sloužící kontrole ekonomických aktivit na územích s nadměrným růstem (Goodall, 1987).
- Regionální politika představuje všechny veřejné přímé i nepřímé intervence státu, regionu, obcí a měst, vedoucí k lepšímu prostorovému rozdělení ekonomických i mimoekonomických činností (Adamčík, 1997).
- Cílem české regionální politiky je zajistit dynamický a vyvážený rozvoj území se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí, přispět ke snižování regionálních rozdílů a zároveň umožnit využití místního potenciálu pro zvýšení hospodářské a sociální úrovně jednotlivých regionů (Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020).

Z výše uvedených a obsahově velice podobných definic vyplývá, že efektivní fungování regionální politiky podněcuje jasně definované cíle a nástroje, které jsou praktikovány organizacemi a představiteli státní správy a samosprávy za účelem ekonomického růstu daného území, který je podněcován rozmístěním ekonomických aktivit, pracovní síly a kapitálu uvnitř regionu.

4.2.2 Nástroje regionální politiky

Nástroje v regionální politice můžeme v obecnosti definovat jako pomůcky, které vedou k naplnění cílů regionálního rozvoje daného území. Individuální nástroje jsou rozlišovány podle různých charakteristik (síly vlivu, adresátů, obsahovou orientací, aj.)

Základní dělení regionálních nástrojů je dvojího typu, a to na nástroje finanční a nefinanční.

Tabulka 2 Druhy nástrojů regionální politiky

Finanční nástroje	Nefinanční nástroje
Neinvestiční a investiční pobídky (dotace, granty, úvěry a záruky)	Administrativní nástroje (legislativa)
Kapitálové podílňictví	Institucionální nástroje (institute, strategické plánování, programování)
Daňová zvýhodnění (daňové prázdny, slevy na daních)	Věcné a jiné nefinanční nástroje (poradenství, propagace)
Rozpočtová zvýhodnění (dotace)	
Neinvestiční a investiční pobídky (dotace, granty, úvěry a záruky)	

Zdroj: *Regionální rozvoj 2005c*; vlastní zpracování

Aby byly naplňovány cíle regionálního rozvoje je nutné brát v potaz nerovnoměrné působení jednotlivých nástrojů, kdy jejich nesprávné působení na jednotlivé složky může vést k rozvojové nestabilitě. K dosažení funkčnosti působení jednotlivých regionálních nástrojů je nezbytné korektní rozdělení kompetencí mezi jednotlivé veřejné i soukromé subjekty, a dále vyjádřit práva a povinnosti aktérů regionálního rozvoje. (Regionální rozvoj, 2005c)

4.2.3 Principy regionální politiky

Regionální politika EU funguje při využívání strukturálních fondů z několika základních principů:

Princip koncentrace cílí na potřeby směřovat prostředky do nejvíce problémových regionů s nízkou ekonomickou výkonností. Regiony financované na základě tohoto principu jsou nazývány jako regiony se soustředěnou podporou. Dalším principem je princip programování vycházející z myšlenky alokace prostředků na programy, které mají jasně daný časový rámec, vymezenou škálu podpor, pravidla pro zadavatele projektů a definovaný objem finančních podpor. Partnerství je hlavním principem k dosažení cílů regionálního rozvoje je kooperace a spolupráce mezi orgány státní správy, samosprávy a dalších orgánů. Partnerství je založeno na vertikální úrovni, kdy mezi sebou spolupracují aktéři na různé úrovni (např. státní orgány se samosprávnými orgány, či obcemi) a současně na úrovni horizontální, tedy že mezi sebou spolupracují aktéři na shodné úrovni (např. regiony/obce mezi sebou navzájem). Podmínkou partnerství je jeho započítání již v průběhu příprav programu a jeho kontinuální průběh až do kontroly plnění opatření. (Skokan, 2003) Princip subsidiarity je nejvíce uplatňován především v metodě LEADER, prostřednictvím něhož jsou financovány právě námi studované MAS. V podstatě tento princip vychází z myšlenky, že lokální aktéři, orgány a subjekty nejlépe ví, co je

nezbytné pro možný regionální rozvoj jejich regionu a jaké překážky naopak rozvoji daného regionu brání. Dále máme princip adicionality zajišťující, aby prostředky ze strany státu nebyly většinovými, ale pouze doplňkovými zdroji v podpoře rozvoje regionu, tzn. pokud aktér na poli regionálního rozvoje obdrží prostředky, nesmí snížit vlastní vydané prostředky na aktivity rozvoje regionu. Princip partnerství je uplatňován v hlavních aktivitách charakterizujících MAS, konkrétně je těmito aktivitami myšlena úzká vertikální i horizontální spolupráce mezi orgány na všech úrovních RR, které rozhodují o alokacích finančních prostředků ze evropských fondů. Princip programování tvoří časový harmonogram alokace finančních prostředků, kdy je možné čerpat z fondů v určitých časových intervalech a z určitých programů. Na základě tohoto principu zpracovávají jednotlivé vlády členských zemí EU strategické dokumenty a programy. U principu monitorování a vyhodnocování jde o hodnocení předpokládaného vlivu projektu na RR ještě před jeho schválením a realizací. Dále udává průběžné sledování a hodnocení efektivnosti vynakládaných prostředků a prováděných opatření. (Stejskal a Kovárník, 2009)

5 ČESKÁ REPUBLIKA A REGIONÁLNÍ POLITIKA EU

Socioekonomická úroveň mezi jednotlivými regiony může výrazně, ač pozitivně či negativně ovlivnit hospodářský rozvoj celého státu, právě proto uplatňují všechny členské státy EU regionální politiku, která pomáhá na principech soudržnosti a solidarity snižovat meziregionální rozdíly a zvyšovat konkurenceschopnost regionální a národní ekonomiky. (Stejskal a Kovárník, 2009)

Na celkovém rozpočtu EU se právě regionální politika podílí přibližně 35 % v současném programovacím období 2014–2020, což je po první zemědělské politice druhá nejvyšší kategorie, co se výdajů týče a tento trend je pozorován již několikáté programovací období v řadě. Regionální politika EU je zaměřena na hospodářský růst a zlepšení kvality života v regionech a městech členských států EU pomocí strategických investic. EU má ve své kompetenci především vymezení regionální politiky a její koordinaci. Primárním aktérem je Evropská komise, jejíž primární funkcí na poli regionální politiky je vymezení hlavních cílů, prostředků a regionů finanční podpory na sedmileté rozpočtové období EU. (Politiky Evropské unie, 2014)

V následující kapitole budou popsány základní charakteristiky regionální politiky EU, které jsou aplikovány v regionální politice ČR, která funguje na principech programování, koncentrace, partnerství, adicionality a monitorování a vyhodnocování. V praxi jsou u studovaných MAS uplatňovány především principy programování, koncentrace a partnerství (Marek a Kantor, 2007).

Tato kapitola bude dále zaměřena na regionální a tematické operační programy (dále jen OP) v již uplynulém programovacím období 2007-2013². Strategickým záměrem těchto programů je snaha o snížení míry rozdílnosti socioekonomické úrovně jednotlivých členských států EU (Kučerová, 2006). Rovněž v této kapitole bude charakterizováno současné probíhající programové období 2014–2020, které bude srovnáno s předchozím programovým obdobím, aby byla znázorněna rozdílnost, specifika a principy RP EU. V současné době je cílem regionální politiky ČR pomocí své činnosti přispět k rovnoměrnému rozvoji regionů v ČR, snižovat meziregionální rozdíly jednotlivých regionů pomocí intervencí ovlivňujících rozložení ekonomických aktivit v regionech, napomáhat k rozvoji infrastruktury a snižovat nerovnováhu v sociálním rozvoji. (MMR, 2013)

² právě toto období je zatím jediné kompletně proběhlé od vstupu ČR do EU, proto je možné jej kompletně hodnotit

5.1 Operační programy

Potencionální žadatelé, mezi které řadíme veřejné i soukromé subjekty, které jsou aktéry regionálního rozvoje v námi studovaných regionech, mohou prostřednictvím OP čerpat finanční prostředky buď z tematických OP, které cílí na jednotlivé oblasti regionálního rozvoje nebo z regionálních OP, které se váží na regiony soudržnosti (NUTS II). OP jsou dlouhodobé strategické dokumenty, schvalované Evropskou komisí, jejichž primární úlohou je určení oblastí problémů, které jsou řešeny finančními prostředky z EU. OP jsou řízeny pravidly, podle kterých jsou vybírány projekty v souladu s kohezní politikou EU a každý z nich je podporován jedním ze strukturálních fondů podle jejich zaměření. (Marek a Kantor, 2007) OP jsou detailněji děleny na prioritní osy, které určují možnosti využití finančních prostředků a dále se dělí na oblasti a podoblasti podpory. Jestliže má žadatel zájem o finanční prostředky z OP, nejprve musí předložit daný projekt příslušnému řídicímu orgánu, což jsou u tematických OP jednotlivá ministerstva (MZe, MMR, MD, aj.), v případě regionálních OP jsou to Regionální rady soudržnosti NUTS II. (MMR, 2012a)

Podporované aktivity (tím jsou myšleny právě aktivity studovaných MAS) jednotlivých projektů musí být v souladu s cíli OP. Prioritní osy mají jasně definovaná pravidla, která musí být žadateli dodržována. Projekty musí být předkládány na základě prioritních os, oblastí a podoblastí podpory v rámci výzev, které vypisují příslušné řídicí orgány.

5.1.1 Programové období 2007–2013

Tři hlavní cíle RP EU: konvergence, regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (zaměřeno na hl. město Praha) a evropská spolupráce byly v programovacím období 2007–2013 naplňovány pomocí 26 OP. Pro účely práce bude popsán a charakterizován pouze cíl konvergence, protože právě ten byl naplňován prostředky z OP, ze kterých mohly čerpat MAS. Cíl Konvergence je zaměřen na podporu hospodářského a sociálního rozvoje regionů, jejichž hrubý domácí produkt na obyvatele je nižší než 75 % průměru EU a je aplikován ve všech NUTS II s výjimkou Hl. města Prahy. (MMR, 2012b)

Cíl konvergence byl naplňován v ČR prostřednictvím 7 regionálních OP (dále jen ROP), dělených dle NUTS II a 8 tematických OP, které jsou děleny podle specializace oblastí regionálního rozvoje a podpory ze strukturálních fondů. (MMR, 2012b) Ačkoliv je na území ČR 8 NUTS II, ROP bylo v tomto programovacím období 7, svůj ROP nemá NUTS II–Hl. město Praha, protože nesplňuje cíl Konvergence (tedy má vyšší HDP než 75 % průměru EU). Každý ROP musel mít Regionální radu se sídlem, ty administrativně dohlížely na správné plnění jednotlivých ROP skrze čerpání finančních dotací z nich. (MMR, 2012c)

Národní strategický referenční rámec, ze kterého vychází systém strategických dokumentů v ČR, patří do Národního rozvojového plánu ČR přijatého v roce 2007 Evropskou komisí. Právě z Národního rozvojového plánu vychází tematické OP: Podnikání a inovace, Doprava, Životní prostředí, Lidské zdroje a zaměstnanost, Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Výzkum a vývoj pro inovace, Integrovaný operační program a Technická pomoc. Prostřednictvím výše zmíněných OP byly naplňovány cíle politiky soudržnosti stanovené v Národním strategickém referenčním rámci ČR. (MMR, 2012d)

Tabulka 3 Cíl Konvergence a jeho OP v období 2007–2013

	OP na období 2007-2013	Alokovaná částka (v mld. EUR)
Tematické OP	OP Podnikání a inovace	3,12
	OP Doprava	5,82
	OP Životní prostředí	4,92
	OP Lidské zdroje a zaměstnanost	1,88
	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	1,83
	OP Výzkum a vývoj pro inovace	2,07
	Integrovaný operační program	1,62
	OP Technická pomoc	0,23
	Celkem alokovaná částka	21,27
Regionální OP (ROP)	ROP NUTS II Jihovýchod	720,36 mil. EUR
	ROP NUTS II Jihozápad	633,65 mil. EUR
	ROP NUTS II Moravskoslezsko	734,27 mil. EUR
	ROP NUTS II Severovýchod	671,29 mil. EUR
	ROP NUTS II Severozápad	762,77 mil. EUR
	ROP NUTS II Střední Čechy	571,72 mil. EUR
	ROP NUTS II Střední Morava	672,24 mil. EUR
	Celkem alokovaná částka	4,66 mld. EUR

Zdroj: *Ministerstvo pro místní rozvoj 2012a, 2012c; vlastní zpracování*

V tabulce 3 jsou znázorněny OP naplňující cíl Konvergence v programovém období mezi lety 2007 a 2013. Pro kompletní definici všech OP pomocí nichž byl realizován regionální rozvoj, chybí v tabulce 3 OP–Praha a OP pro Evropskou územní spolupráci–tyto OP byly vynechány, protože studovaná území se do čerpání finančních prostředků z OP nemohla zapojit. Celkově bylo v programovém období 2007–2013 na OP zmíněných v tabulce (tedy regionální a tematické

OP) alokováno 25,89 mld. EUR, což je v přepočtu přibližně 690 mld. Kč. Tematické OP poskytovaly 79,5 % a ROP 17,6 % z celkové částky alokované na cíl Konvergence. (MMR, 2012b)

Vybrané OP související s rozvojem regionu

V následující podkapitole budou stručně charakterizovány OP, z nichž čerpané finanční prostředky prostřednictvím MAS mohly, dle subjektivního názoru autorky a její znalosti regionu napomoci ke zlepšení regionálního rozvoje a posléze samotnému zvýšení regionálního potenciálu ve studovaných regionech.

OP Životní prostředí (dále jen OP ŽP)

Hlavním cílem tohoto programu, jehož fungování bylo v gesci Ministerstva životního prostředí, je zlepšení stavu ovzduší, vody a půdy a rovněž podpora péče o krajinu a tvorba environmentální infrastruktury. Podle MMR (2012e) byl OP ŽP po OP Doprava druhým nejvíce financovaným programem (viz tabulka 3). Oprávněnými žadateli jsou rovněž obce. Program byl rozdělen na 8 prioritních os:

1. Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní
2. Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí
3. Udržitelné využívání zdrojů energie
4. Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží
5. Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik
6. Zlepšování stavu přírody a krajiny
7. Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu
8. Technická pomoc

(MMR, 2012e)

Ve výše zmíněném výčtu prioritních os OP ŽP se nacházelo několik možností k využití prostředků ve studovaných územích. Kupříkladu na území MAS Moravská cesta se nachází CHKO Litovelské Pomoraví a velké množství přírodních rezervací a památek. Právě přírodní bohatství zvyšuje rozvojový potenciál regionu z hlediska turistického ruchu, proto je nezbytná jeho ochrana a zlepšování stavu přírody a krajiny (prioritní osa 6). Rovněž se na území MAS Moravská cesta nachází významná říční síť s častou povodňovou aktivitou (prioritní osa 1).

OP Podnikání a inovace

Tento operační program, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, cílil na podporu rozvoje podnikatelského prostředí prostřednictvím podpory nových a stávajících firem, využívání moderních technologií a zkvalitňování podnikatelské infrastruktury a spolupráce mezi podniky. (MMR, 2012f) Prioritní osy tohoto programu jsou následující:

1. Vznik firem
2. Rozvoj firem
3. Efektivní energie
4. Inovace
5. Prostředí pro podnikání a inovace
6. Služby pro rozvoj podnikání
7. Technická pomoc

Jedním z principů fungování MAS je právě finanční podpora malého a středního podnikání a snaha o zvýšení konkurenceschopnosti lokální podnikatelské sféry.

OP Lidské zdroje a zaměstnanost (dále OP LZZ)

Ačkoliv OP LZZ patřil do více cílových tematických OP, byl z převážné části financován z prostředků cíle Konvergence, na jehož naplnění bylo z ESF vyčleněno 1,88 mld. EUR, dále byl OP LZZ financován z cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. (MMR, 2012g)

Podané projekty mohly být zaměřené na podporu začínajících podnikatelů, vzdělávání s podporou zaměstnavatele, vzdělávání zaměstnanců úřadů veřejné správy, aj. Podmínkou každého RR je eliminace nezaměstnanosti, kvalitně fungující trh práce a fungování jednotlivých organizací díky fungující veřejné správě, všechny tyto aspekty byly podporovány skrze OP LZZ. (MMR, 2012g)

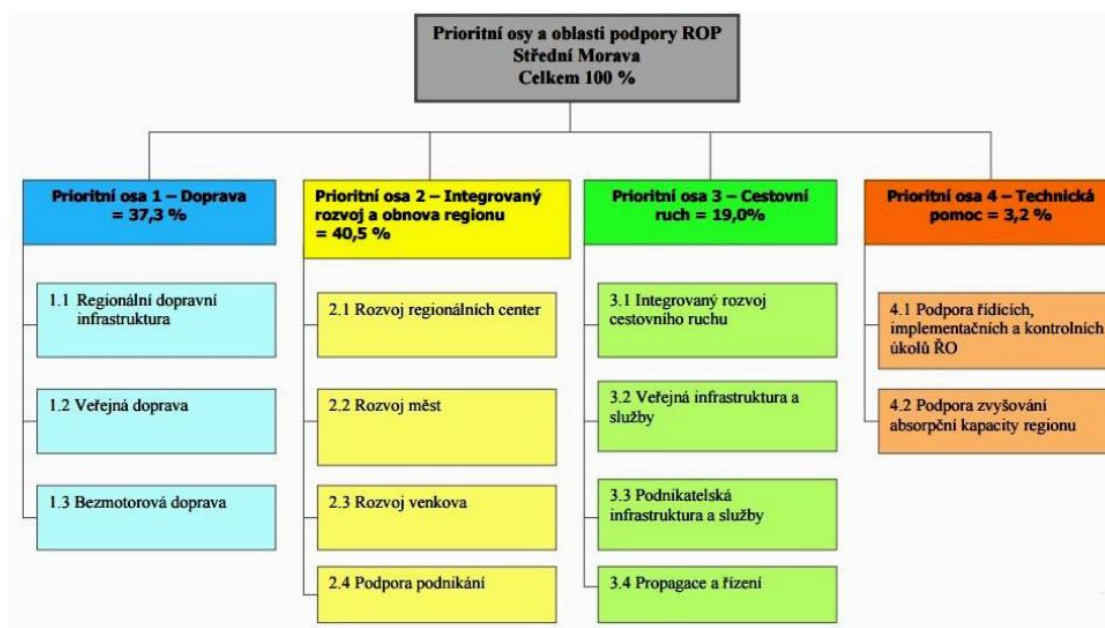
Integrovaný operační program (dále IOP)

Finanční prostředky čerpané v rámci IOP byly zaměřeny především na podporu rozvoje informačních technologií ve veřejné správě, zlepšování infrastruktury sociálních služeb, podporu cestovního ruchu, kulturního dědictví aj. Cílem aktivit v rámci IOP bylo zvýšení kvality života obyvatel a zvýšení atraktivity regionů ČR. IOP byl financován nejen z fondů EU, ale rovněž z národních veřejných a soukromých zdrojů, celkově ve výši 1,62 mld. EUR (MMR, 2012i) Podpora cestovního ruchu a kulturního dědictví patřily v minulém i současném programovém období k oblastem podpory v SCLLD MAS Uničovsko, současně i MAS Moravská cesta měla ve svém SCLLD uvedenou oblast podpory kulturního dědictví.

ROP NUTS II Střední Morava

V následující podkapitole bude stručně charakterizován ROP NUTS II Střední Morava, který stejně jako výše zmíněné regiony nabízel možnost čerpání dotačních prostředků určených na aktivity podporující regionální rozvoj. Obě ze studovaných MAS se nacházejí na území NUTS II Střední Morava, konkrétněji v Olomouckém kraji a okrese Olomouc.

Primárním cílem ROP NUTS II Střední Morava byla snaha o zlepšení dopravní dostupnosti a propojenosti regionu, prostředky byly směřovány především na modernizaci veřejné dopravy, rozvoj dopravní infrastruktury, rozvoj služeb cestovního ruchu a menších podnikatelských ploch. Na venkově měly dotace z tohoto ROP pomoci k rozvoji sociální a zdravotnické infrastruktury a celkovému zlepšení života v malých obcích. Tyto cíle byly naplňovány prostřednictvím 4 prioritních os: doprava, integrovaný rozvoj a obnova regionu, cestovní ruch a technická pomoc. Celkově bylo na tento OP vyčleněno z fondu ERDF³ 672 240 000 EUR. O tuto finanční podporu mohly žádat veřejné, ale i soukromé subjekty, například: kraje, obce, svazky obcí a nimi zřizované organizace, dále podnikatelé, nestátní neziskové organizace či zájmová sdružení. (MMR, 2012i)

Obrázek 1 Grafická znázornění členění prioritních os ROP Střední Morava

Zdroj: *Střední Morava (2009)*; vlastní zpracování

³ European regional development fund – Evropský fond pro regionální rozvoj

V následujícím odstavci bude shrnutý vliv dopadů realizace projektů ROP Střední Morava na rozvoj regionu soudržnosti Střední Morava na základě dokumentu *Shrnutí evaluace dopadů ROP Střední Morava* (Střední Morava, 2015). V rámci programovacího období 2007–2013 bylo na území NUTS II Střední Morava skrze ROP podpořeno a realizováno 1213 projektů v celkové výši 29,3 mld. Kč (údaj k 1.6.2016), většina projektů však byla podpořena pouze z části, kdy z ROP Střední Morava byly vyčleněny dotace ve výši 18,3 mld. Kč (údaj k prosinci roku 2015). Zainvestování z vlastních zdrojů žadatelů dosáhlo tedy částky 11 mld. Kč. Co se týče studovaných MAS bylo z ROP Střední Morava realizováno na území MAS MC 17 projektů a na území MAS Uničovsko 12 projektů v rámci PO 1–Doprava. PO 2–Integrovaný rozvoj a obnova regionu byly vyhodnoceny na základě kategorizace obcí dle výše schválené dotace pro obce mezi 500 až 4999 obyvateli a 5000 a více obyvateli. Na území MAS MC byly nejvyšší dotace alokovány v obci Bouzov a Litovel. Mezi nejlépe dotované obce na území MAS Uničovsko patřilo samotné město Uničov (dotace ve výši cca 120 mil. Kč a 9 podpořených projektů) a dále obce Šumvald, Paseka a Dlouhá Loučka. V rámci PO 2–Cestovní ruch, byly podpořeny projekty na území 2 obcí zainteresovaných v MAS MC (jednalo se především o turisticky atraktivní lokality) a pouze v jedné obci na území MAS Uničovsko. (Střední Morava, 2015)

5.1.2 Programové období 2014–2020

V porovnání s předchozím programovým obdobím 2007–2013 zaznamenalo to současné, které probíhá mezi lety 2014–2020 změny na české i evropské úrovni. Na rozdíl od předchozího období, jehož základním programovým dokumentem byl Národní strategický referenční rámec, pro současné období byl přijat dokument Dohoda o partnerství, který definuje nové OP. Výraznou změnou bylo snížení počtu OP (pro lepší orientaci viz tabulka 4) pro ČR, avšak většina OP zůstala shodná či pouze změnila název. Nejzásadněji však byly pozměněny ROP, jejichž správu měly v kompetenci jednotlivé regionální rady. Všechny ROP byly zrušeny a byl vytvořen jediný celostátní Integrovaný regionální operační program (dále IROP), jehož správa je zajišťována MMR, a který by měl zefektivnit čerpání finančních dotačních prostředků v porovnání s fungováním dřívějších ROP. (Euroskop, 2018)

Tabulka 4 Národní OP a jejich alokace v ČR v období 2014–2020

Národní operační programy	alokovaná částka (v mld. EUR)
OP Doprava	4,7
IROP	4,6
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	4,3
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání	2,8
OP Životní prostředí	2,6
PRV	2,3
OP Zaměstnanost	2,1
OP Technická pomoc	0,2
OP Praha-pól růstu	0,2
Operační program rybnářství	0,03
Celkem alokovaná částka	23,8

Zdroj: *Ministerstvo pro místní rozvoj (2015)*; vlastní zpracování

V tabulce 4 můžeme vidět jednotlivé OP a výši finanční alokace pro jednotlivé programy v rámci evropské regionální politiky v ČR. Celkově můžou žadatelé v ČR čerpat alokovanou částku 23,85 mld. EUR, což je o cca 2 mld. EUR méně než v předchozím programovém období.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský námořní a rybnářský fond nepatří do regionální politiky EU, ale do společné zemědělské politiky. Tyto fondy stály v minulém programovém období mimo Národní strategický a referenční rámec, protože měly své vlastní programové dokumenty. Nově byly do národních OP zahrnuty: PRV a Operační program rybnářství, a to díky Dohodě o partnerství. PRV bude pro potřeby práce řešen níže v samostatné kapitole.

5.2 Program rozvoje venkova

PRV je důležitý programový dokument, který byl sepsán na základě evropských nařízení a navazuje na předchozí programové dokumenty. (Eagri, 2018a) Skrze PRV, jehož řídicím orgánem je MZe, je možné získat dotační prostředky poskytované EU prostřednictvím Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD⁴). Podle Eagri (2018) program podporuje: diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru, zvyšování hospodářského rozvoje, snižuje nezaměstnanost na venkově a posiluje sounáležitost venkovského obyvatelstva. Podporován by měl být i komunitně vedený místní rozvoj (tedy

⁴ European agricultural fund for rural development

metoda LEADER), díky němuž by měl být podpořen rozvoj spolupráce lokálních aktérů a potřeby lokálního venkovského prostoru. (Eagri, 2018b)

Tabulka 5 Osy programu rozvoje venkova a jejich cíle pro období 2007–2013

OSY	Cíl
Osa I Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví	Tvorba silného a dynamického zemědělsko-potravinářského odvětví
Osa II Zlepšování ŽP a krajiny	Tvorba multifunkční zemědělských a lesnických systémů prospěšných pro životní prostředí, přírodu a krajinu
Osa III Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova	Tvorba různorodých pracovních příležitostí a prorůstových podmínek pro atraktivní život na venkově
Osa IV LEADER	Iniciace vytváření a rozvoj místních partnerství a využití vnitřního potenciálu venkova

Zdroj: *Státní zemědělský a intervenční fond 2013*; vlastní zpracování.

V minulém programovém období 2007–2013 byly finanční prostředky alokovány do čtyř konkrétních os, které reflektovaly nejvíce problematické oblasti rozvoje venkova. Nejvyšší finanční podpora byla alokována do Osy II, téměř 6 mld. Kč (roční průměr), naopak nejnižší finanční alokace ve výši 0,2 mld. Kč (roční průměr) směřovala do Osy IV LEADER, ze které byly čerpány dotace prostřednictvím MAS na spolupráci obcí, neziskového sektoru, lokálních veřejných i soukromých subjektů. (SZIF, 2013)

Vzhledem k tomu, že se metoda LEADER osvědčila jako fungující nástroj RR s přímou účastí lokálních aktérů, bylo pro současné programové období v rámci PRV doporučeno EHSV několik doporučení a závěrů k tématu osy IV–LEADER jako nástroj pro místní rozvoj. EHSV doporučil pro další programové období 2014 až 2020 osamostatnění a rozšíření metody LEADER a posílení partnerských přístupů odspodu, s tím že by měla být financována z jiných fondů EU. Rovněž by měla být metodika využita v městech pod jiným názvem za cílem řešení rozvojových strategií. (EUR–LEX, 2011)

6 METODA LEADER

V rámci této kapitoly bude představen vývoj a fungování programu LEADER, na jehož principech fungují MAS, pro které je určen.

Název „LEADER“ vychází z francouzského sousloví „*Liaisons Entre Acteurs du Développement Economique Rural*“, což v překladu znamená „*Vztah mezi jednotlivými aktéry v hospodářském rozvoji venkova*“. Wade a Rinne (2008) tvrdí, že „*Záměrem bylo získat energii a zdroje všech, kteří by mohli přispět k procesu rozvoje venkova vytvářením partnerství mezi veřejným, soukromým a občanským sektorem na sub-regionální úrovni.*“ Program LEADER je v ČR zaměřen na zlepšení kvality života v rurálních oblastech, zlepšení ekonomiky a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví. A to způsobem, kdy jsou do místních strategií skrze metodu LEADER implementovány záměry na možné investice prostřednictvím zainteresovaných lokálních aktérů, kteří podávají záměry na využití potenciálu daného území. (Eagri, 2018b)

6.1 Historie metody LEADER

Metoda LEADER byla představena již v roce 1991 jako program, který umožňoval lokálním sdružením přímý zisk dotačních prostředků z fondů EU, bez nutnosti schválení ústředních nebo regionálních vlád. (Wade a Rinne, 2008) Až do současné podoby byla metoda LEADER vypracována v průběhu několika fází. V prvním programovém období jako LEADER I – „experiment“ byla shledána úspěšnou a v následujícím období 1996–1999 byla rozšířena do další členských zemí EU jako iniciativa LEADER II. V následujícím období 2000–2006, během kterého se v roce 2004 stala i ČR členskou zemí EU, došlo k experimentálnímu implementování metody do programů nově přistoupených zemí. V minulém programovém období 2007–2013 byl LEADER součástí IV Osy II. pilíře SZP⁵ jako tzv. „mainstream tool“⁶ SZP, v tomto období byla financována z EZFRV a současně spolufinancována členskými státy. Od počátku fungování do konce minulého programového období bylo do iniciativ zainteresovaných v programu LEADER z EZFRV zainvestováno pouze cca 9,75 mld. EUR. Ke konci roku 2011 působilo v EU více než 2200 MAS, díky nimž se dotace dostaly i do nejdlejších oblastí EU-28. O významnosti LEADERU svědčí i rozpočet z EZFRV, který byl alokovan na období 2007 až 2013, a to ve výši 5,5 mld. EUR. Během existence LEADERu dotáhly výdaje 13,9 mld. EUR z veřejných rozpočtů (spolufinancování státy a privátního sektoru) a 5 mld. EUR z privátních rozpočtů. (EUR–LEX, 2011)

Metoda LEADER během své existence nabývá stále většího významu na poli rozvoje venkova a stala se podstatnou součástí všech programů rozvoje venkova (Wade a Rinne, 2008).

⁵ Společná zemědělská politika EU

⁶ v překladu tzv. hlavní nástroj SZP

Tento nástroj financování se stal hojně využívaným nejen MAS, ale také samosprávami venkovských obcí. V některých členských státech EU (zejména příchozích až po roce 2000) pokrývají MAS většinu rozlohy státu a doplňují tak místní veřejnou správu a samosprávu. (EUR–LEX, 2011)

6.2 Cíle, zásady a principy metody LEADER

Přístup metody LEADER je založen na využívání lidských zdrojů na venkově, které poskytují potenciál ke zlepšení života právě v jejich oblastech. Rovněž jsou tyto lidské zdroje a místní aktiva využívány v rámci metody k lepšímu využití hospodářského rozvoje a sociální soudržnosti. (Wade a Rinne, 2008) Dotační prostředky jsou skrze program LEADER přerozdělovány decentralizovaně prostřednictvím strategií MAS, které si mohou, jakkoliv v rámci jejich strategie určit oblast (tzv. fiche), která potřebuje finančně podpořit. Dotační prostředky na rozvoj venkova mohou takto čerpat obce, neziskový a soukromý sektor. (Pelcl a kol., 2008)

Metoda LEADER podle článku 61 Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) schváleného dne 20. září 2005 zahrnuje alespoň tyto prvky:

- Strategie místního rozvoje podle jednotlivých oblastí, určené pro řádně vymezená subregionální venkovská území;
- Partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem na místní úrovni (dále jen „místní akční skupiny“);
- Přístup zdola spojený s tím, že rozhodovací pravomoc týkající se vypracování a provádění strategií místního rozvoje náleží místním akčním skupinám;
- Více odvětvové navrhování a provádění strategie založené na součinnosti mezi subjekty a projekty z různých odvětví místního hospodářství;
- Uplatňování inovačních přístupů;
- Provádění projektů spolupráce;
- Vytváření sítí místních partnerství.

(EUR–LEX, 2005)

Tabulka 6 Principy programu LEADER

„Place-based“ přístup	Integrace napříč obory
Přístup „zdola nahoru“	Vnitrostátní spolupráce (včetně mezinárodní spolupráce)
Místní partnerství	Vytváření sítí
Inovace	Decentralizované řízení a financování

Zdroj: *Wade a Rinne (2008)*, vlastní zpracování

V tabulce 6 je znázorněno 8 zásad, které jsou nezbytné pro fungování metody skrze MAS při výběru projektů. Je nezbytné, aby byl projekt realizován na území dané MAS–přístup „place-based“ a současně musí vycházet z lokální iniciativy–přístup „zdola nahoru“. Podmínkou je také rozvoj místního partnerství mezi veřejnými i soukromými skupinami, které rozvíjí programy MAS. Pokud usilujeme o určitý rozvoj, je nezbytností zahrnout do tohoto úsilí inovace, výjimkou není ani program LEADER. Program rovněž nepodporuje jen jedno odvětví, snaží se o integraci napříč obory. Vytvoření jakéhosi know-how umožňují různé formy spolupráce a výměny zkušeností mezi MAS. Decentralizované řízení zajišťuje posílení sebedůvěry místní iniciativy ve financování EU a pocitu, že si mohou „své“ problémy řešit samy. (Wade a Rinne, 2008)

Díky metodě LEADER bylo posíleno partnerství mezi soukromými a veřejnými subjekty ve venkovském prostoru a zvýšila se absorpce dotačních prostředků do venkovských oblastí. Metoda LEADER se stala nedílnou součástí programů rozvoje venkova členských států EU, vzhledem k její efektivnosti, plošnosti a transparentnosti. Její úspěšnost vychází z toho, že podporuje projekty, které vychází z požadavků místního obyvatelstva na základě principu subsidiarity (viz kapitola Principy regionální politiky). Metoda se za dobu svého působení stala tak účinnou, že se v mnohých případech (např. u OP aplikovaných na venkov) navrhuje rozšíření i mimo současnou podobu aplikace. (EUR-LEX, 2011) Wade a Rinne (2008) vnímají program LEADER jako „*vyplnění mezery tvořené všemi ostatními programy a především projekty menšího rozsahu, které by jinak neměly žádný zisk z jiné podpory*“.

6.3 Leader v ČR

Koncepce rozvoje venkova v ČR nebyla před vstupem ČR do EU na vysoké úrovni, v podstatě jediným nástrojem, který rozdělával dotační tituly byl Program obnovy a rozvoje venkova, který funguje již od počátku 90. let do současnosti. K výrazné změně došlo po vstupu ČR do EU v roce 2004, kdy byla na základě pozitivních zkušeností z jiných členských států EU,

aplikována metoda LEADER jako tzv. Program podpory venkovských regionů LEADER ČR v intenci MZe. (Pavlíková, 2007)

Prvotním cílem po zavedení programu LEADER ČR (4.3.2004) bylo vybudování efektivně fungující sítě MAS. Podobně jako u POV se tato metoda stala vyhledávaným nástrojem u žadatelů o finanční podporu realizace projektů na venkově. Po zavedení metody začaly vznikat nové MAS na celém území ČR. Nové MAS byly vybírány pro realizaci strategií a projektů. K největší disperzi uskupení MAS došlo v období 2004–2006, ta probíhala i v programovacím období 2007–2013. (Pavlíková, 2007) Nutno podotknout, že ČR byla první zemí mezi členskými státy po vstupu do EU v roce 2004, která aplikovala program LEADER a nejvýrazněji jej propagovala (Wade a Rinne, 2008). Úspěšnost programu dokládá i vývoj počtu založených MAS a podpořených projektů v období krátce po jeho zavedení, program totiž nabízel unikátní příležitost pro rozvoj místního regionu a subjektů v nich působících (Pavlíková, 2007) V tabulce 7 je zaznamenán vývoj počtu MAS, realizovaných projektů, počet přijatých žádostí a vynaložených prostředků v prvním programovém období 2004–2006 a roce v 2007 ve všech MAS v ČR.

Tabulka 7 Počet podpořených MAS a výše vynaložených finančních prostředků v prvních 4 letech fungování programu LEADER v ČR

	Počet přijatých žádostí	Počet vybraných MAS	Vynaložené finanční prostředky (mil. Kč)	Realizované projekty tehdejšími MAS
2004	31	16	77	71
2005	41	21	70	94
2006	64	23	70	123
2007	57	24	59	143

Zdroj: Pavlíková (2007); vlastní zpracování

V prvotní fázi byly podporované projekty zaměřeny především na zdokonalení veřejné infrastruktury (oprava kulturních a společenských zařízení), dále byly projekty zaměřeny na podporu rozvoje zemědělství (nákup zemědělských strojů) a rozvoj turismu ve venkovských oblastech.

Ačkoliv je v současné době pokryta téměř většina území MAS, cílem Národní sítě MAS ČR (dále NS MAS ČR) je disperze metody LEADER do míst, které nejsou zatím pokryty působností MAS.

7 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY (MAS)

Místní akční skupina (MAS) neboli anglicky Local Action Group (LAG) je specifickým typem dobrovolné spolupráce mezi dílčími subjekty veřejného i soukromého sektoru rurálních oblastí, kterými rozumíme především subjekty sociálně-ekonomické (obce a další složky veřejné správy, podnikatele, neziskové organizace, svazy či samotné občany). (Eagri, 2018b) Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, fungování MAS je umožněno skrze program LEADER, který vychází z předpokladu, že právě výše zmíněné subjekty jsou nejvíce zainteresované v rozvoji daného venkovského regionu, a tedy nejlépe mapují jeho reálné příležitosti a nedostatky, což vede k decentralizaci a demokratizaci na lokální úrovni. (Škrabal, 2006) Tvorba místního partnerství je podmiňující aktivitou k čerpání finančních prostředků z programu LEADER, pomocí něhož spolupráce mezi veřejným i soukromým sektorem vede k úspěšnému rozvoji venkova. (Národní síť MAS, 2015) Ovšem pro realizaci úspěšného regionálního rozvoje venkova je nezbytné, aby MAS 100% fungovala, což vyžaduje neustálou aktivizaci interakcí mezi členy MAS a kvalitní institucionální a personální zázemí v čele MAS. (SMS ČR, 2015)

Pro potřeby této práce neadekvátněji definuje MAS NS MAS ČR (2018a) takto: *„na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejného moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů, pro svůj region, metodou LEADER. Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. Jedním z nástrojů je také aktivní získávání a rozdělování dotačních prostředků.“*

Z geografického hlediska je MAS humánněgeografickým regionem, jehož podobu utváří socioekonomické interakce v prostoru, kterými myslíme především vztahy mezi členy MAS. Z metodologického hlediska vymezení řadíme MAS mezi regiony, které slouží jako nástroj managementu území. Tento typ území, pro něž jsou tvořeny regulační či rozvojové plány, můžeme označit rovněž jako plánovací regiony, často vzniklé v intenci EU pro její potřeby. Regiony prezentované MAS mohly být dle klasifikace z hlediska formy vymezeny buď na základě více kritérií či vztahů, nebo na základě souboru různých geografických procesů. (Toušek, Kunc, Vystoupil a kol.; 2008)

7.1 Kritéria MAS

MAS musí před svým vznikem splnit jasně daná územní a institucionální kritéria, která byla prvně definována Nařízením Rady (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005, v průběhu působení programu LEADER byla kritéria upravována do současné podoby.

Vnitřní struktura MAS má jasně daná specifika, která musí dodržovat rovnováhu mezi všemi zainteresovanými subjekty z veřejného a soukromého sektoru. Z více jak 50 % musí být zastoupeny subjekty ze soukromého sektoru (např. podnikatelé, firmy, občané a další), další část je tvořena ze zástupců veřejné sféry. Fungování principu „zdola nahoru“, tedy rozvoj venkova směrem od lokálních sfér zajišťuje max. 49 % hlasovacích práv, kterých může dosáhnout zastoupení veřejné sféry v MAS. (Eagri, 2009)

Území působnosti MAS musí být geograficky, sociálně i ekonomicky homogenní, velikost územní působnosti musí být jasně vymezena hranicí, jež definuje katastrální území všech okrajových obcí zainteresovaných v územní působnosti MAS. Území MAS má 10 000 až 100 000 obyvatel a mohou se zde nacházet města s max. 25 000 obyvateli⁷. Územní působnost MAS se nesmí překrývat a každá obec může být členem pouze jedné MAS. Všichni aktéři MAS musí mít v daném území trvalé bydliště, sídlo, provozovnu nebo tam prokazatelně působit. (MZe, 2015; EZFRV, 2015)

Právní subjektivita MAS může být dvojího typu: občanské sdružení (o.s.) a obecně prospěšná společnost (o.p.s.). Pro každou uvedenou právní normu, kterou může MAS mít, platí určitá omezení, z nichž budou představeny ty nejdůležitější. Například v občanském sdružení mohou být zainteresovány pouze zástupci obcí. Po založení MAS jakožto obecně prospěšné společnosti nesmí být MAS dále rozšiřována. (Pelcl a kol., 2008)

Dále je nezbytné, aby MAS měla dány stanovy, strukturu, organizační řád a rozhodovací orgány, které dohlíží na přípravu a realizaci Strategického plánu LEADER. (např. valná hromada, programový a kontrolní výbor). (MZe, 2015; EZFRV, 2015) Eagri (2009) uvádí: *„místní akční skupina pracuje metodou LEADER pouze tehdy, pokud rozděluje finanční prostředky a v celém průběhu realizace projektů je kontroluje následnými aktivitami: vyhledává dotační tituly ve prospěch svých členů, kontroluje a nebo i zpracovává či napomáhá zpracovat projekty MAS a projekty členů MAS, školí členy MAS; provádí výběry projektů (s jednoznačnými hodnotícími kritérii a jednoznačnými postupy výběrové komise); ověřuje přijatelnost žadatele, přijatelnost jeho projektu finanční zdraví apod.; kontroluje průběh realizace před, v průběhu a po skončení*

⁷ V programovém období 2007-2013 byla dána i podmínka horní hranice hustoty zalidnění (150 obyvatel/km²)

projektu; schvaluje projekty na úrovni veřejného projednání nebo řídicími orgány MAS a ty předkládá k rozhodnutí výběrové komisi.“

EU legislativně stanovuje na každé programovací období kritéria, která musí každá MAS splnit a jejichž naplnění je nezbytné pro efektivní čerpání finančních prostředků skrze program LEADER. Aby mohla MAS zahájit přípravu na nové programovací období je nezbytné, aby prošla standardizací, jejíž podmínky udává *Metodika pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014–2020*. Primárním kritériem je MAS zpracovaná Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD), skrze niž jsou alokovány finance z ESIF. Tyto strategie jsou zpracovávány každou MAS pro dané programové období a musejí být schváleny odborem regionální politiky MMR. Obsahově jsou SCLLD zaměřeny na problematiku rozvoje venkova v územní působnosti každé MAS. (MAS Uničovsko, 2015) Tento dokument je ve většině případů zhotovován pomocí metody nazývané SWOT analýza, přičemž jednotlivá písmena označují anglická slova. S–Strengths (silné stránky) a W–Weaknesses (slabé stránky) prezentují vnitřní faktory MAS, které ovlivňují efektivitu fungování a MAS. Naopak O–Opportunities (příležitosti) a T–Threats (hrozby) ovlivňují efektivitu fungování z vnějšku, tudíž je MAS nemůže přímo ovlivnit. (Regionální rozvoj, 2005d) V obecnosti můžeme SCLLD definovat jakožto dokument vzniklý na základě strategického plánování, který obsahuje oblasti primárního zájmu dané MAS, které vedou k regionálnímu rozvoji a rovněž tak k naplňování cílů programu LEADER. (MAS Uničovsko, 2015) K 22.12.2017 bylo podáno v rámci tří výzev celkem 212 žádostí o schválení SCLLD, z toho bylo k 18.1.2018 schváleno 178 strategií, které jsou realizovány na 90 % územní působnosti ČR. V současné době mají tedy všechny MAS platné SCLLD, které uplatňují na svých územích, a v jejich rámci bude na integrované projekty alokováno 14 mld. Kč. (MMR, 2018)

7.2 MAS v ČR

Ačkoliv jsou MAS organizace vycházející z politiky EU, jsou pouze lokálními nástroji regionálního rozvoje, a tudíž je nezbytné, aby byly na mezinárodní a národní úrovni zastupovány vyšší administrativně správní organizací, kterou je v ČR Národní síť Místních akčních skupin ČR (dále NSMAS). NSMAS zaštiťuje všechny MAS na území ČR a snaží se o rozvoj interakcí a kolaborace nejen mezi samotnými MAS, ale rovněž mezi MAS a dalšími aktéry na poli regionálního rozvoje. NSMAS zajišťuje jednotnou agendu fungování MAS, snaží se o rozšíření a popularizaci MAS pomocí konferencí, společenských akcí, školení apod. (NSMAS, 2018b) Národní strategický plán LEADER 2014+, ze kterého vychází metodika aplikace LEADER do jednotlivých SCLLD v programovém období 2014–2020 byla zpracována právě NSMAS, která rovněž dohlíží na jeho správné naplňování. Dle Výroční zprávy o činnosti a hospodaření NSMAS

vydané k 31.12.2017 je v NSMAS začleněno 178 MAS, které územně pokrývají 82 % ČR a jsou tvořeny 5 401 obcemi. (NSMAS, 2018f) Na současné programovací období bylo podpořeno 178 MAS, které prošly standardizací. (NSMAS, 2018b)

7.2.1 Územní působnost

Na začátek je nutno podotknout, že ačkoliv jsou MAS aktéry RR, vycházející z politiky EU, vůbec první MASy vznikly na našem území ještě před vstupem ČR do EU 1. května 2004, a to díky POV. Vůbec první vzniklou MAS na našem území je SERVISO (27.11.2002), naopak nejmladší je MAS Lednicko–valtický areál. (NSMAS, 2018c) Ačkoliv ČR vstoupila do EU již v probíhajícím programovém období, i v jeho průběhu (2004–2006) vznikaly další MAS. Cílem tohoto období bylo vytvoření sítě MASek, pokud možno stabilních, které byly schopné docílit standardizace a následné realizace projektů. Nejvíce MAS vzniklo v průběhu programového období 2007–2013, kdy bylo vybráno a schváleno 112 MAS, které mohly fungovat na základě daných kritérií (viz výše) jako aktéři regionálního rozvoje a alokovat finanční prostředky na jimi vybrané projekty. Ke konci tohoto období bylo v MAS začleněno téměř 60 % obcí ČR na více jak polovině území ČR. (ČSÚ, 2018b)

Podle Českého statistického úřadu a jeho dat poskytovaných o MAS, je v územní působnosti všech MAS v ČR situováno 5 884 obcí, což je přibližně 94 % z celkového počtu obcí v ČR, do zbylých 6 % řadíme obce, kterým kritéria územní působnosti MAS neumožňují být jejich členem. Celkový počet obyvatel žijících na územní působnosti MAS v ČR byl 6 174 100 (k 31.12.2017), což představuje 58,1 % všech obyvatel ČR. Z územního hlediska MAS pokrývají 90,1 % území ČR. (ČSÚ, 2018b)

V průměru je v jedné MAS zainteresovaných 33 obcí, avšak vzhledem k tomu, že nejsou dány limity pro maximální počet obcí v jedné MAS, vyskytují se i extrémní případy, jako je MAS Pošumaví, kterou tvoří 99 obcí či MAS Svatováclavsko s pouhými 5 členskými obcemi. Pouze 11 114 obyvatel (k 31.12.2017) žije v MAS BRÁNA PÍSECKA, nejlidnatější je MAS Sokolovsko, kde žije 88 670 obyvatel (k 31.12.2017). S rozlohou 1500 km² je územně největší MAS Český les a je tvořena 77 obcemi. Nejmenší území zabírá MAS Staroměstsko, kterou tvoří 8 obcí o celkové rozloze 63 km². (ČSÚ, 2018b) Je logické, že nejvíce zalidněné MAS jsou situovány v oblastech s nejvyšší hustotou zalidnění, zejména tedy v zázemí velkých krajských a okresních měst. Tyto MAS mají zpravidla menší územní rozlohu a jsou tvořeny více obcemi. Rozlohou velké MAS nalezneme v periferních oblastech ČR (horské hraniční oblasti či vnitřní periferie–Vysočina), zpravidla jsou tvořeny malým počtem členských obcí o velké rozloze. Z hlediska subjektivního pohledu autorky této kvalifikační práce mají MAS s vyšším počtem členských obcí a obyvatel větší šanci na efektivní fungování, zejména proto, že je předkládáno více projektových návrhů

ze strany subjektů, které mohou napomoci k regionálnímu rozvoji v dané MAS. Avšak je nutno vzít v potaz také předpoklad, že právě vysoký počet návrhů projektů, může mezi subjekty MAS vzbuzovat vzájemnou konkurenci, což může naopak negativně ovlivňovat efektivitu fungování uvnitř MAS.

7.2.2 Hodnocení MAS

V současné době neexistuje žádná celorepubliková metoda způsobu hodnocení úspěšnosti MAS. Jediné celostátní hodnocení všech MAS zainteresovaných v NSMAS proběhlo v letech 2010, 2011, 2012 v intenci MZe a SZIF.

Podle tiskové zprávy MZe k hodnocení MAS v ČR dostupné na webových stránkách NSMAS, byl hlavním cílem tohoto šetření získání informací o činnosti MAS, naplňování jejich SCLLD a zmapování úrovně fungování z hlediska kvality. Dále mělo hodnocení poskytnout zpětnou vazbu pro budoucí zdokonalení fungování programu LEADER v ČR. Nejlépe hodnocené MASy dostaly na základě výsledků šetření dodatečné příspěvky nad rámec alokovaných dotací. (NSMAS, 2018e)

Hodnocení prováděly komise složené ze zástupců NSMAS, MZe a SZIF, každý kraj měl jinou hodnotitelskou komisi. Nutno podotknout, že hodnocení mezi sebou nelze z hlediska úrovně funkčnosti MAS zcela porovnávat, protože v každém roce probíhalo jinou formou a lišila se hodnotící kritéria, tudíž výsledky nejsou obsahově porovnatelné. Například v roce 2010 probíhalo hodnocení formou dotazníkového šetření uvnitř MAS, dotazníky byly následně komisí vyhodnoceny pomocí hodnotících kritérií. V roce 2011 a 2012 nebyly MASy hodnoceny stejným způsobem, nýbrž jejich zástupci představovali jejich činnost pomocí prezentací hodnotitelské komisi (podrobnější způsob hodnocení bude probrán níže). Tohoto hodnocení se zúčastnilo celkem 112 MAS. (NSMAS, 2018e)

Hodnocení 2010

Jak již bylo zmíněno výše, v roce 2010 proběhlo šetření dotazníkovou formou mezi všemi finančně podpořenými MAS. 13 hodnotících komisí se zaměřilo na 4 primární hodnocené oblasti: Administrativní schopnosti MAS, Naplňování cílů SPL–monitoring a evaluace, Propagace a informování a Další nové nástroje využívané k naplňování SPL/LEADER. Dle výsledků byly MAS rozděleny do 4 kategorií: A, B, C a D. (eAGRI, 2010)

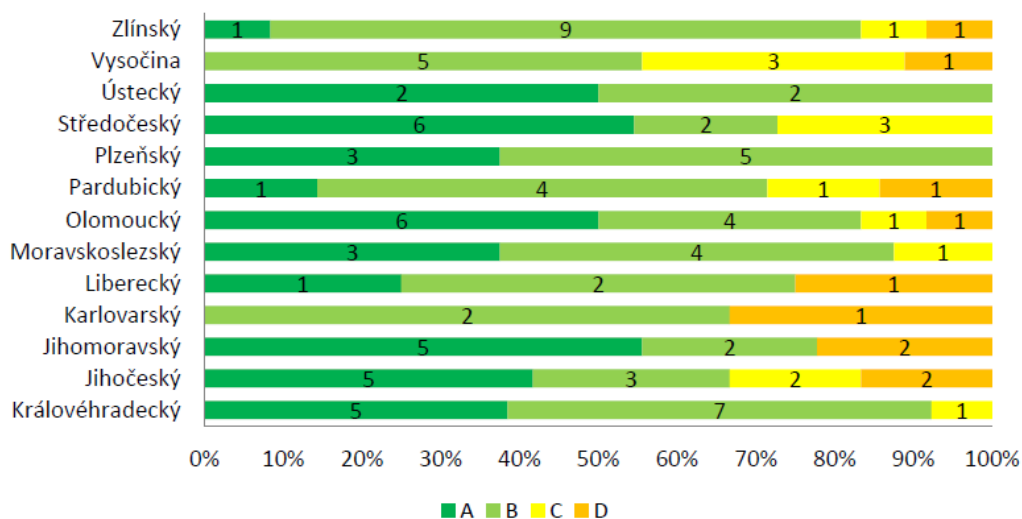
Před hodnocením byly MAS rozděleny do 3 skupin, které je sjednocovaly na základě shodných parametrů podle délky existence, výše alokace finančních prostředků či kola výběru. 48 MAS dosáhlo na finanční bonusy nad rámec financí alokovaných, výše bonusu byla určena na základě celkového zisku bodů v hodnocení a administrativní chybovosti v procesu žádostí

o dotace. Další skupina 32 MAS, které byly vybrány v 2. kole, získala hodnocení spíše orientační, protože v době hodnocení fungovaly pouze krátce, tudíž by objektivita hodnocení byla téměř nemožná. Poslední skupina MAS označená jako MAS 32+, získala spíše upozornění, které poukazuje na procesy, které by měly MASy zlepšit, protože jejich výše roční alokace nedosahuje úrovně alokace ostatních MAS. (eAGRI, 2010)

Hodnocení 2011

Jak již bylo zmíněno v úvodu této kapitoly, hodnocení v tomto roce neprobíhalo na půdě MAS, nýbrž představitelé MAS prezentovali svou činnost a aktivity hodnotitelské komisi. Komise se zaměřila na 7 hodnocených oblastí: Strategické dokumenty MAS, Personální zajištění činnosti MAS, Administrace výzev a výběr projektů v rámci Strategického plánu LEADER, Integrace a rozvoj MAS, Monitoring a evaluace MAS, Propagace MAS a Nadstavba aktivit MAS. Součástí hodnocení byl i dotazník, který s předstihem vyplňovaly MAS a při hodnocení byl zásadní, MASy mohly dosáhnout maxima 200 bodů, minimální hranice byla 50 bodů, čehož všech 112 zúčastněných MAS dosáhlo. Stejně jako v předchozím roce byly MASy rozděleny do 3 hodnocených skupin. Podle výsledků hodnocení MAS 2011 došlo ke zlepšení činnosti a fungování uvnitř některých MAS, 80 % MAS náleželo do kategorie A a B. (eAGRI, 2011) Celkový přehled kategorizace MAS v roce 2011 za jednotlivé kraje znázorňuje obrázek č. 2.

Úspěšnost MAS v hodnocení 2011 podle krajů – srovnání celkového poměru:

Obrázek 2 Kategorizace MAS v roce 2011 dle krajů
Zdroj: eAgri 2011: Hodnocení MAS

Hodnocení 2012

Hodnocení v tomto roce probíhalo téměř totožně jako hodnocení v roce předchozím, opět byly hodnoceny dotazníky vyplňované MAS a probíhaly veřejné prezentace na půdě MZe. Změnou prošla hodnotitelská komise, kterou v tomto roce tvořili zástupci SZIF a MZe. Další změnou v tomto období byl počet oblastí, na základě kterých byla funkčnost MASEk hodnocena, oproti předchozímu roku byl vypuštěn parametr „propagace MAS“. V tomto období zaznamenáváme, že 90 % MAS náleží do skupiny A a B, což je posun o 25 procentních bodů (dále jen p.b.), oproti hodnocení v roce 2010. (eAGRI, 2012)

Studované MAS

Abychom dále mohli pracovat na komparativní analýze studovaných MAS, je příhodné identifikovat, jakým způsobem obstály v průběhu těchto hodnocení. Již při porovnání výsledků hodnocení námi studovanými MAS mezi nimi vidíme značné rozdíly. Porovnatelnost na základě kategorizace plynoucí z hodnocení je u obou studovaných MAS možné provést, protože obě MAS byly hodnoceny na základě stejných parametrů a připadaly do stejné hodnotící skupiny.

V roce 2010 byla MAS MC zařazena do skupiny A: Nejlépe fungující MAS–příklady dobré praxe, tedy MAS je vysoce transparentní, důvěryhodná a aktivizuje činnosti v území. (eAGRI, 2010) V následujícím roce byla MAS MC opět zařazena do kategorie A, s celkovým ziskem 170 bodů z možných 200, přičemž se stala 2. nejlépe hodnocenou MAS v Olomouckém kraji. (eAGRI, 2011) V roce 2012 dosáhla MAS MC 134 bodů z možných 150 bodů a opět byla zařazena mezi nejlépe fungující skupiny. (eAGRI, 2012)

Na rozdíl od MAS MC nebyla MAS Uničovsko hodnocena zcela kladně ani v jednom z proběhlých hodnocení. V roce 2010 byla MAS zařazena do kategorie D, tedy mezi nejhůře hodnocené MAS ČR, které by dle MZe měly svůj přístup přehodnotit. (eAGRI, 2010) Ani v následujícím roce nedošlo ke zlepšení, MAS Uničovsko byla se 113 získanými body opět nejhůře hodnocenou MAS v Olomouckém kraji. (eAGRI, 2011) K výraznému zlepšení došlo během posledního hodnocení, kdy byla MAS Uničovsko ohodnocena 124 body a zařazena do kategorie B, tedy mezi dobře fungující MAS, u nichž byla zjištěna jasná strategie a efektivní distribuce finančních prostředků, která nemá podobu centralizovaného rozdělování. (eAGRI, 2012)

Co se týče jednotné evaluace funkčnosti či efektivnosti činnosti MAS v ČR, je toto hodnocení jediné, které má určitou výpovědní hodnotu. Právě proto, že hodnocení proběhlo jednotně pro všechny MAS a hodnotiteli byli zástupci institucí (MZe, SZFI), kteří jsou zároveň zřizovateli MAS. V současné době není aktivita MAS centrálně hodnocena, hodnocení probíhá

pouze ve formě evaluací či výročních zpráv, které si tvoří MAS sami. Za objektivní hodnocení můžeme považovat kvalifikační práce tvořené studenty českých vysokých škol, jejichž primárním tématem jsou MAS. Jistá absence hodnocení MAS byla jedním důvodů k tvorbě této kvalifikační práce.

8 RURÁLNÍ OBLASTI

Tato diplomová práce se zabývá problematikou MAS, které působí v rurálních regionech a obcích v nich situovaných. Proto je nezbytné v této kapitole definovat rurální oblasti neboli venkov a venkovské obce v ČR. Právě vymezení venkovských regionů je nezbytné pro aplikaci dotačních titulů zaměřených na regionální rozvoj a rozvoj venkova.

Venkov a jeho problematika není na poli geografie nové téma, naopak samostatný vědní obor rurální geografie působí ve vědeckých kruzích již od 70. let minulého století, avšak je nutno podotknout, že touto problematikou se zabývali geografové a vědci již daleko dříve. Primárním podnětem ke vzniku této vědní disciplíny byl vztah mezi městem, jakožto centrem rozvoje a regiony venkovského charakteru. (Hruška, 2013)

Konkrétní vymezení venkova je velice problematické z hlediska různých východisek a znaků, pomocí nichž je venkov vymezován. Současně je venkov chápán autory značně subjektivně, a tudíž neexistuje jediný komplexní způsob jeho vymezení. Webový portál společnosti Garep tvrdí, že: *„vymezení jednoznačně ohraničeného prostoru není v obecné rovině (vzhledem k jeho složitosti a komplexnosti) možné“*, a dále také: *„Žádný způsob exaktního vymezení venkova však neodráží reální venkov“* (Regionální rozvoj, 2005b).

Vytvořit jednotnou definici venkova z nepřehledného množství, které byly definovány v průběhu studia této problematiky mnoha autory, je v podstatě nereálné. Tvorbu optimální definice můžeme na základě poznatků Woodse (2005) přirovnat k tezi „sto lidí, sto chutí“, neboť vnímání venkova se liší dle mnoha faktorů, jako nejčastější jsou uváděny faktory kulturně sociální. (Woods, 2005)

V obecnosti je venkov prostor, který integruje nezastavěné území, tedy krajinu a menší venkovská sídla, a současně tento prostor charakterizuje menší intenzita sociálně ekonomických kontaktů a nízká hustota vazeb mezi venkovskými subjekty. (Perlín, 2010) Jedná se však o velice obecnou definici. Rovněž zcela obecné vymezení venkova uvádí Binek (2009), a to konkrétně: *„Jedná se o přechodovou škálu mezi divočinou a městem, respektive i tyto kategorie jsou samy přechodovou škálou v různých hierarchických uspořádáních různé úrovně. Současný venkov již vykazuje mnohé znaky města a mnohá města mohou mít venkovský charakter.“* Venkov je také charakterizován prostorovým souborem krajin a sídel, které nabývají venkovských znaků. V současné době se celá řada autorů shoduje na vymezení venkova na základě počtu obyvatel v obcích. Dle zákona O obcích 128/2000 Sb., jsou venkovské obce právě ty, které nemají více než 3 000 obyvatel. Toto vymezení rovněž použili Perlín, Kučera a Kučerová (2010) v příspěvku *„Typologie venkovského prostoru Česka“*. Mezi další často používané přístupy vymezení venkova v ČR slouží hustota zalidnění neboli počet obyvatel žijících na 1 km², obvykle se využívá hodnot

100 či 150 obyvatel/km², avšak tento přístup značně ovlivňuje velikost katastru obce, což může zkreslovat výsledné hodnoty (Regionální rozvoj, 2005b). I Woods (2005) uvedl, že nejhodnější vymezení venkova je na základě hustoty zalidnění a počtu obyvatel, avšak je nutné brát v potaz odlišnosti mezi jednotlivými zeměmi. Prakticky však není možné, aby byl venkovský prostor uváděn jako protiklad prostoru městskému. (Woods, 2005) Pro vymezení venkova se také využívá sídelní hustota. Pro český venkov je charakteristická poměrně hustá síť malých sídel s 30 až 100 obytnými domy a s menšími městy o 3000–10 000 obyvatel (Perlín, 2010).

Venkovský prostor ČR tvoří (dle metodiky EU na úrovni NUTS 3) 92,3 % rozlohy ČR. V těchto venkovských regionech je situováno více než 95 % všech obcí, kde žije přes 76 % obyvatel ČR. Na lokální úrovni NUTS 5 (obce) zahrnuje venkovský prostor 79,2 % obcí a 75 % velikosti ČR, kde žije téměř 23 % obyvatel ČR. (MMR, 2009) Z výše uvedených tvrzení je patrné, že samotné vymezení venkova a volba metodiky k jeho vymezení jsou velice problematické a nejsme schopni jednoznačně určit tyto venkovské regiony.

Současná podoba českého venkova byla nejvíce ovlivněna v průběhu 20. století, kdy došlo k několika historickým milníkům, nejprve odsunu Čechů ze Sudet, později odsunu Němců z československého pohraničí. Český venkov se výrazně měnil i v období komunistického státu (socialistická kolektivizace, socializace a transformace českého venkova). (Perlín, 2010) Všechny výše zmíněné historické milníky se dotýkaly i studovaných MAS, kdy území současné MAS Uničovsko spadalo celé do oblasti Sudet a území MAS Moravská cesta se nacházelo z části v Sudetech a z části na protektorátním území.

Charakteristickým rysem venkovských obcí v ČR jsou negativní demografické charakteristiky vyznačující se především vysokým podílem obyvatel v poproduktivním věku, klesající mírou porodnosti, vysokým indexem stáří a celkově stárnutím populace a záporným migračním saldem, tedy trendem migrace mladých lidí z vesnic do měst. V porovnání s městskými regiony a jejich zázemím se venkovské oblasti vyznačují nízkou občanskou a sociální vybaveností (dopravní spojení, školská zařízení, aj.), službami a nedostatečnou nabídkou pracovních příležitostí na lokální úrovni. Rovněž je ve venkovských oblastech vyšší podíl obyvatelstva pracujícího v priméru, či jako OSVČ. Ačkoliv cestovní ruch v porovnání s městskými regiony značně zaostává, pozorujeme v poslední době tendenci rozvoje cestovního ruchu především za cílem zviditelnění lokálního kulturního dědictví, prezentovaného kostely, božími muky, technickými památkami, z nichž má řada statut národní kulturní památky. (MMR, 2009; Boháčková a Hrabánková, 2009)

8.1 Rurální oblast MAS Moravská cesta a MAS Uničovsko

Perlín (2010) ve svém článku „Venkov, typologie venkovského prostoru“ vytvořil typologii venkovského prostoru ČR na základě současných sociálně ekonomických, fyzickogeografických ukazatelů a historického vývoje.

Typy venkovského prostoru podle Perlína (2010):

- **Suburbánní zóna** (zázemí velkých měst): Tato zóna začala vznikat až po roce 1990, kdy do té doby ve venkovském prostoru začaly převažovat městské činnosti. Intenzivně zde začala výstavba skupin rodinných domů (dnes tzv. satelitů), které jsou ve vlastnictví lidí z měst a tyto oblasti mají především rezidenčně relaxační charakter. Charakteristické je napojení do té doby samostatných místních částí na městské struktury a integrace do měst.
- **Venkov v bohatých zemědělských oblastech**: Tento typ venkovského prostoru je situovaný především v oblastech s tradiční zemědělskou výrobou (Polabí, Moravské úvaly, jižní Morava), kde dochází k intenzivnímu využívání zemědělské půdy. Tyto oblasti se zpravidla nacházejí v zázemí velkých regionálních center a menších měst, a tudíž disponují vyvinutou sítí technické infrastruktury a dopravní sítí.
- **Bohaté Sudety**: Oblast dříve osídlená německým obyvatelstvem, po odsunu Němců uměle osidlována Čechy. Dříve byly tyto oblasti industriálními centry (Liberecko, Krkonošsko, Orlicko), zejména textilního a sklářského průmyslu.
- **Chudé Sudety**: Tyto oblasti mají podobný vývoj jako bohaté Sudety s výjimkou absence průmyslových center, avšak dnes jsou cenné především z hlediska přírodního prostředí. Jedná se o regiony s nízkou hustotou sídel.
- **Vnitřní periferie**: Jedná se o prostorově nejrozsáhlejší typ českého venkova s vysokou intenzitou malých sídel, které mají nízkou úroveň občanského vybavení a dopravního spojení.
- **Moravsko-slovenské pomezí**: Oblasti s vyšší mírou nezaměstnanosti, nedostatkem lokálních pracovních míst s relativně vysokou mírou perifernosti.

MAS MC patří na základě uvedených charakteristik do kategorie venkov v bohatých zemědělských oblastech. Částečně do této kategorie můžeme zahrnout i obce v jihozápadní části MAS Uničovsko, například Medlov, či Uničov. Naopak Severovýchodní část spadá dle výše zmíněné kategorizace do oblasti chudých Sudet (Šumvald, Dlouhá Loučka, Paseka).

Perlín, Kučera, Kučerová (2010) provedli typologii venkovského prostoru na základě rozvojového potenciálu, který je tvořen průměrnými hodnotami šestnácti charakteristik

týkajících se osídlení, obyvatelstva a hospodářství. Na základě typologie rozřazují český venkovský prostor do osmi kategorií:

- rozvojový venkov,
- nerozvojový sousedský venkov,
- moravská periferie,
- vybavený moravský venkov,
- problémový venkov,
- intenzivní rekreační oblasti
- Strukturálně postižený průmyslový venkov,
- neprofilovaný venkov

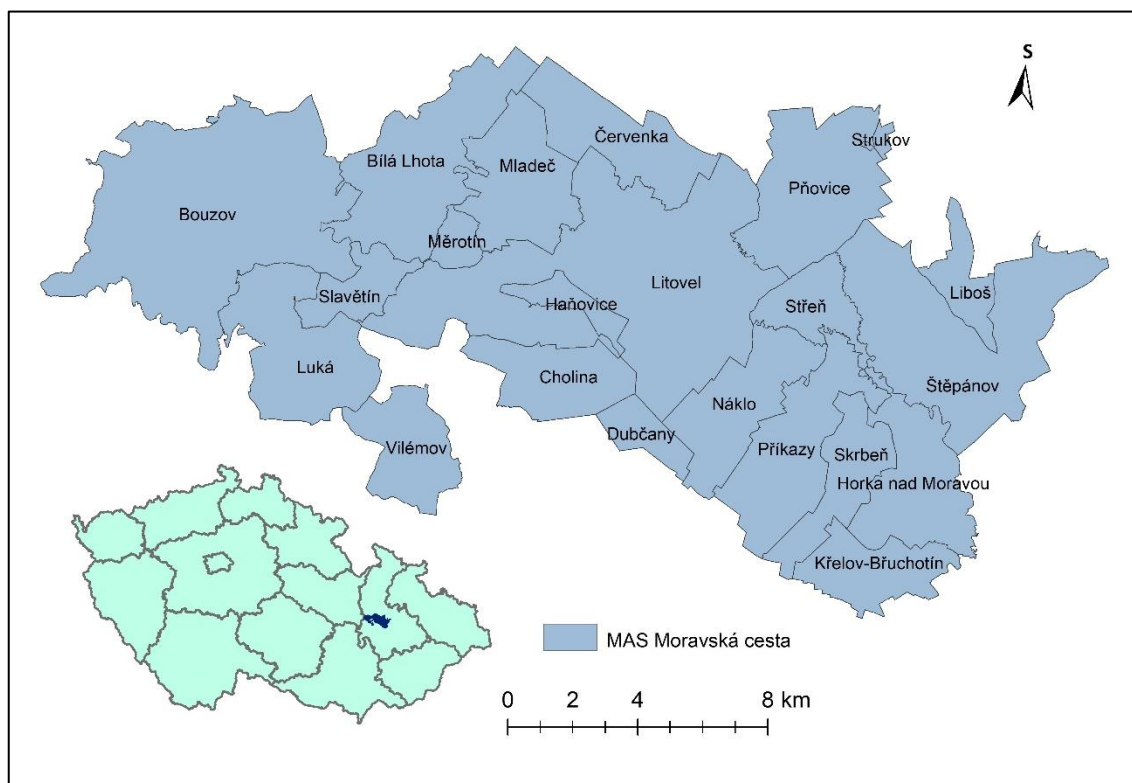
Studované MAS na základě této typologie leží ve třech odlišných typech venkovského prostoru ČR. MAS MC spadá do kategorie moravské periferie, neprofilovaný venkov a také rozvojový venkov, který tvoří obce Příkazy, Horka nad Moravou, Křelov, Skrbeň, Štěpánov a Liboš. Rozvojový venkov je tvořen shlukem sídel situovaných v zázemí velkých měst, v našem případě sídla v blízkosti krajského města Olomouc. Rozvojový venkov vykazuje poměrně silný populační i hospodářský růst, obyvatelstvo dosahuje vysokých hodnot indexu vzdělanosti a nízké míry nezaměstnanosti. Naopak pro moravské periferie je typická vyšší míra nezaměstnanosti, záporné migrační saldo a nízký potenciál rozvoje lidských zdrojů, ale rovněž vysoký rozvojový potenciál občanské vybavenosti. Jediná obec Liboš patří do kategorie neprofilovaný venkov, kde se nachází populačně malé nerůstové obce s nedostatečnou občanskou vybaveností. (Perlín, Kučera, Kučerová; 2010)

Celé území MAS Uničovsko leží v oblasti moravských periferií, jejichž charakteristika již byla zachycena v předchozím odstavci.

Charakteristika venkovských oblastí zachycená v této kapitole má pro potřeby práce za cíl nastínit problematiku regionálního rozvoje v těchto oblastech a na ně působící aktivitu MAS. Protože právě výše zmíněný výčet problematik venkova značně ovlivňuje efektivitu fungování MAS, jejich vnímání ze strany obyvatelstva a můžeme na nich demonstrovat diference mezi efektivitami fungování studovaných MAS.

9 MAS MORAVSKÁ CESTA

Území MAS MC leží v Olomouckém kraji, severozápadně od krajského města Olomouc, které významně ovlivňuje socioekonomické procesy ve sledovaném území. Celá územní působnost MAS MC administrativně spadá pouze do okresu Olomouc a všechny zainteresované obce spadají do SO ORP Litovel, Olomouc a Šternberk, kterého je součástí pouze obec Strukov. (ČSÚ, 2018a)

Obrázek 3 Administrativní rozdělení a lokalizace MAS MC v ČR a kraji k 30.6.2018
(zdroj: ArcMap, ARCDATA PRAHA, MAS Moravská cesta 2018; vlastní vypracování)

Sdružení je tvořeno 22 obcemi, z nichž největším a přirozeným spádovým centrem území MAS je město Litovel s 9 866 obyvateli, naopak nejmenší obcí je Strukov se 142 obyvateli (k 31.12.2017). Žádná další obec se statutem města se na sledovaném území nenachází. Téměř 41 % z celkového počtu obcí má 1000–3500 obyvatel, naopak méně jak 500 obyvatel má 6 obcí. K 31.12.2017 žilo ve sledovaném území 31 874 obyvatel, kdy hustota zalidnění činila 112 obyvatel/km², což je v porovnání s ČR výrazně nižší hodnota. Nejvyšší hustota zalidnění je kumulována v jihovýchodní části území okolo rychlostní komunikace R35, kde sledujeme rovněž vyšší zastoupení sídel. (ČSÚ, 2018b) Stejně jako celé území Olomouckého kraje i území MAS MC je charakteristické negativním migračním saldem, způsobeným migrací mladých lidí z regionu za prací do velkých center.

Věková struktura obyvatelstva ve sledovaném území byla k 31.12.2017 obdobná jako v celé ČR. Skupinu obyvatel v předproduktivním věku tvořilo 15,9 % obyvatel, logicky největší podíl 64,8 % tvořili obyvatelé v produktivním věku 15–64 let, což je téměř stejná hodnota jako podíl v ČR. Obdobně tomu je i v případě skupiny obyvatelstva v poproduktivním věku, která tvoří 19,3 % obyvatel daného území, oproti celorepublikovému průměru je pouze o jednu desetinu procenta vyšší. (ČSÚ, 2018b) Dle vzdělanostní struktury žije v regionu pouze 16,9 % obyvatel se základním vzděláním, 75,3 % rezidentů disponuje středním a úplným středním vzděláním. Vysokoškolsky vzdělaní obyvatelé tvoří necelých 8 % populace. Podle Sčítání lidu, domů a bytů, které proběhlo v roce 2011, žilo na území MAS MC 15 109 ekonomicky aktivních obyvatel (EAO), kteří tvořili 49,2 % z celkového počtu rezidentů regionu. (ČSÚ, 2018c) Můžeme konstatovat, že situace na trhu práce je ve sledovaném území v období zpracování kvalifikační práce na dobré úrovni, v září 2018 dosahoval podíl nezaměstnaných osob 2,13 %, což bylo o 1,1 p.b. méně než průměr Olomouckého kraje. Celkově mají obce zainteresované v MAS MC jedny z nejnižších podílů nezaměstnanosti v celém Olomouckém kraji, což je dlouhodobý trend posledních 5 let. (MPSV, 2018) Právě tento aspekt způsobuje, že SCLLD MAS MC není výrazně zaměřena na tvorbu pracovních příležitostí v regionu, jako tomu můžeme pozorovat u jiných MAS, zejména z více periferních částí ČR. Cílem dojížděky do zaměstnání v rámci sledovaného území je město Litovel, které je snadno dostupné pro obce ze severozápadní části území. Významný vliv na nízkém podílu nezaměstnaných osob má samozřejmě město Olomouc, které pro své zázemí poskytuje velké množství pracovních příležitostí a díky tomu je podíl nezaměstnanosti dlouhodobě podprůměrný. (MAS MC, 2016)

Zemědělská půda na území MAS MC tvoří 62 % z celkové rozlohy, kdy více jak 75 % území leží v zemědělsky orientované rovinaté Hané, zemědělství je tedy významným socioekonomickým aspektem. Ve sledovaném území působí velké množství zemědělských podniků a soukromých zemědělců, mezi nejvýznamnější zemědělská družstva řadíme např: ZD Haňovice a ZD Unčovice. V území působí i celá řada biofarem či výrobců regionálních potravin, kteří mohou využít označení Certifikovaného výrobku značky *HANÁ regionální produkt*. Pro MAS MC je důležité i nadále rozvíjet a podporovat podnikání drobných a malých zemědělců a v rámci svých aktivit se snaží zatraktivnit zemědělské podnikání a rovněž aktivně podporovat spolupráci zemědělských subjektů mezi sebou. (MAS MC, 2016)

9.1 Vznik a strategie MAS

Vznik partnerství datujeme k roku 2005, kdy se začala utvářet MAS MC (Litovelsko–Pomoraví), o.s. na základě iniciativy představitelů Svazku obcí mikroregionu Litovelsko a posléze i Olomoucko a Uničovsko. Podnětem k nově vzniklé spolupráci byl fakt, že ačkoliv jednotlivé obce mohou být členem pouze jedné MAS, tak zároveň však mohou být zainteresované i v jiném územním partnerství, tudíž byla díky vzniku MAS rozšířena meziobecní spolupráce, přesahující samotné hranice MAS. (MAS MC, 2016) Hlavní cíl vzniku MAS MC je definován v tiskové zprávě z roku 2008 takto: *„hodlá co nejširší spoluprací s partnery veřejné správy podnikatelské sféry a neziskového sektoru uvnitř i vně regionu zajistit rozvoj místního partnerství včetně poradenství s projektovým řízením pro jednotlivé subjekty a přispět tak k celkovému rozvoji regionu“*.

Formálně bylo občanské sdružení ustanoveno až v půli roku 2006, členskou základnu v téže době tvořilo 12 obcí, 9 podnikatelských subjektů, 2 příspěvkové organizace a 7 neziskových organizací. Strategický plán Leader MAS MC s názvem „Hanáci se rozkévale– včel uvidíte“, který byl vyhotoven na programové období do roku 2013, uspěl v prosinci 2007 v prvním kole PRV – LEADER IV.1.1. v žádosti o evropské dotační prostředky. Strategický plán byl vytvořen na základě poznatků z předchozí neúspěšné žádosti z roku 2005 a Strategie rozvoje mikroregionu Litovelsko. (MAS MC, 2016) V únoru 2008 byla rozšířena členská základna a došlo i k ustanovení výboru partnerství. Důležitým aspektem efektivního fungování MAS a rovněž naplňování základních cílů partnerství je vzájemná spolupráce mezi nimi samotnými, proto bylo v roce 2007 uzavřeno partnerství mezi MAS MC, MAS Poodří a MAS Moravský kras, které mají podle jejich partnerské listiny mnoho styčných ploch společného zájmu. (MAS MC, 2018a) Od založení se územní velikost i počet aktérů MAS postupně rozšiřoval, velký zájem o rozvoj nově vzniklého partnerství měli jak stávající, tak budoucí aktéři, největším impulzem rozšíření bylo právě schválení Strategického plánu v roce 2007, čímž bylo oficiálně zajištěno fungování MAS. Podrobný vývoj počtu aktérů znázorňuje tabulka 8.

Tabulka 8 Přehled vývoje počtu členů v MAS MC

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
VS⁸	20	24	24	23	26	26	26	26
PS⁹	12	13	13	13	13	13	13	13
NO¹⁰	17	17	17	16	20	20	20	20
členů celkem	49	54	54	52	59	59	59	59

Zdroj: Výroční zpráva MAS MC 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 a 2017; vlastní zpracování

V současné době je organizační struktura následující. Nejvyšším orgánem MAS MC je *Valná hromada*, kterou k 30.5.2017 tvoří celkem 59 členů, hlavním úkolem Valné hromady je schvalování SCLLD, vnitřních předpisů, volba aktérů či orgánů MAS. *Rozhodovací orgán* je tvořen tzv. Výborem spolku MAS, který má 11 členů zastupující různé sektory a jehož primární kompetencí je tvorba SCLLD, jeho příprava, realizace či schvalování jeho rozpočtu. Zajištění projektů má na starost *Výběrová komise*, ta se stará o dodržování projektových kritérií, dále hodnotí a vybírá projekty k jejich realizaci. Posledním orgánem MAS je *Kontrolní komise*, což je kontrolní orgán dohlížející na aktivity a hospodaření MAS v souladu se všemi standardy a právními ustanoveními ESIF, NSMAS a SCLLD. (MAS MC, 2018b; MAS MC, 2016)

Strategické dokumenty

Mezi hlavní strategické dokumenty, které musí mít zpracované a schválené každá MAS patří Strategický plán LEADER, který dokumentuje, jakým způsobem bude vedena metoda LEADER a naplňovány její cíle na daném regionu. A dále Integrovaná strategie rozvoje území (ISRU), mapující problematiku rozvoje daného území a konkrétní kroky k jeho naplňování. SCLLD MAS MC byla tvořena souběžně se Strategickým plánem LEADER MAS MC (dále jen SPL MAS MC), z něhož SCLLD vychází z hlediska možného financování. SPL s názvem „Hanáci se rozkévale – včel ovidite“ byl pro sledované území zpracován v roce 2007, na období do roku 2013, jeho tvorba probíhala na základě expertních metod vycházejících z podkladových analýz území, ve spolupráci pracovních skupin, tvořených zástupci MAS MC a externích poradců a konzultantů. Průběh tvorby byl veřejně, jak projednáván, tak finálně schvalován, aby nebyli do procesu tvorby zapojeni jen členové MAS, ale i veřejnost. Cílem SPL bylo zformování opatření (tzv. fiche) v rámci nichž, jsou posléze přerozdělovány finanční prostředky na jednotlivé tematicky zaměřené projekty. Tyto tzv. fiche představují cíle rozvoje, které jsou definovány z priorit rozvoje na základě SWOT analýzy, jež vychází z územních analýz. Prvotní SPL byl

⁸ Veřejný sektor

⁹ Privátní sektor

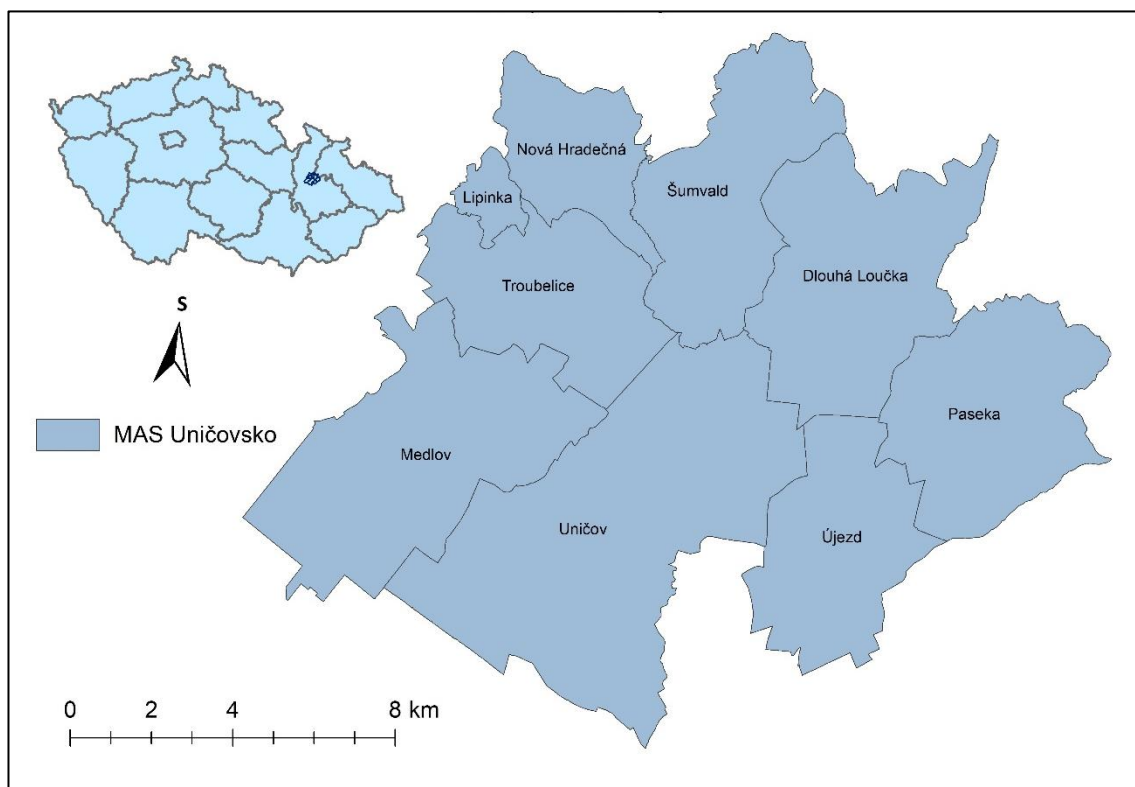
¹⁰ Neziskové organizace

průběžně aktualizován, jednotlivé aktualizace byly prováděny po monitoringu a evaluacích za cílem co největší shody jednotlivých opatření se skutečnými potřebami žadatelů o dotace. Aktualizací proběhlo doposud celkem 12, poslední v roce 2015. Zpravidla se aktualizace týkaly změny dat o MAS a úpravy hodnotících a tematických kritérií fichí. Naplňování cílů rozvoje skrze SPL je každý rok monitorováno a hodnoceno skrze měřitelné faktory, které hodnotí monitorovací komise MAS. (MAS MC, 2016)

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS na období 2014–2020 s názvem „Demê furt dopředô a necófnem ...“, plynule navazovala na ISRÚ MAS z období 2007–2013. Strategie je základním střednědobým koncepčním dokumentem, který charakterizuje problematiku sledovaného územní. Na základě definice problémů rozvoje definuje strategické cíle, kterých by MAS chtěla dosáhnout díky naplňování cílů specifických, jež byly navrženy jednáním pracovní skupiny pro rozvoj regionu podle zaměření podporovaných projektů v předchozím programovém období. Ve svých cílech strategie uvádí, že pokud chce MAS MC dosáhnout určitého regionálního rozvoje, je nezbytné pracovat s turistickým potenciálem regionu a využívat infrastrukturu cestovního ruchu a historických památek. MAS MC je regionem se specifickým kulturním bohatstvím, které je propagováno společenskými kulturními akcemi v intenci místních spolků. Region poskytuje kvalitní občanskou infrastrukturu a podmínky pro podnikání zejména v zemědělství. Právě na tohle téma se MAS MC zaměřuje a snaží se o jeho podporu. (MAS MC, 2016)

10 MAS UNIČOVSKO

MAS Uničovsko leží 20 km severně od krajského města Olomouc a přibližně 20 km jižně od okresního města Šumperk, právě tyto dvě města značně ovlivňují převážně venkovskou oblast MAS Uničovsko. Co se týče administrativního rozdělení, spadá sledované území do Olomouckého kraje, konkrétněji do okresu Olomouc. Všechny zainteresované obce spadají pouze do SO ORP Uničov. (ČSÚ, 2018a)

Obrázek 4 Administrativní rozdělení a lokalizace MAS Uničovsko v ČR a v kraji k 30.6.2018 (zdroj: ArcMap, ARCDATA PRAHA, MAS Moravská cesta 2018; vlastní vypracování)

V porovnání s MAS MC je MAS Uničovsko značně menší, nejen co do počtu obcí, ale také územně a populačně. Celkově je MAS Uničovsko tvořeno 9 obcemi, přirozené spádové centrum tvoří město Uničov s 11 396 obyvateli, celkem zde žije 22 519 obyvatel (k 31.12.2017). Nejmenší obcí v území je Lipinka, která má pouze 194 obyvatel (k 31.12.2017). Zbylé obce mají obdobnou populační velikost v intervalu od 800 do 2 000 obyvatel. Hustota zalidnění je ve sledovaném území 112 obyvatel/km², což je v porovnání s MAS MC totožná hodnota. Nejvyšší hustota zalidnění je lokalizována v jižní části území okolo města Uničov, naopak severovýchodní část, která již navazuje na Nízký Jeseník je značně méně zalidněná. (ČSÚ, 2018b) Věková struktura obyvatel je téměř obdobná jako je celorepublikový průměr. Obyvatel v předproduktivním věku žije ve sledovaném území 14,6 %, tedy o více než jeden p.b. méně než jaký je průměr ČR. Naopak

obyvatelé v produktivním věku mezi 15. a 64. rokem života tvoří ve studovaném území 66 % z celkové populace. Poslední skupina obyvatel v poproduktivním věku je zastoupena 19,3 %, což je na procenta stejná hodnota jako je průměr v MAS MC i v ČR. (ČSÚ, 2018b) V porovnání s MAS MC je vzdělanostní struktura regionu značně horší. Pouze základního vzdělání dosáhlo 23,6 % obyvatel a 0,4 % populace nemá vzdělání žádné. Největší podíl tvoří obyvatelé se středním a úplným středním vzděláním (68,3 %), vysokoškolsky vzdělaných žije v regionu 7,7 %. Z celkové populace bylo ekonomicky aktivních obyvatel ve sledovaném území 46,9 %, což je v porovnání s celorepublikový průměrem a průměrem v MAS MC méně o více jak dva p.b. I tento fakt ze socioekonomického hlediska a definice rurálních oblastí provedené výše, opět naznačuje výrazný venkovský charakter území. (ČSÚ, 2018c) V obecnosti můžeme říci, že momentálně v MAS Uničovsko pozorujeme stejné trendy v nezaměstnanosti jako v celé ČR. Ačkoliv se jedná o výrazněji rurálnější region, než je MAS MC, je podíl nezaměstnaných osob pouze o 0,5 p.b. vyšší než v MAS MC. (MPSV, 2018) Město Uničov, které je hlavním cílem dojížděky za prací v rámci regionu, v současné době poskytuje dostatečné množství pracovních příležitostí zejména v průmyslové výrobě. Ačkoliv je město Uničov nejvýznamnějším centrem dojížděky do zaměstnání, je nutné zmínit, že i blízká města jako Mohelnice a Litovel výrazně ovlivňují denní migraci za prací.

Přestože je momentálně v MAS Uničovsko nezaměstnanost nízká, dlouhodobě patří sledované území mezi oblasti s nadprůměrnou nezaměstnaností. Tento fakt je také zohledněn v SCLLD, kdy je jedním ze tří strategických cílů podpora rozvoje ekonomické činnosti. Součástí tohoto cíle je i podpora zemědělského podnikatelského prostředí, i přesto že sledovaná oblast v porovnání s MAS MC není zcela typicky zemědělskou oblastí, zejména pak severnější část, je 64 % území tvořeno ornou půdou. (MAS Uničovsko, 2015)

10.1 Vznik a strategie MAS

MAS Uničovsko byla založena v průběhu roku 2006 jako obecně prospěšná společnost, oficiální datum registrace bylo 15.12.2006, avšak příprava zapojení aktérů probíhala již v roce 2005. Hlavními iniciátory vzniku byli členové mikroregionu Uničov, kteří viděli ve zrodu sdružení možnost další podpory regionálního rozvoje. (MAS Uničovsko, 2008) Důvod vzniku MAS a její fungování skrze realizaci SPL je definováno ve výroční zprávě MAS Uničovsko z roku 2008 takto: „ Z dlouhodobého hlediska by měla realizace SPL přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti v zemědělství, k rozvoji podnikatelských subjektů nezemědělského charakteru, k dobudování chybějící technické a dopravní infrastruktury, ke zvýšení úrovně občanské vybavenosti a k rozvoji kulturního dědictví regionu.“¹¹ Spolupráce je základním kamenem fungování MAS, a to i spolupráce mezi jednotlivými sdruženími. Ani MAS Uničovsko není výjimkou, již v průběhu roku 2007 navázala spolupráci se 3 MAS za cílem prosazování společných cílů sdružení. (MAS Uničovsko, 2008)

V době vzniku MAS čítala 7 členských obcí, jednalo se o všechny stávající obce bez města Uničov. Nutno podotknout, že MAS Uničovsko v době svého založení byla co do velikosti, tak do počtu aktérů poměrně malou MAS. Tento fakt dokládá i počet členů v době založení MAS (2006), celkově bylo začleněno 18 aktérů, z čehož 7 aktérů prezentovalo veřejný sektor a 11 aktérů zastupovalo sektor soukromý. (MAS Uničovsko, 2011) V roce 2009 projevila zájem o spolupráci obec Lipinka a posléze v roce 2011 došlo k začlenění města Uničov. Od té doby se počet obcí zainteresovaných v MAS již neměnil, avšak aktéřská základna MAS byla rozšiřována od jejího vzniku (přehled viz tabulka 9).

Tabulka 9 Přehled vývoje členů MAS Uničovsko

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
VS	8	8	8	9	9	9	11	11	11
PS	9	9	13	13	25	28	20	18	12
NO	1	1	-	-	-	-	-	8	8
členů celkem	18	18	21	22	34	37	31	37	31

Zdroj: Výroční zpráva MAS Uničovsko 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 a 2017;

vlastní zpracování

¹¹ Argumentace vzniku MAS je převzata z výroční zprávy, protože zakladatelská listina není na webových stránkách MAS přístupna

Organizační struktura vedení MAS Uničovsko je až na drobné výjimky obdobná jako u předchozí studované MAS MC, jedinou odlišností je počet členů dílčích orgánů MAS. Nejvyšším statutárním orgánem je *Správní rada*, která v současné době čítá 9 členů, kteří jsou voleni zakladateli. Kolektivním orgánem tzv. *Valná hromada zakladatelů* je tvořena všemi členy MAS, schází se alespoň jednou ročně a má stejnou funkci jako u MAS MC. Odvolatelnost zakladatelů má na starosti *Dozorčí rada*, která má 3 členy. Povinné orgány organizační struktury má MAS Uničovsko stejné jako MAS MC, tedy *Monitorovací výbor* (3 členové), *Programový výbor* (5 členů) a *Výběrovou komisi* (7 členů). (MAS Uničovsko, 2018a)

Strategické dokumenty

Zpracování SPL MAS Uničovsko na období 2007–2013 bylo provedeno externí firmou GHC regio s.r.o. pomocí komunitní metody strategického plánování, přičemž byly využity výsledky analýzy území, SWOT analýzy, připomínky a návrhy veřejného i soukromého sektoru, které byly veřejně projednávány. SPL MAS Uničovsko, o.p.s. na programové období 2007–2013 byl schválen v rámci Osy IV. 1.1. PRV LEADER v průběhu roku 2008. SPL vycházel z několika úrovní strategických dokumentů evropského, národního a regionálního významu, z nichž obsahově nejlépe využitelný byl Strategický plán rozvoje mikroregionu Uničovsko. SPL prošel několika aktualizacemi, poslední v roce 2011, tyto aktualizace byly prováděny na základě výsledku evaluací a monitoringu o naplňování SPL. Monitoring naplňování cílů SPL byl proveden skrze ukazatele stanovené ve fichích (opatřeních) indikujících míru naplnění cílů, kterou hodnotila monitorovací komise. (MAS Uničovsko, 2008)

SCLLD na současné programovací období již nebyla zpracována jen externí firmou, ale i interními orgány MAS (pracovní skupiny ve spolupráci s veřejností), což je dle subjektivního názoru autorky pozitivní krok, neboť aktéři MAS dokáží lépe zmapovat problematiku území, jeho nedostatky a potřeby. SCLLD MAS Uničovsko 2014–2020 navazuje plynule na strategii z předchozího programovacího období. Nutno podotknout, že vzhledem k tomu, že již MAS v průběhu předchozího programovacího období byla detailněji poznána problematika sledovaného území, je současná SCLLD podstatně podrobnější a strategické a specifické cíle jsou ukotveny odlišněji na základě poznatků z evaluace strategie předchozí. Primární vizí pro MAS Uničovsko je rozvoj regionu skrze podporu malých podnikatelů, kteří mohou zkvalitnit svojí práci regionální produkty. Pomoci by jim v tomto počínání měla právě podporovaná meziobecní spolupráce, inovace technické a dopravní infrastruktury. Přestože je nyní nezaměstnanost v regionu nízká, z dlouhodobého hlediska patří MAS mezi regiony s vysokou nezaměstnaností. V tomto ohledu SCLLD cílí na podporu rozvoje a stabilizace podnikatelského prostředí. (MAS Uničovsko, 2015)

Zpracování strategií studovaných MAS na programovací období 2014–2020, bylo proti původnímu předpokladu značně prodlouženo, konkrétně o dva roky. Nejednalo se pouze o problém studovaných MAS, ale všech MAS v ČR. K opoždění příprav došlo v České republice z důvodu absence dokumentů, pomocí nichž byly strategické dokumenty tvořeny. Díky tomu musela být odložena realizace projektových záměrů. Zda se toto zpoždění projevilo na regionálním rozvoji sledovaných území, bude řešeno v následující kapitole. (MAS Uničovsko, 2015)

11 ANALÝZA PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V HODNOCENÝCH MAS V OBDOBÍ 2007–2020

Následující kapitola bude zaměřena na provedení projektové analýzy v obou sledovaných MAS. V kapitole bude řešeno především projektové financování, tedy do jaké míry byli aktéři regionálního rozvoje zainteresováni v jeho procesu, což bude hodnoceno na základě počtu zrealizovaných projektů a výše finanční alokace skrze projekty v jednotlivých obcích. Samozřejmě je nutno brát v potaz, že každý rok byla míra alokace jiná, vzhledem k četnosti vyhlášených výzev, počtu schválených projektů apod., proto budou studované MAS řešeny zvlášť. Do analýzy budou zakomponovány projekty ze všech financovaných oblastí, tedy zaimplementovány budou všechny fiche (specifické cíle), protože nás zajímá celková finanční analýza nikoliv pouze odvětvová. Abychom získali určitou představu o prostorových aspektech uskutečněných projektů, budou finanční prostředky relativizované na 1 obyvatele a reprezentované pomocí mapových výstupů, aby byly vyrovnány rozdíly mezi populačními velikostmi obcí. V potaz budou bráni i samotní aktéři jednotlivých MAS, kteří jsou zainteresováni v obcích jejich působení. Mapové vyjádření bude záměrně uváděno až v závěru kapitoly, aby byly jasně viditelné difference mezi jednotlivými obdobími.

Diplomová práce bude pro svoje účely pracovat s již dokončeným programovacím obdobím 2007–2013, na kterém bude reflektován vývoj činnosti MAS v jejich územní působnosti s primárním zaměřením na alokace evropských dotačních projektů. Dalším studovaným obdobím bude současné probíhající programové období 2014–2020, jehož analýza by měla naznačit jakým způsobem budou MAS rozvíjet regionální rozvoj do budoucna. Komparativní analýza obou MAS by v závěru měla identifikovat případné disparity mezi nimi samými.

11.1 Realizované projekty MAS Moravská cesta 2007–2013

V průběhu programového období 2007–2013 podpořila MAS MC celkem 103 projektů, které byly předloženy lokálními aktéry a úspěšně schváleny MAS a zrealizovány. Celková výše alokace za sledované období se vyšplhala na 41,7 milionů Kč, což je v přepočtu téměř 7 milionů Kč alokovaných každý rok. (MAS MC, 2018d) Pro názornější orientaci a reflexi vývoje programového procesu metody LEADER bude zkoumané období rozděleno do dvou částí. První zkoumané období bude od roku 2007 do roku 2010, tento časový úsek představuje pro MAS vůbec první roky programové praxe. A další období 2011 až 2013, které již představuje období, kdy MAS prošla jistým vývojem z pohledu své činnosti.

11.1.1 Období 2007–2010

V červenci roku 2008 byla vyhlášena historicky 1. výzva v rámci SPL MAS MC, proto můžeme toto období hodnotit jako „začátečnické“, vzhledem k tomu, že se MAS ve své podstatě učila jakým způsobem naplňovat cíle SPL MAS MC, jedná se především o rok 2008, kdy došlo ke spuštění projektového procesu.

Tabulka 10 Zrealizované projekty v obcích MAS MC za období 2007–2010¹²

	počet projektů	celková alokovaná částka	finanční alokace v přepočtu na 1 obyvatele (v tis. Kč)		počet projektů	celková alokovaná částka	finanční alokace v přepočtu na 1 obyvatele (v tis. Kč)
Bílá Lhota	5	2 252 258	2,00	Měrotín	2	1 291 835	4,93
Bouzov	2	1 595 171	1,05	Mladeč	2	1 821 661	2,45
Červenka	3	1 733 244	1,20	Náklo	0	-	0,00
Dubčany	1	252 360	1,04	Pňovice	0	-	0,00
Haňovice	2	1 443 400	3,16	Příkazy	1	1 304 274	1,01
Horka nad Moravou	2	333 325	0,13	Skrbeň	2	1 074 020	0,93
Cholina	1	342 000	0,46	Slavětín	2	619 813	2,96
Křelov-Břuchotín	5	3 357 801	1,96	Strukov	0	-	0,00
Liboš	0	-	0,00	Střeň	0	-	0,00
Litovel	2	1 369 661	0,14	Štěpánov	0	-	0,00
Luká	4	2 041 033	2,42	Vilémov	0	-	0,00
				CELKEM	36	20 831 856	Ø 0,65

Zdroj: Zpravodaj k realizaci SPL MAS MC (Litovelsko-Pomoraví), zima 2013; vlastní zpracování

V roce 2008 byla vyhlášena pouze jedna výzva, v rámci níž byly alokovány finance na dva fiche týkající se zlepšení občanské infrastruktury a obnovy a rozvoje vesnic v regionu. Celkem bylo předloženo 11 projektů, z nichž bylo schváleno a administrativní kontrolou prošlo 9. Celkově bylo na tyto opatření alokováno 5 704 090 Kč, výše požadavků o dotaci dosáhla 4 880 027 Kč, bylo tedy reálně proplaceno 85,5 %. (MAS MC, 2018d) Během první výzvy byl předložen projekt pouze jednoho soukromého subjektu, což dokládá předpoklad o prozatímní neznalosti činnosti MAS v regionu v tomto období.

V následujícím roce již programový proces fungoval na plno, v rámci dvou proběhlých výzev, které si kladly za cíl zlepšit kvalitu života a podnikání v regionu. Bylo přijato 11 projektů z celkových 22 přihlášených. Na provedení přijatých projektů byla přiznána dotace ve výši 8 210 257 Kč, což bylo cca 86 % z celkové výše požadovaných finančních prostředků ze strany žadatelů. Ze všech schválených projektů byly 4 podány soukromými subjekty, na základě toho

¹² V tabulce jsou uvedeny dotace v jejich přiznané výši a projekty, které byly reálně realizovány. Kvalifikační práce nepočítá s projekty, kterým byla sice přiznána dotace, avšak nebyly nakonec realizovány.

můžeme konstatovat, že došlo k progresu funkčnosti MAS a zapojení aktérů nejen z veřejného sektoru. (MAS MC, 2018d)

V průběhu roku 2010 byly vyhlášeny 3 výzvy, skrze něž mělo dojít stejně jako v předchozím roce, ke zlepšení kvality života a do budoucna k udržení kulturního dědictví v regionu. V porovnání s předchozím rokem zaznamenala MAS MC opět rostoucí zájem ze strany aktérů, kdy bylo podáno 27 žádostí na 14 146 437 Kč, z čehož bylo do finální realizace vybráno 15 projektů s výší alokace 7 989 833 Kč, tedy 56 % žádaných alokací. (MAS MC, 2018d)

Ačkoliv se jedná o první tříleté období fungování programovacího procesu můžeme konstatovat, že efektivita činnosti MAS MC měla vzestupnou tendenci, což dokládá rostoucí počet předložených i schválených projektů a výše alokovaných dotačních prostředků. Přestože se samotnému hodnocení projektů za obce bude věnovat až závěr této kapitoly, již nyní můžeme zhodnotit jako pozitivní fakt, že alespoň jeden projekt byl realizován v téměř dvou třetinách obcí. Přestože v typové skladbě žadatelů jasně dominuje veřejný sektor, konkrétně tedy obce, zapojil se do projektového programu i sektor soukromý a neziskový (MAS MC, 2018d). Ačkoliv byl jejich podíl na celkovém počtu schválených projektů pouze třetinový, svědčí to o atraktivnosti a efektivitě činnosti MAS MC, do které se zapojují i aktéři, jenž nemají tolik zkušeností s projektovou administrativou. Atraktivitu činnosti MAS MC a programovacího procesu dokládá i vysoký počet předložených projektů, ačkoliv všechny neprojdou administrativní kontrolou, či samotnou realizací.

11.1.2 Období 2011–2013

Ve druhé polovině programového období 2007–2013 byl již naplno zaběhlý programovací proces. Důkazem je nejen rostoucí počet úspěšně realizovaných projektů v letech předchozích, ale i výsledek celostátního hodnocení MAS MC z let 2011 a 2012 (viz výše).

Tabulka 11 Zrealizované projekty v obcích MAS MC za období 2011–2013¹³

	počet projektů	celková alokovaná částka (v Kč)	finanční alokace v přepočtu na 1 obyvatele (v tis. Kč)		počet projektů	celková alokovaná částka (v Kč)	finanční alokace v přepočtu na 1 obyvatele (v tis. Kč)
Bílá Lhota	7	2 982 045	2,65	Měrotín	2	505 173	1,93
Bouzov	4	1 255 049	0,82	Mladeč	2	531 291	0,71
Červenka	2	826 046	0,57	Náklo	3	699 120	0,46
Dubčany	0	-	0,00	Přovice	1	342 610	0,36
Haňovice	3	481 666	1,05	Příkazy	3	1 276 072	0,98
Horka nad Moravou	4	788 971	0,32	Skrbeň	3	1 403 983	1,21
Cholina	4	1 139 509	1,54	Slavětín	1	344 861	1,65
Křelov-Břuchotín	9	2 955 503	1,73	Strukov	0	-	0,00
Liboš	1	304 610	0,48	Střeň	2	337 350	0,56
Litovel	6	1 453 278	0,15	Štěpánov	2	669 446	0,19
Luká	2	598 169	0,71	Vilémov	0	-	0,00
				CELKEM	61	18 894 752	Ø 0,59

Zdroj: Zpravodaj k realizaci SPL MAS MC (Litovelsko-Pomoraví), zima 2013; vlastní zpracování

Během dvou výzev v roce 2011 jednoznačně dominovaly projekty podporující zlepšení občanské vybavenosti a infrastruktury. Skrze fiche zaměřeného na jejich podporu, bylo zafinancováno 8 projektů, z nichž všechny byly navrženy jinými aktéry, než jsou obce. Z 25 žádostí o 6 647 530 Kč, bylo zafinancováno 15 projektů za téměř 6 mil. Kč. (MAS MC, 2018d)

Stejně jako předchozí rok i v roce 2012 byla převážná část schválených projektů zaměřena na podporu a obnovu občanské vybavenosti, a to především ve směru obnovy kulturních zařízení. Celkovou částkou 6 035 999 Kč podpořila MAS 18 projektů z celkem 22 podaných žádostí o 7,6 mil. Kč. MAS opět zaregistrovala hojný zájem napříč všemi typy aktérů MAS. (MAS MC, 2018d)

V posledním roce realizace Strategického pránu LEADER zaznamenali žadatelé o dotaci 83% úspěšnost, 29 z 35 zaregistrovaných projektů v rámci 10. výzvy bylo plně podpořeno ve výši 6 859 623 Kč. Původní alokace měla být nižší, ale vzhledem k tomu, že se jednalo o poslední rok programového období, navýšila MAS alokaci o nevyčerpané prostředky z předchozích výzev (jednalo se téměř o 800 000 Kč). (MAS MC, 2018d)

V porovnání s předchozím obdobím byli aktéři MAS během tohoto tzv. „zaběhlého“ období mnohem aktivnější. Na území MAS MC proběhlo 61 realizací projektů v hodnotě téměř

¹³ V tabulce jsou uvedeny dotace v jejich přiznané výši a projekty, které byly reálně realizovány. Kvalifikační práce nepočítá s projekty, kterým byla sice přiznána dotace, avšak nebyly nakonec realizovány. Zároveň nejsou do dotací započítány projekty, od nichž žadatel po schválení odstoupil.

19 mil. Kč, které měly za cíl podpořit rozvoj regionu. Rovněž klesl počet obcí, které nebyly vůbec podpořeny. V 73 % z celkového počtu obcí byly realizovány alespoň 2 a více projektů.

Vzrůstající počet realizovaných projektů během každého roku prvního programovacího období, relativně vysoká míra alokovaných dotací a stoupající počet úspěšných žadatelů o dotaci, jasně dokládá zvyšující se povědomí o aktivitách MAS mezi aktéry rozvoje regionu. MAS MC rovněž svojí aktivní činností dokázala zvýšit důvěryhodnost mezi aktéry. Finanční prostředky byly v průběhu celého programového období alokovány kontinuálně a vyrovnaně, ačkoliv v prvním období pozorujeme nižší počet žadatelů a vyšší alokované částky, což bylo zapříčiněno počáteční neznalostí procesu z obou stran (MAS MC a aktéři) a pozdějším spuštěním programovacího procesu. MAS MC vyhlásila poslední výzvu v roce 2013, k realizaci projektů však docházelo i v průběhu roku 2014, poté vznikla mezera ve financování, což bude řešeno v následující kapitole. (Julie Zendulková, ústní sdělení 2018)

11.2 Realizované projekty MAS MC 2014–2020

Před začátkem čerpání dotačních prostředků pro současné programovací období se vyskytla celá řada problémů, která legislativní proces zpomalila o dva roky. Primární problém nastal již na úrovni vlády, která se zpožděním schválila finanční rámec programů, ke kterému původně měla Evropská komise výhrady, díky tomu nemohly MAS zpracovat své SCLLD. Dotační prostředky z předchozího období mohly být čerpány až do roku 2015, protože celá řada MAS měla problémy se zpožděním v realizaci z nejrůznějších důvodů (opožděná administrace, kontroly, chybovost v projektových žádostech). Tyto skutečnosti uvedla v rozhovoru pro krajské noviny.cz tehdejší ministryně pro místní rozvoj Karla Šlechtová. (Krajské noviny, 2015)

Změnou oproti předchozímu dotačnímu období je větší počet možných programů, ze kterých můžou MAS čerpat (viz kapitola operační programy), MAS nyní čerpají z IROP, PRV, OP ŽP a OP Zaměstnanost. V tomto období mohou MAS cílit na další skupinu, kterou tvoří školy, pro něž se otevřela možnost zisku dotací od MAS skrze Místní akční plán (MAP). (Julie Zendulková, ústní sdělení 2018)

První výzvy v tomto strategickém období vyhlásila MAS MC až v prosinci roku 2016, po úspěšném schválení její SCLLD. Pro naplnění cílů strategie MAS MC bylo vyčleněno o téměř polovinu více finančních prostředků než v období předchozím a žadatelé si přerozdělí 75 milionů korun. (MAS MC, 2016)

Tabulka 12 Zrealizované projekty v MAS MC v letech 2016 a 2017

	IROP	OP Z	PRV	celkem alokovaná dotace (v Kč)	finanční alokace v přepočtu na 1 obyvatele (v tis. Kč)
Bílá Lhota	1 805 000	-		1 805 000	1,6
Bouzov	1 206 900	-	450 000	1 656 900	1,09
Červenka	4 749 539	-	293 760	5 043 299	3,49
Dubčany	1 662 745	-	-	1 662 745	6,84
Haňovice	-	-	-	0	0,00
Horka nad Moravou	1 120 680	1 129 250	-	2 249 930	0,91
Cholina	-	-	-	0	0,00
Křelov-Břuchotín	-	428 088	-	428 088	0,25
Liboš	-	-	-	0	0,00
Litovel	1 454 495	2 741 593	487 508	4 683 596	0,47
Luká	-	-	441 000	441 000	0,52
Měrotín	-	-	-	0	0,00
Mladeč	-	-	897 750	897 750	1,21
Náklo	-	2 004 463	494 975	2 499 438	1,65
Přovice	3 586 328	-	-	3 586 328	3,72
Příkazy	2 781 586	-	387 765	3 169 351	2,44
Skrbeň	4 688 778	-	-	4 688 778	4,04
Slavětín	-	-	-	0	0,00
Strukov	397 337	-	-	397 337	2,80
Střeň	2 809 975	-	-	2 809 975	4,70
Štěpánov	1 134 045	-	-	1 134 045	0,32
Vilémov		-	-	0	0,00
CELKEM	27 397 408	6 303 394	3 452 758	37 153 560	Ø 1,17

Zdroj: Zpravodaj k realizaci SPL MAS MC (Litovelsko-Pomoraví), zima 2017; vlastní zpracování

MAS MC nepolevila ve své činnosti, a ještě koncem roku 2016 vyhlásila 4 výzvy, jedna výzva byla vyhlášena v rámci PRV (projekty mohli žadatelé předkládat do 6 fichů) a skrze další 3 výzvy mohli žadatelé dostat dotaci z OP Z. Tyto dva operační programy podpořily 17 projektů v MAS MC ve výši 6,5 mil. Kč. V následujícím roce bylo přerozděleno mezi 12 žadatelů dalších 27 mil. Kč skrze dvě výzvy financované z IROP. Tematické zaměření projektů bylo velice různorodé, přes 70 % prostředků směřovalo na podporu cyklistické infrastruktury a školství v regionu, téměř shodně tedy 15 % byly podpořeni malí zeměděšští podnikatelé a žadatelé o podporu zaměstnanosti. (MAS MC, 2018e)

V prvních dvou letech tohoto programovacího období bylo alokována téměř shodná částka jako za celé období předchozí, avšak zde musíme zmínit právě přibylé OP, skrze něž bylo alokováno 90,5 % všech prostředků. Tak vysoká částka je zapříčiněna především finanční náročností projektů. Zatím bylo v průběhu programovacího období vyčerpáno 51 % z celkové částky, tudíž by ve zbytku období mělo být projektové financování obdobné jako doposud. Mezi žadateli převažovaly obce, vzhledem k finanční náročnosti a tematickému zaměření OP je to logické. Projekty žadatelů ze soukromého sektoru nedisponovaly tak vysokými žádostmi o dotace, protože by to bylo v rozporu s pravidly a výší alokací PRV. Celkově lze hodnotit nové programovací období jako úspěšné, MAS MC a její aktéři byly připraveni na nový programovací proces řádně, což dokládá vysoký počet realizovaných projektů skrze všechny OP, již od samotného začátku období.

11.3 Realizované projekty MAS Uničovsko 2007–2013

Stejně jako u MAS MC i projektová analýza MAS Uničovsko je v tomto programovacím období rozdělena na dvě části, tedy na začínající období činnosti MAS a na již „zkušené“ roky programovací praxe, proto aby byly reflektovány rozdíly ve vývojových fázích aktivity MAS Uničovsko. Celkem MAS Uničovsko finančně podpořila 72 projektů, které splnily veškeré podmíněčné náležitosti, a to v celkové výši 31 mil. Kč, tedy v průměru cca 5,2 mil. Kč na rok (MAS Uničovsko, 2018a).

11.3.1 Období 2007–2010

Přestože byl SPL MAS Uničovsko schválen již v průběhu roku 2008 a 1. výzva byla vyhlášena koncem téhož roku, reálně jsou projekty přihlášené do této výzvy uváděny ve výročních zprávách až o rok později, kdy došlo k jejich oficiálnímu schválení. Za první rok fungování projektové činnosti v MAS Uničovsko tedy můžeme pokládat až rok 2009.

Tabulka 13 Zrealizované projekty v MAS Uničovsko v letech 2007–2010

	počet projektů	celková alokovaná částka (v Kč)	finanční alokace v přepočtu na 1 obyvatele (v tis. Kč)
Dlouhá Loučka	5	2 306 478	1,20
Lipinka	-	0	0,00
Medlov	4	1 547 106	0,98
Nová Hradečná	4	2 509 721	3,13
Paseka	6	4 004 439	3,15
Šumvald	2	1 579 542	0,94
Troubelice	7	4 329 223	2,29
Újezd	3	2 266 313	1,58
Uničov	-	0	0,00
CELKEM	31	18 542 822	ø 0,81

Zdroj: Výroční zpráva o realizaci SPL Uničovsko, o.p.s. za rok 2014; vlastní zpracování

Bohužel dokumentace týkající se prvních 4 výzev není na webových stránkách MAS Uničovsko dohledatelná, proto nebudou uváděny počty zaevidovaných projektů a jejich úspěšnost realizace, ale pouze výše alokovaných prostředků. V roce 2008 uspělo s projekty 7 žadatelů, kteří byli podpořeni částkou 4,5 mil. Ačkoliv se jednalo o vůbec první výzvu MAS, 3 žadatelé patřili do soukromého sektoru, což jsme u MAS MC nepozorovali. O rok později přerozdělila MAS v rámci dvou výzev 7,2 mil. Kč na 9 projektů týkajících se zlepšení občanské infrastruktury. Tento typ projektů, které jsou finančně náročné, bývá ve většině případů předkládán obcemi, tudíž 100 % alokací připadlo veřejnému sektoru. Během posledního roku začínajícího období bylo alokováno sice méně dotačních prostředků, konkrétně 6,7 mil. Kč, avšak

byl schválen rekordní počet 15ti žádostí, které byly schváleny v průběhu dvou výzev. Z celkového počtu realizovaných projektů bylo 60 % předloženo jinými žadateli než těmi z veřejného sektoru. Vzhledem k tomu, že projekty spadaly pod 5 fichů, byly tematicky rozmanité, a tedy zaměřené na všechny sektory členů MAS. Můžeme tedy konstatovat, že počáteční nedůvěra k činnosti MAS a pasivita ze strany žadatelů se značně snížila. (MAS Uničovsko, 2017; MAS Uničovsko, 2018a)

Obdobně jako u předchozí studované MAS MC i u MAS Uničovsko pozorujeme vzestupný trend počtu realizovaných projektů, přestože celková roční míra alokace kontinuálně nestoupala. Zvyšující se počet žádostí o dotace v průběhu každého roku dokládá rostoucí důvěryhodnost k činnosti MAS mezi jejími členy. Velice pozitivním faktem během vůbec prvotních let projektového procesu řídicího MAS Uničovsko je poměrně vyrovnaná bilance žádostí podaných veřejným a soukromým sektorem, kdy soukromý sektor nemá takové zkušenosti s náročným administrativním procesem, jako mají např. obce. Neziskové organizace se nezapojily do projektového procesu v těchto letech vůbec. (MAS Uničovsko, 2018a) Úspěšnost činnosti MAS dokládá i počet realizovaných projektů v jednotlivých obcích, kdy byly ve všech obcích realizovány alespoň 2 a více projektů (podrobnější analýza bude provedena níže). Výjimkou je město Uničov, které bylo začleněno do MAS až v roce 2011 a obec Lipinka, která projevila zájem o členství až koncem roku 2010.

11.3.2 Období 2010–2013

Přestože programové období mělo trvat pouze do roku 2013, kvůli výše uvedeným problémům se protáhla možnost čerpání dotačních prostředků i pro MAS Uničovsko, která vyhlásila poslední výzvu ještě v průběhu roku 2014.

Tabulka 14 Zrealizované projekty v MAS Uničovsko v letech 2011–2014

	počet projektů	celková alokovaná částka (v Kč)	finanční alokace v přepočtu na 1 obyvatele (v tis. Kč)
Dlouhá Loučka	8	3 357 710	1,74
Lipinka	2	247 878	1,27
Medlov	3	1 002 960	0,64
Nová Hradečná	3	1 492 986	1,86
Paseka	1	226 800	0,18
Šumvald	3	870 660	0,52
Troubelice	9	3 106 847	1,64
Újezd	10	2 234 335	1,56
Uničov	2	326 400	0,03
CELKEM	41	12 866 576	Ø 0,56

Zdroj: *Výroční zpráva o realizaci SPL Uničovsko, o.p.s. za rok 2014*; vlastní zpracování

V roce 2011 nastal mírný útlum projektové činnosti, v rámci jedné vyhlášené výzvy bylo schváleno pouze 6 projektů za necelé 3 mil. Kč. I v roce 2012 opět pozorujeme značnou aktivitu podnikatelského sektoru, v jehož intenci byla většina projektů. Během následujícího roku MAS zaznamenala enormní nárůst schválených projektů. Předloženo jich bylo 21, ovšem kvůli požadovaným dotačním prostředkům nad rámec možných alokovaných financí, jich MAS musela schválit pouze 19 a ty zafinancovala cca 5 mil. Kč. V posledním oficiálním roce programovacího období v MAS Uničovsko žadatelé obdrželi 3,5 mil. Kč ve 13ti žádostech, skrze něž byli podpořeni zemědělství podnikatelé a venkovská turistika v regionu. (MAS Uničovsko, 2017)

Obecně můžeme projektovou činnost MAS Uničovsko v prvním programovacím období shrnout na základě zjištěných informací o vývoji projektového procesu jako úspěšnou. Každá ze zainteresovaných obcí obdržela evropské dotační prostředky na podporu rozvoje venkovských oblastí, kterých bylo vzhledem k velikosti a počtu obcí MAS Uničovsko v porovnání s MAS MC poměrně význačné množství. Velkým pozitivem je rovnováha mezi aktivitami veřejného a soukromého sektoru, naopak negativem je, že se do procesu téměř vůbec nezapojovali neziskové organizace. To může predikovat jistou nefunkčnost principu partnerství mezi MAS a jejími členy do budoucna (MAS Uničovsko, 2018a).

11.4 Realizované projekty MAS Uničovsko 2014–2020

Mezera ve financování z fondů EU se nevyhnula ani MAS Uničovsko, u které trval přípravný administrativní proces o téměř rok déle než u MAS MC. Příprava SCLLD MAS Uničovska pro období 2014–2020 zpomalila již tak odložený programovací proces, který pro ni de facto začal až v roce 2017. SCLLD MAS Uničovsko byla schválena v březnu 2017 a ihned poté sdružení vyhlásilo první výzvu. Strategie byla schválena poměrně pozdě (jako 50.), což svědčí o tehdejších obecných problémech. (MAS Uničovsko, 2017) V porovnání s MAS MC, která se umístila na 11. místě, je to výsledek značně horší.

Tabulka 15 Zrealizované projekty v MAS Uničovsko v roce 2017¹⁴

	IROP	OPZ	PRV	počet projektů	celková alokovaná částka (v Kč) za všechny OP	finanční alokace v přepočtu na 1 obyvatele (v tis. Kč)
Dlouhá Loučka	3 325 000	-	1 111 967	3	4 436 967	2,30
Lipinka	-	-	-	0	0	0,00
Medlov	-	-	955 000	4	955 000	0,61
Nová Hradečná	3 325 000	-	-	1	3 325 000	4,15
Paseka	3 799 999	-	-	1	3 799 999	2,98
Šumvald	-	-	-	0	0	0,00
Troubelice	-	-	674 000	3	674 000	0,36
Újezd	-	-	-	0	0	0,00
Uničov	-	6 301 061	31 500	4	6 332 561	0,56
CELKEM	10 449 999	6 301 061	2 772 467	16	19 523 527	0,86

Zdroj: Výzvy MAS Uničovsko, o.p.s; vlastní zpracování

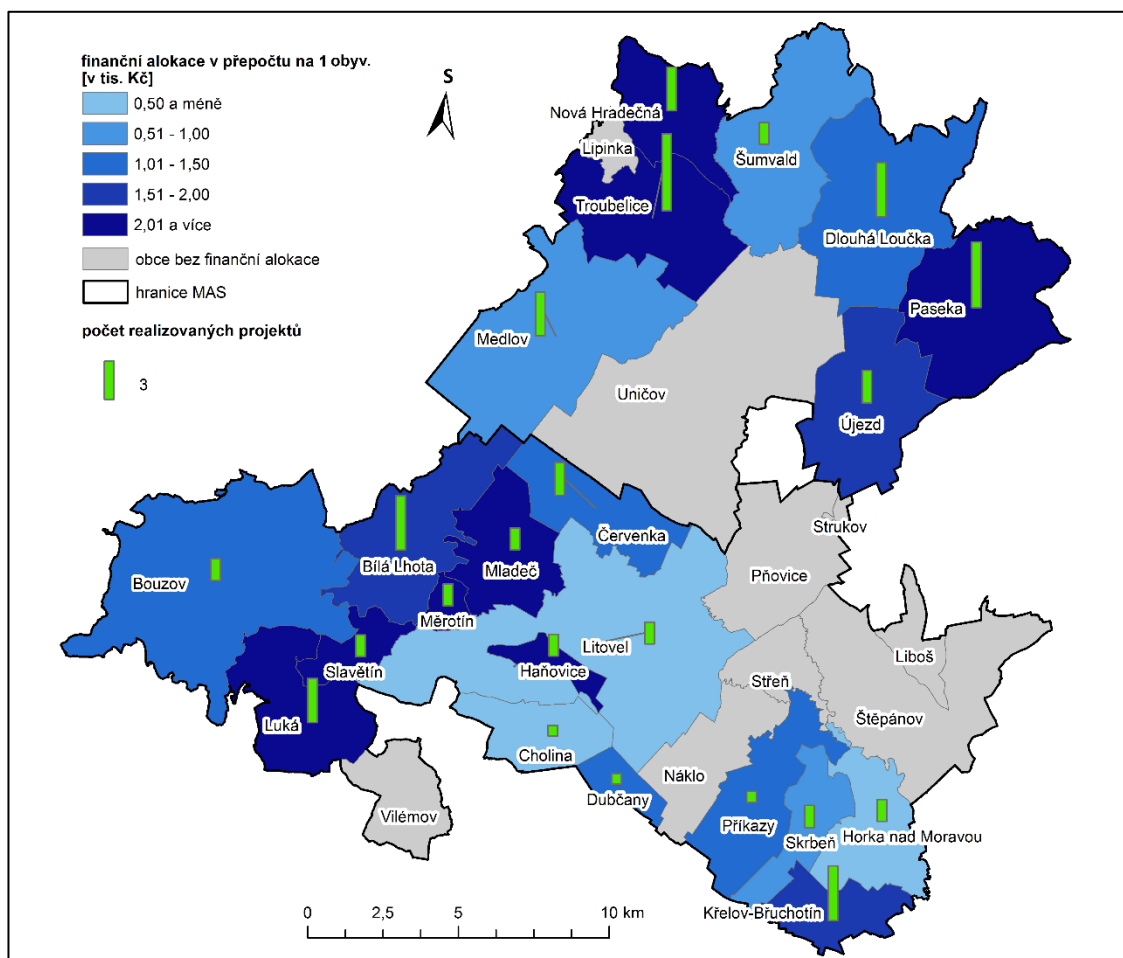
Během roku 2017, tedy jediného sledovaného zatím kompletně proběhlého roku v současném programovacím období, byly na podporu regionálního rozvoje sledovaného regionu alokovány dotační prostředky skrze všechny tři možné OP. První výzva byla vyhlášena v dubnu přes program OP Z, přijata byla pouze jediná žádost o 1,2 mil. Kč (byla schválena). (MAS Uničovsko, 2018b) Jako možnou příčinu můžeme označit počáteční nejistotu, popř. neznalost nových OP, což můžeme doložit na následující výzvě, která byla vyhlášena v rámci programu PRV, který aktéři znají již z předchozího období. Do výzvy se přihlásilo 10 projektů s žádostí o 2,7 mil. Kč na podporu zemědělského podnikání a rozvoje venkovské turistiky, jejich úspěšnost byla 100%, protože aktéři se pravděpodobně orientovali v projektové činnosti skrze tento OP a znali jej. (MAS Uničovsko, 2018c) Další dvě výzvy vyhlásila MAS přes IROP, realizací

¹⁴ Diplomová práce bude pro své účely řešit pouze projekty MAS Uničovsko za rok 2017, který byl zatím jediným rokem, kdy byly alokovány dotační prostředky z fondů EU

projektů měla být zlepšena dopravní infrastruktura v regionu a skrze 3 projekty bylo alokováno téměř 10,5 mil. Kč. (MAS Uničovsko, 2018d)

Ačkoliv MAS Uničovsko začalo s naplňováním strategie později než MAS MC, celkový počet 16ti realizovaných projektů za téměř 20 mil. Kč v průběhu jednoho roku dokládá aktivní činnost MAS a zapojování aktérů do regionálního rozvoje. MAS přerozdělila 38 % z celkové částky alokované na tohle období. V 66 % obcí byl realizován alespoň jeden projekt, obce, kde nebyl realizován žádný projekt, však patří mezi dlouhodobě nejméně aktivní.

Mapové znázornění

Obrázek 5 Finanční alokace v přepočtu na 1 obyvatele v obcích MAS MC a MAS Uničovsko za období 2007–2010 a počet realizovaných projektů v jednotlivých obcích (zdroj: ArcMap, ARCDATA PRAHA 2018, Výroční zprávy k realizaci SPL MAS Uničovsko, Zpravodaje k realizaci SPL MAS MC; vlastní zpracování)

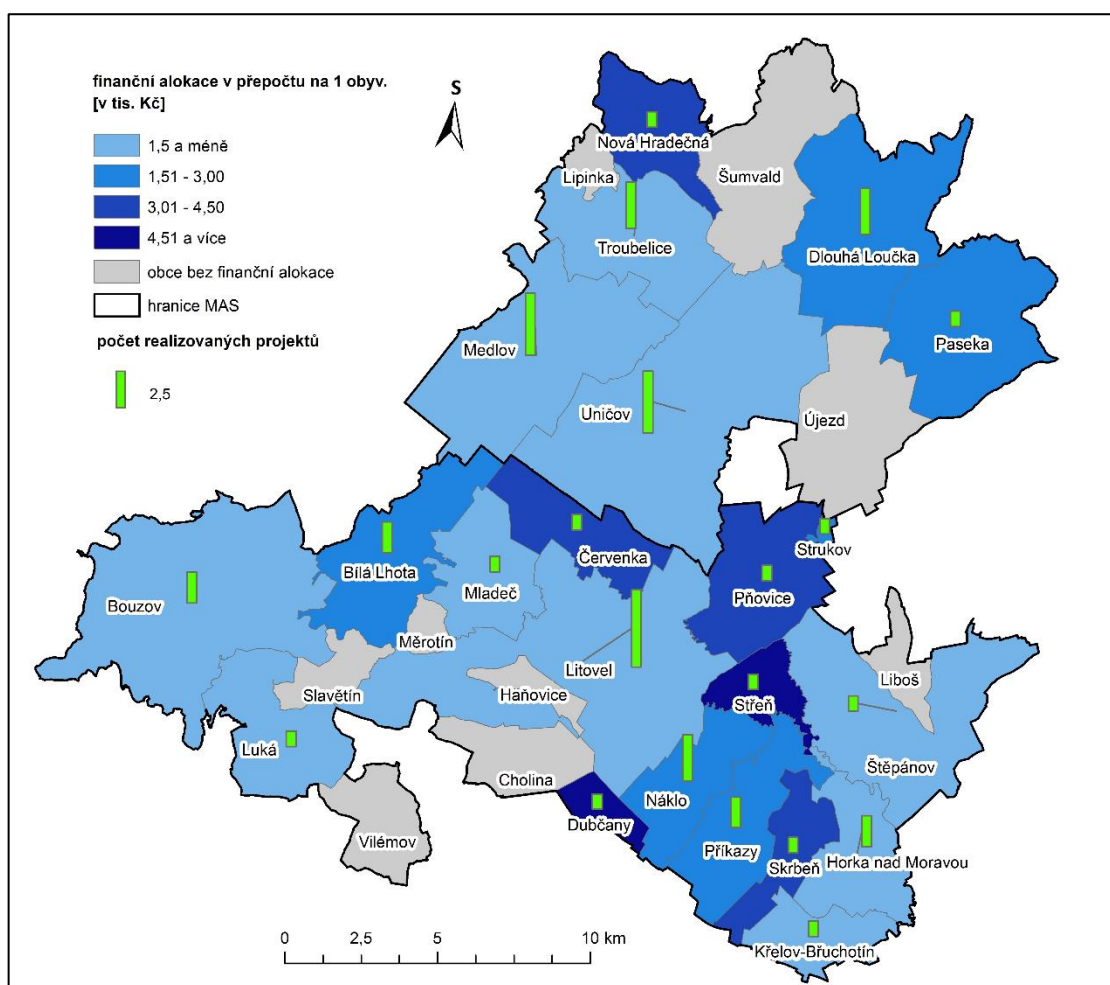
Obrázek č. 5 prezentuje výši finanční alokace na jednoho obyvatele, jakou vykazovaly zainteresované obce studovaných MAS v prvních 4 letech programovacího období 2007–2013. Současně jsou v mapovém výstupu prezentovány i absolutní hodnoty počtu zrealizovaných projektů. Při porovnání obou MAS je na první pohled zřejmé, že v MAS Uničovsko byly podpořeny všechny zainteresované obce (město Uničov a obec Lipinka v této době nebyli součástí sdružení), naopak MAS MC vykazuje 6 obcí (Vilémov nebyl součástí sdružení), kde na obyvatele nepřipadla žádná alokace. Nejčteněji bylo v obcích alokováno 1 000 Kč a více na jednoho obyvatele.

Obce s nejvyššími finančními alokacemi jsou koncentrovány především v západní a jižní části území MAS MC. Vůbec nejvíce prostředků bylo alokováno v obci Měrotín (téměř 5 tis. Kč/obyv.), v dalších 4 obcích připadlo více jak 2 tis. Kč na obyvatele. Naopak mezi nejhůře zafinancované obce patří město Litovel, což je způsobeno vysokým počtem obyvatel a nízkým počtem realizovaných projektů, protože MAS MC se snaží cílit spíše na obce, které nemají tolik možností k čerpání dotačních prostředků jako město Litovel.

V MAS Uničovsko patří mezi nejlépe zafinancované obce v přepočtu na 1 obyvatele Troubelice, Paseka, Nová Hradečná či Újezd. Tento fakt je způsoben tím, že v obcích působí aktivní žadatelé o dotace. Celkově byla MAS Uničovsko zafinancovaná více než MAS MC. V průměru na obyvatele v MAS Uničovsko připadlo o 150 Kč více než v MAS MC, což je způsobeno nižším počtem zainteresovaných obcí a tudíž vyšší pravděpodobností žadatelů dosáhnout na dotace. Sama předsedkyně MAS MC v rozhovoru uvedla, že dotační prostředky jsou pro pokrytí všech žádostí vzhledem k počtu aktérů a velikosti území nedostatečné.

V MAS Uničovsko nepozorujeme tak zřetelnou změnu mezi studovanými obdobími. Došlo sice ke snížení alokace z 2 tis. Kč/obyv. na 1,51 tis. a více Kč/obyv. v obcích Nová Hradečná, Troubelice nebo Újezd, které v předchozím období patřily mezi nejlépe dotačně dobře podpořené obce, ovšem tahle změna má pravděpodobně za příčinu připojení nových obcí. Nově integrovaný Uničov sice vykazoval nejnižší hodnoty (300 Kč/obyv.), avšak v tomto směru musíme zohlednit jeho populační velikost a jeho reálné zapojení do procesu až v roce 2012.

Naopak v tomto období byly obce v MAS Uničovsko v průměru zafinancovány nepatrně méně než obce MAS MC, rozdíl je však minimální a činí pouze 30 Kč/obyvatel.

Obrázek 7 Finanční alokace v přepočtu na 1 obyvatele v obcích MAS MC a MAS Uničovsko za období 2016–2017 a počet realizovaných projektů v jednotlivých obcích (zdroj: ArcMap, ARCDATA PRAHA 2018, Výroční zprávy k realizaci SPL MAS Uničovsko, Zpravodaje k realizaci SPL MAS MC; vlastní zpracování)

Obrázek 7 znázorňuje finanční alokace v jednotlivých obcích studovaných MAS v současném strategickém období 2014–2020, ovšem jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, u MAS MC jsou studovány roky 2016–2017 a u MAS Uničovsko pouze rok 2017 (zatím jediné kompletně proběhlé roky s aktivní činností MAS v tomto období). Obce v tomto období byly podpořeny v průměru vyššími alokačními prostředky než v prvním strategickém období, proto

jsou v mapě znázorněny jiné intervaly finančních alokací na 1 obyv. V průměru na jednoho obyvatele byla opět lépe hodnocena MAS MC (o 300 Kč/obyvatele více), s největší pravděpodobností to bylo způsobeno tím, že do projektového procesu nebyla zapojena třetina obcí MAS Uničovka, tedy o 6 p.b. více než v MAS MC.

Změny v porovnání s předchozím strategickým obdobím proběhly i v trendu prostorového rozmístění. Obce, které nepatřily mezi nejlépe financované, či se nepodílely na RR vůbec. Naopak v současném období mají prozatím nejvyšší alokované částky na obyvatele, jedná se o Pňovice, Střeň, Dubčany, kde bylo alokováno více jak 3 000 Kč/obyv. Obdobné trendy pozorujeme i v MAS Uničovsko, jedná se o obce Troubelice, Újezd či Šumvald, s výjimkou obce Nová Hradečná (4,15 tis. Kč/obyv.).

Ačkoliv je současné programovací období pouze na začátku, můžeme na obrázku 7 vidět jakousi návaznost v trendu rovnovážného rozdělení dotačních prostředků v obou sledovaných regionech, který byl patrný již od druhé poloviny prvního strategického období. Obce, kde jsou alokovány vyšší částky a realizovány projekty četněji, mají dle názoru Julie Zendulkové (předsedkyně MAS MC) jednoduše aktivnější aktéry, kteří mají projekty „nachystané v šuplíku“.

12 ANALÝZA VNÍMÁNÍ MAS JEJICH REZIDENTY

Součástí analytické části práce je vnímání vlivu činnosti MAS na regionální rozvoj z pohledu mladých rezidentů sledovaných regionů, kteří tvoří potenciál budoucího rozvoje. Tedy zjištění, jaké je vůbec veřejné povědomí o činnosti MAS MC a MAS Uničovsko mezi jejich rezidenty. Aby bylo možné zhodnotit tyto informace bylo zapotřebí provést šetření mezi rezidenty studovaných regionů.

Dotazníkové šetření bylo vybráno jako vhodný druh sběru dat mezi náhodnými a nezávislymi respondenty, kterému se věnovala autorka jak v terénu, tak na sociálních sítích. Terénní šetření probíhalo od 5. do 25. března 2018 na území obou studovaných MAS. Dotazníky byly distribuovány v papírové a elektronické podobě, která vzhledem k věku cílové skupiny byla využita nejvíce. Převážná část získaných dotazníků cca 75 % byla získána skrze portál Formuláře na stránkách www.google.com, k němuž se respondenti dostali přes oficiální facebookové skupiny měst a obcí ve studovaných regionech. Celé šetření probíhalo anonymně a délka vyplnění dotazníku byla 5–10 minut, tento časový rozsah zvolila autorka tak, aby nebyl respondent odrazen délkou či složitostí dotazníku a reprezentativní vzorek byl dostatečně velký.

12.1 Struktura dotazníku

Dotazník distribuovaný mezi rezidenty regionu se skládá ze tří částí. První z nich je úvodní část, kterou vyplňovali všichni respondenti a díky níž byly získány jejich základní charakteristiky (věková skupina, vzdělání, apod.). Druhá část měla za cíl identifikovat postoje vůči regionálnímu rozvoji mezi respondenty se znalostí a bez znalosti MAS. Tato část byla rozdělena na dvě lišící se skupiny otázek „A“ a „B“, z nichž mohli respondenti vyplnit pouze jednu, na základě rozřazovací otázky „*Znáte pojem MAS, neboli místní akční skupina?*“ v úvodní části. Dotazník obsahoval převážně uzavřené otázky a doplňující otevřené otázky, pro upřesnění odpovědi.

Dle odpovědi v poslední otázce první části dotazníku byli respondenti navedeni na skupinu otázek „A“ nebo „B“. Skupinu „A“ vyplňovali respondenti, kteří uvedli, že znají pojem „Místní akční skupina“. Cílem této části bylo zkoumání obecné znalosti a povědomí o činnosti MAS Uničovsko/MAS MC. Podstatou bylo i zjištění, jaké specifické cíle jsou dle respondentů pro rozvoj jejich regionu důležité a které naopak nikoli. Na základě těchto odpovědí by měly být reflektovány obecné veřejné preference v rozvoji regionu a jejich případná shoda s dosavadní činností MAS. Doplňující otázky upřesňují, jakým způsobem nabyli respondenti znalost o MAS.

Skupinu otázek „B“ můžeme považovat spíše jako doplňující část, kterou vyplňovali pouze respondenti bez znalosti MAS. Otázky byly formulovány tak, aby odpovědi definovaly všeobecný

pohled rezidentů regionu na jeho rozvoj a oblasti, které jsou pro ně v tomto ohledu důležité či nikoliv.

12.2 Základní charakteristiky výzkumného vzorku

V MAS MC a MAS Uničovsko žilo v k 31.12.2017 celkem 43 270 obyvatel (ČSÚ, 2018b), dotazníkové šetření probíhalo ve všech obcích zainteresovaných ve studovaných MAS. Reprezentativní vzorek u MAS MC tvoří 74 respondentů a u MAS Uničovsko 76 respondentů, celkem se tedy výzkumu zúčastnilo 150 rezidentů sledovaných regionů ve věku 15 až 30 let (základní charakteristiky viz tab. 16).

Tabulka 16 Procentuální zastoupení respondentů dle základních charakteristik dotazníku v MAS MC a MAS Uničovsko

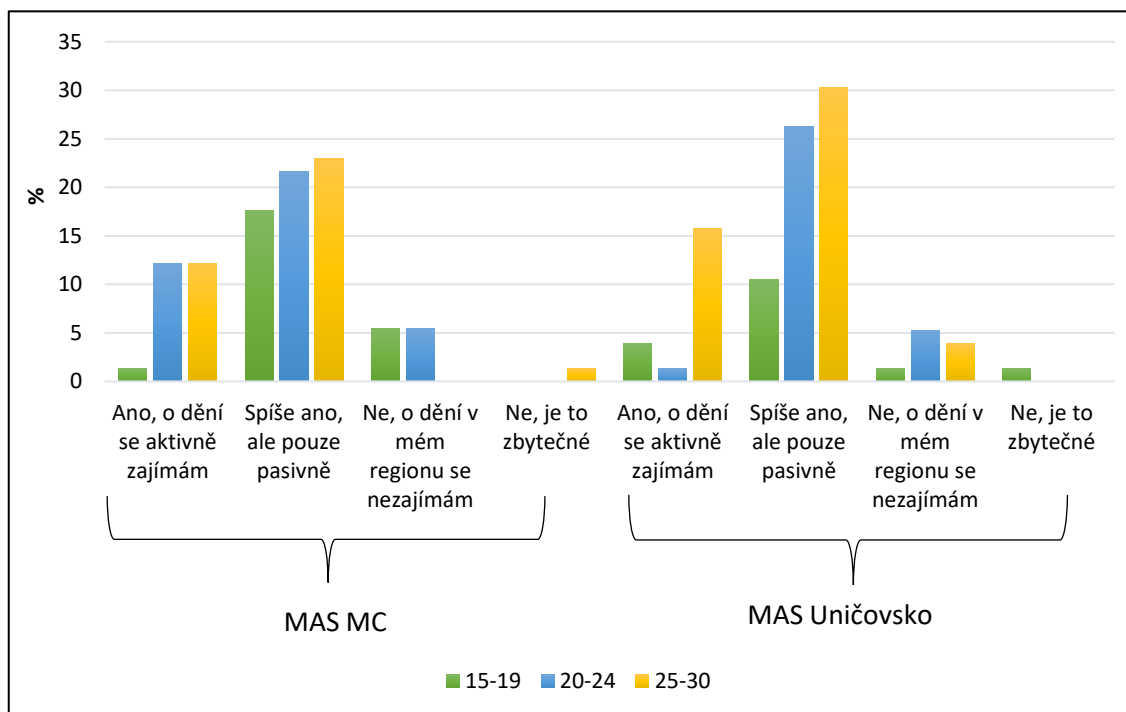
Pohlaví	Zastoupení respondentů v MAS MC (%)	Zastoupení respondentů v MAS Uničovsko (%)
ženy	52,7	75,0
muži	47,3	25,0
Věk	Zastoupení respondentů v MAS MC (%)	Zastoupení respondentů v MAS Uničovsko (%)
15–19 let	24,3	17,1
20–24 let	39,2	32,9
25–30 let	36,5	50,0
Sociální status	Zastoupení respondentů v MAS MC (%)	Zastoupení respondentů v MAS Uničovsko (%)
Student střední školy/gymnázia	21,6	15,8
Student vysoké školy	28,4	26,3
Ekonomicky aktivní	50,0	57,9
Bydliště	Zastoupení respondentů v MAS MC (%)	Zastoupení respondentů v MAS Uničovsko (%)
Litovel/Uničov	41,9	34,2
zbylé obce	58,1	65,8

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Výše uvedené demografické charakteristiky zachycují typologii respondentů. Vidíme, že některé procentuální vyjádření má značné odchylky především u MAS Uničovsko. Obecně můžeme říci, že ochota respondentů v mladším věku je nižší a mezi vstřícnější respondenty patří ženy a již ekonomicky aktivní osoby. Otázka týkající se na bydliště, byla zařazena z důvodu, aby bylo zjištěno, zda respondent žije ve sledovaných regionech a je tedy způsobilý k vyplňování dotazníku (nezpůsobilí byli vyřazeni). A dále, aby byli zohledněni respondenti z center MAS, kterými jsou populačně největší a jediná města Litovel a Uničov, kam obě MAS cílí svoji propagační činnost.

Poslední dvě otázky úvodní části dotazníku cílily na zjištění zájmu respondentů o dění v regionu, tedy zda se zajímají o socioekonomické a kulturní aktivity občanů, spolků, institucí apod. Obecným předpokladem je, že respondenti s aktivním zájmem o dění v regionu s větší

pravděpodobností budou znát činnost MAS. Stěžejní otázka dotazníku, dle níž byli respondenti rozděleni na „znalé“ a „neznalé“ MAS a dále odkázáni na vyplnění části „A“ nebo „B“, se tázala na obecnou znalost termínu „místní akční skupina“. Odpovědi byly následující:

Obrázek 8 Srovnání odpovědí mezi respondenty MAS MC a MAS Uničovsko na otázku:

Zajímáte se Vy osobně o dění ve Vašem regionu?

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

V obrázku 8 vidíme procentuální zastoupení odpovědí dle věkových skupin za obě sledované MAS. Na otázku nejčastěji respondenti všech věkových kategorií obou MAS odpovídali, že se o dění ve svém regionu spíše zajímají, ale pouze pasivně. Především starší respondenti ve věku od 20 do 30 let tvoří největší podíl v obou regionech. Aktivní zájem o dění v regionu mají respondenti MAS MC ve věkových kategoriích 20–24 let a 25–30 let, naopak u MAS Uničovsko pouze nejstarší věková skupina. Cca 10 % rezidentů MAS MC mezi 15. a 24. rokem života o dění v regionu neprojevují zájem, kdežto u rezidentů MAS Uničovska pozorujeme nezájem u staršího obyvatelstva. Celkový zájem o dění v regionu je téměř shodný, u MAS MC 89% a u MAS Uničovsko 88%.

Tabulka 17 Kontingenční tabulka odpovědí rezidentů MAS MC a MAS Uničovsko na otázky: „Zajímáte se Vy osobně o dění ve Vašem regionu?“ a „Znáte pojem MAS, neboli místní akční skupina?“

MAS MC	Znáte pojem MAS, neboli místní akční skupina?		
Zajímáte se Vy osobně o dění ve Vašem regionu?	Ne (%)	Ano (%)	Celkový součet (%)
Ano, o dění se aktivně zajímám	1,3	24,3	25,6
Spíše ano, ale pouze pasivně	48,6	13,5	62,1
Ne, o dění v mém regionu se nezajímám	9,7	1,3	11,0
Ne, je to zbytečné	1,3	0,0	1,3
Celkový součet	60,8	39,2	100,0
MAS Uničovsko	Znáte pojem MAS, neboli místní akční skupina?		
Zajímáte se Vy osobně o dění ve Vašem regionu?	Ne (%)	Ano (%)	Celkový součet (%)
Ano, o dění se aktivně zajímám	11,8	9,3	21,1
Spíše ano, ale pouze pasivně	63,2	3,9	67,1
Ne, o dění v mém regionu se nezajímám	6,6	3,9	10,5
Ne, je to zbytečné	1,3	0,0	1,3
Celkový součet	82,9	17,1	100,0

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Více jak 24 % respondentů MAS MC, kteří uvedli, že se aktivně zajímají o dění v regionu, odpovědělo, že znají pojem MAS. Ve 13,5 % odpovědí pozorujeme znalost i u respondentů s pasivním zájmem. Ovšem téměř 50 % respondentů, kteří se také zajímají o dění pouze pasivně MAS vůbec nezná. Z celkových 12 % respondentů uvádějící *Ne, o dění v mém regionu se nezajímám* nebo *Ne, je to zbytečné* 11 % nezná MAS, což je vzhledem k nezájmu o regionální dění logické. Více jak třetina (39,2 %) dotazovaných respondentů uvedla, že zná pojem MAS, znalost mezi rezidenty MAS MC hodnotíme tedy jako vysokou.

Dotazníkové šetření mezi rezidenty MAS Uničovska vykazuje odlišné výsledky v porovnání s předchozí studovanou MAS. Respondenti, kteří uvedli *Ano, o dění se aktivně zajímám* a *Spíše ano, ale pouze pasivně* v drtivé většině 75 % neznají MAS, což nám může značit jistou nedostatečnost sebe prezentace a pasivní působení MAS Uničovsko v jejím regionu působnosti. Ovšem v porovnání s MAS MC mají respondenti s nezájmem o dění v regionu znalost MAS nepatrně vyšší o necelé 3 p.b. Celková znalost pojmu MAS mezi respondenty MAS Uničovsko je pouze 17 %, což je v porovnání s MAS MC poměrně značný rozdíl.

Obecný předpoklad, že respondenti se zájmem o dění v regionu s větší pravděpodobností budou znát MAS se tedy u MAS MC potvrdila, u MAS Uničovska nikoliv. Při zobecnění výsledků šetření na všechny obyvatele studovaných regionů ve věku 15 až 30 let můžeme tedy říci, že v MAS MC zná pojem MAS každý 2,5tý člověk, ovšem v MAS Uničovsko přibližně každý 6tý.

12.3 Analýza postojů respondentů, kteří mají povědomí o fenoménu MAS

V této kapitole bude řešena skupina otázek „A“, která pomocí kontingenčních tabulek bude analyzovat znalosti respondentů o činnosti MAS.

Tabulka 18 Kontingenční tabulka odpovědí rezidentů, kteří znají MAS na otázku: „Víte, co je předmětem činnosti MAS MC/Uničovsko?“

Víte, co je předmětem činnosti MAS MC/ Uničovsko?	MAS MC (%)	MAS Uničovsko (%)
Ano	82,0	85,0
Ne	18,0	15,0
Celkový součet	100,0	100,0

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Do této tabulky byly započítáni pouze respondenti, kteří uvedli, že znají pojem MAS. U těchto respondentů bylo dále zjišťováno, jaký podíl z nich ví, co je předmětem činnosti MAS. U MAS Uničovsko byla tato informace zjišťována u 13ti respondentů u MAS MC 29ti respondentů. Předpoklad, že respondent znající pojem MAS zná pravděpodobně i její činnost se ve většině případů naplnila. Znalost je mezi rezidenty obou regionů téměř na stejné úrovni, jakou aktivitu MAS vykonává neví pouze 15–18 % respondentů.

Tabulka 19 Zdroje znalosti MAS mezi respondenty znajícími MAS

Prostřednictvím jaké cesty jste se o MAS Moravská cesta/Uničovsko dozvěděl/a?	MAS MC (%)	MAS Uničovsko (%)
Internet	10,0	46,0
Místní tiskoviny	10,0	0,0
Na akci pořádané MAS	33,3	0,0
Rodina, přátelé, informační tabule aj.	36,5	8,0
Ve škole/práci	20,2	46,0
Celkový součet	100,0	100,0

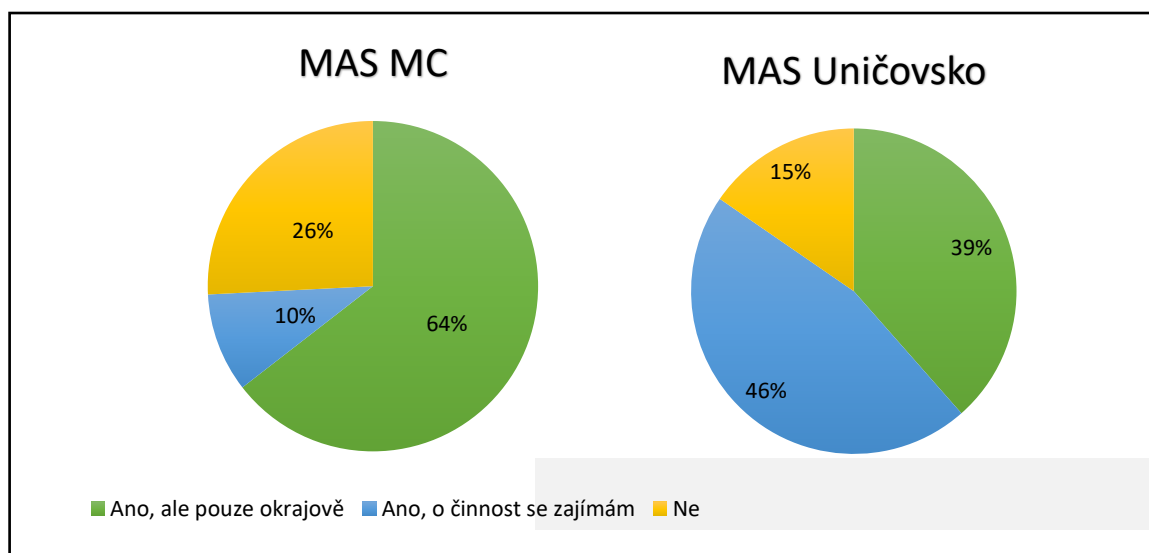
Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Abychom mohli určit funkčnost MAS ve vztahu k regionálnímu rozvoji a celkový pohled na něj ze strany rezidentů regionů, je příhodné zjistit zdroje, kterými se o činnosti MAS dozvěděli.

U MAS MC byly zdroje mnohem rozmanitější než u MAS Uničovsko, více typů zdrojů napovídá o rozšířenějším povědomí o jejích aktivitách, a tedy i jakési efektivitě funkčnosti. Nejčastěji se lidé dozvěděli o MAS MC prostřednictvím rodiny, přátel či informačních tabulí (36 %) a téměř shodně (34 %) skrze akce pořádané MAS, což je zapříčiněno efektivní snahou propagace. MAS MC pravidelně pořádá nebo se účastní farmářských trhů, kde propaguje výrobce regionální značky *Haná regionální produkt* z tohoto regionu. Rovněž se účastní lokálních událostí, kde se snaží dostat do povědomí rezidentů skrze regionální výrobce, které sdružuje. Mezi nejhorší informační zdroje patřil internet či místní tiskoviny, ze kterých se o MAS dozvědělo

pouze 20 % respondentů. To předsedkyně MAS MC zdůvodňuje tím, že se jim nedaří závčas dostat informační články o svých aktivitách do Litovelských novin, což je nejvýznamnější lokální tiskovina. (Předsedkyně MAS MC, ústní sdělení 2018)

Celkem 46 % rezidentů MAS Uničovsko se dozvědělo o MAS skrze internet a ve shodné míře i ve škole či v práci. Při rešerši internetových zdrojů, nebyla zjištěna jiná internetová stránka, přes kterou by byly zveřejňovány informace o MAS, než její oficiální stránky. Pouhých 8 % respondentů se dozvědělo o MAS od rodiny, přátel či z informačních tabulí (kterými jsou rozuměny např. tabule u realizovaných projektů apod.). Místní tiskoviny a akce pořádané MAS nebyly uvedeny jako zdroje znalosti vůbec, což nám značí velice špatnou úroveň MAS v sebe propagaci či snaze se zviditelnit a oznamovat svoji činnost.

Obrázek 9 Zájem o činnost MAS

Zdroj: *vlastní zpracování*, 2018

Při analýze individuální iniciativy ze strany rezidentů obou regionů o činnost MAS byly mezi studovanými MAS zjištěny poměrně značné rozdíly. Většinový podíl respondentů v obou dvou případech uvedl, že se o činnost zajímá nebo se oni zajímá pouze okrajově. Zhruba čtvrtina respondentů MAS MC uvedla, že se o činnost nezajímá vůbec, naopak u MAS Uničovsko je to pouze 15 %. Zatímco u rezidentů MAS Uničovska jsou odpovědi poměrně vyrovnané, rezidenti MAS MC odpovídali rozdílně. Aktivní zájem o činnost MAS MC projevuje necelých 10 % respondentů a 64 % se zajímá pouze okrajově, kdežto respondenti v MAS Uničovsko projevují aktivní zájem ve 46 % a okrajový v 39 % respondentů.

Tabulka 20 Prospěšnost MAS pro rozvoj regionu z pohledu rezidentů studovaných regionů

Vnímáte činnost MAS MC/Uničovsko jako přínosnou pro rozvoj Vašeho regionu?	MAS MC (%)	MAS Uničovsko (%)
Ano	43,5	27,3
Spíše ano	56,5	63,6
Spíše ne	0,0	9,9
Ne	0,0	0,0
Celkový součet	100,0	100,0

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Poslední otázkou byli respondenti dotazováni, zda vnímají činnost MAS jako přínosnou pro rozvoj jejich regionu. Na základě této otázky ve své podstatě můžeme zhodnotit celkové vnímání MAS v regionech, tedy jak efektivní je fungování MAS z vnějšího pohledu (tedy pohledu jejich rezidentů).

Jak lze v tabulce 20 vidět, respondenti MAS MC jsou ve větší míře přesvědčeni o tom, že má její činnost přínos pro rozvoj regionu. Přes 43 % dotazovaných odpovědělo s jistotou *Ano*, dalších 56 % si myslí, že činnost je spíše přínosná. Žádný z dotazovaných neuvedl, že by aktivity MAS neměly přínos pro rozvoj regionu.

Obdobné výsledky pozorujeme i u MAS Uničovsko, s tím rozdílem, že převážná část respondentů (63 %) považuje činnost MAS za spíše přínosnou a pouze 27 % dotazovaných si je pozitivním vlivem jisto. Jako negativní vidíme fakt, že desetina respondentů vidí činnosti MAS Uničovsko jako spíše nepřínosné pro rozvoj regionu, což může být způsobeno tím, že tito respondenti žijí v obci s menší mírou alokace finančních prostředků a realizace projektů, tudíž nevidí reálné počiny MAS v regionu.

12.4 Analýza postojů respondentů, kteří nemají povědomí o fenoménu MAS

Pro naplnění cílů práce nejsou odpovědi této skupiny respondentů primárně směrodatné. Avšak na níže zmíněných otázkách můžeme reflektovat postoje rezidentů regionu vůči regionálnímu rozvoji a tudíž směr, na který by se MAS mohly zaměřit v budoucím působení v regionu.

Tabulka 21 Aktéři RR dle respondentů neznajících MAS

Kdo si myslíte, že nejvíce přispívá rozvoji Vašeho regionu?	MAS MC (%)	MAS Uničovsko (%)
Obecní/městský úřad, mikroregion, krajský úřad	75,0	73,0
Školy, kulturní a sportovní zařízení	9,1	6,3
Významní podnikatelé	4,5	0,0
Zájmové organizace/sdružení (SDH, klub zahrádkářů, klub seniorů apod.)	11,4	19,1
Svazky obcí	0,0	1,6
Celkový součet	100,0	100,0

Zdroj: *vlastní zpracování*, 2018

Tři čtvrtiny respondentů obou MAS pokládají za nejvýznamnější aktéry RR především institucionalizované instituce či regiony (obecní/městský úřad, mikroregion, krajský úřad). Téměř pětina respondentů MAS Uničovsko vidí i zájmové organizace jako činné aktéry RR, u MAS MC je to již jen desetina dotazovaných. Ačkoliv většina dotazovaných nezná MAS pokládají za důležité aktéry právě ty, kteří přímo či nepřímo souvisí s činností MAS, tedy jakousi institucionalizovanou složku a zájmové organizace. Zde můžeme říci, že je shoda mezi základními parametry MAS jako aktéra RR a preferencemi ze strany dotazovaných. Významný podíl na efektivním fungování MAS mají také lokální podnikatelé, bohužel většina dotazovaných v obou regionech nepokládá podnikatele za přínosné pro rozvoj regionu, stejně tak svazky obcí či školy, kulturní a sportovní zařízení.

Tabulka 22 Spolupráce a její vliv na rozvoj regionu očima respondentů

Myslíte si, že má spolupráce mezi subjekty ze soukromé a veřejné sféry pozitivní vliv na rozvoj regionu?	MAS MC (%)	MAS Uničovsko (%)
Ano, určitě má pozitivní vliv	59,1	58,7
Nejsem si jist/a, zda má/nemá vliv na rozvoj regionu	36,4	41,3
Ne, nemá	4,5	0,0
Celkový součet	100,0	100,0

Zdroj: *vlastní zpracování*, 2018

Tato otázka byla do dotazníku zakomponována především, protože nám reflektuje názor respondentů neznalých MAS na jeden z primárních pilířů, na kterých je založeno fungování MAS,

čímž rozumíme spolupráci právě mezi těmito dvěma sférami. Dotazovaní v obou regionech odpověděli téměř totožně, takřka 60 % zúčastněných v obou regionech potvrdilo, že tato spolupráce má určitě pozitivní vliv na rozvoj regionu. Respondentů, kteří si nejsou jistí pozitivním vlivem na rozvoj regionu bylo v MAS MC méně (36 %), zde však pozorujeme u 5 % lidí názor, že tato spolupráce pozitivní vliv nemá, což respondenti MAS Uničovska neuvedli vůbec.

13 ANALÝZA STRUKTUROVANÝCH ROZHovorŮ

Jako metodu naplnění cílů práce si autorka stanovila provést strukturované rozhovory s předsedkyněmi MAS MC a MAS Uničovsko. Rozhovory byly časově záměrně směřovány až na konec zpracování diplomové práce, tak aby se autorka mohla tázat na výsledky provedených analýz. Bohužel se autorce podařilo získat rozhovor pouze od předsedkyně MAS MC. Ačkoliv se autorka pokoušela kontaktovat předsedkyni MAS Uničovsko, nebyla úspěšná, rozhovor tedy není k dispozici. Při rešerši kvalifikačních prací na portálu Thesis.cz však byla nalezena bakalářská práce studentky katedry politologie a evropských studií UP s názvem *Analýza činnosti a postavení místních akčních skupin v Olomouckém kraji–případová studie MAS Mohelnicko, MAS Uničovsko* (Václavíková, 2015) v níž autorka uvádí rozhovor s předsedkyní MAS Uničovsko. Proto budou některé z jejích tvrzení uvedeny v této kapitole, tak aby byl alespoň částečně reflektován pohled MAS Uničovsko na danou problematiku.

13.1 Analýza postojů předsedkyně MAS MC k jeho fungování

Strukturovaný rozhovor s předsedkyní MAS MC Julií Zendulkovou, proběhl začátkem prosince 2018, celý přepis rozhovoru je k dispozici v přílohách.

V obecnosti považuje předsedkyně Zendulková MAS MC za úspěšnou, což dokládá především úspěšností naplňování strategie a rychlostí jejího schválení, což vedlo k tomu, že v současné době je již proplacena více jak polovina celkové alokované částky na současné programové období. Samozřejmě k tomu, aby MAS fungovala dobře je zapotřebí velké úsilí nejen ze strany vedení MAS, ale i samotných aktérů či řídicích orgánů. Předsedkyně uvedla, že největší problém, který MAS má je složitost projektového procesu a velký nedostatek finančních prostředků, kterých by dokázala přerozdělit mnohem více. Protože se snaží být jako sdružení úspěšné, většinu projektových záměrů s žadatelem řeší od začátku do konce, což potvrdila předsedkyně svými slovy: „ *My ve své podstatě stojíme s žadatelem před ním, vedle něj, za ním, po celou dobu, i v době udržitelnosti, nejen při konzultaci těch projektových záměrů.*“ Ačkoliv je to nad rámec jejich práce, podle předsedkyně je tato aktivita nezbytná. Jako další překážku uvádí délku projektového procesu, což vadí i samotným žadatelům. Ačkoliv se MAS MC snaží urychlit proces u řídicích orgánů, komunikace ze strany některých z nich není úplně ideální.

Úspěšnost MAS MC dle předsedkyně spočívá především v dobré komunikaci a spolupráci mezi jednotlivými subjekty, spolupráce mezi všemi subjekty je na dobré úrovni, nejlépe samozřejmě probíhá komunikace s obcemi, protože jsou v dotačních procesech zbláhle. Ze začátku vážla spolupráce se spolky, které chtěly žádat o dotace, ovšem neměly dostatečné prostředky na předfinancování projektu. Vedení MAS zprostředkovalo jednání mezi spolky

a obcemi, díky čemuž obce začaly úzce se spolky spolupracovat, finančně jim vypomáhat a spolky se tedy zapojily do projektového procesu. Samozřejmě to takhle ideálně neprobíhalo všude, ovšem MAS v tomto případě prokázala svoji funkčnost.

Dle názoru předsedkyně došlo od začátku působení k výraznému zvýšení efektivity funkčnosti MAS. V první polovině programovacího období nebyla MAS v regionu úplně známá a také žadatelé nebyli vůbec připraveni. Vedení MAS proto začala jezdit do zainteresovaných obcí a tvořit osvětu, což přineslo MAS nové subjekty a zvýšení počtu projektových žádostí. MAS se snaží, aby bylo podpořeno, co nejvíce projektových žádostí, proto s žadateli konzultuje záměry, tak aby byly odstraněny chyby. Předsedkyně hodnotí první programové období jako velice úspěšné, dokladem je nejen vysoký počet realizovaných projektů a alokovaných financí, ale především aktivita členů a prohlubování jejich vzájemné spolupráce.

Dle předsedkyně je systém současného programovacího období v porovnání s tím předchozím mnohem složitější. Nejen, že došlo k prohloubení byrokracie, ale vzhledem k tomu, že je OP v procesu zaimplementovaných více, došlo ke zvýšení složitosti fungování MAS. Například každý z OP vyžaduje jiné požadavky po žadatelích, a to může některé z nich odradit. Předsedkyně o předchozím období uvedla: „*Bylo jednodušší, ale hlavně jsme ho uměli, srovnali jsme se s ním, jednak řídicí orgán, jednak my a už jsme věděli, co nás čeká*“.

Co se týče alokace dotačních prostředků do zainteresovaných obcí, MAS přerozděluje dotace na základě projektových žádostí, nikoliv na základě nějaké vyrovnanosti. Obce, u kterých bylo zjištěno, že vykazují nejvyšší míru alokací, mají dle předsedkyně schopné vedení či subjekty na jejich území, které jsou dobře připraveny a aktivně se do dotačního procesu zapojují.

Přestože z dotazníkového šetření vyplynulo, že znalost MAS mezi respondenty je poměrně vysoká, stále se snaží MAS propagovat svoje aktivity a produkty, zejména skrze regionální značku *Haná regionální produkt*, s níž se účastní různých akcí nejen ve svém regionu, ale v celém regionu Hané i mimo něj. Aby docházelo i ke kontinuální informovanosti v regionu snaží se vydávat pravidelné Newslettery. Podle předsedkyně jsou právě tyto způsoby propagace atraktivní pro mladé obyvatele, protože z ohlasů na ně ví, že se lidem tyto produkty líbí.

MAS MC podle její předsedkyně efektivně naplňuje parametry, na jejichž základě by měla fungovat. Zendulková uvedla: „*My se setkáváme spíše s těmi kladnými ohlasy, určitě. Žadatelé jsou spokojeni, protože zatím jsou dotace propláceny v plné výši, a to je pro ně důležité. A ty regionální produkty, ty se lidem líbí.*“ Partnerství v regionu je nesmírně důležité a důkazem toho je celkové fungování MAS v regionu. Do budoucna by chtěla MAS i nadále podporovat více kulturní dědictví, spolky a regionální výrobky, protože to je to, co k jejímu regionu patří, a právě podporou těchto prvků dochází k RR. Díky činnosti MAS se otevřely možnosti dosáhnout na

dotační prostředky i pro malé obce, které by toho bez MAS nedosáhly, čehož důkazem je například obec Strukov.

13.2 Diskuze rozhovoru s předsedkyní MAS Uničovsko

Vzhledem k tomu, že rozhovor probíhal v roce 2015 nebylo v něm řešeno současné programovací období, protože v té době neměla MAS ani standardizovanou strategii. Z rozhovoru budou převzaty pouze ty informace, které lze porovnat s informacemi plynoucími z předchozího rozhovoru, proto, aby bylo možno porovnání.

Předsedkyně MAS Uničovsko Kopcová hodnotí její fungování jako úspěšné, přestože především začátky programovacího období byly z hlediska rozvoje činnosti v regionu velice těžké. Ze začátku došlo poměrně rychle k zapojení obcí, které s dotačním procesem neměly problémy a uměly se v něm orientovat, naopak podnikatelům trvalo mnohem déle, než se „dostali“ do procesu. MAS se snažila podnikatelům pomáhat především s administrací projektových záměrů, protože podnikatelské subjekty téměř nečerpaly dotace, což byl pro MAS velký problém. K samotnému zlepšení však došlo až koncem programového období. Překážkou pro úspěšné fungování byl pro MAS Uničovsko složitý a vleklý administrativní proces, ve kterém z počátku prvního programového období „plavali“ především podnikatelé, ale také nedostatek finančních prostředků a velká byrokracie. Všechny negativní parametry, které brání v efektivním fungování MAS Uničovsko jsou shodné jako u MAS MC. (Václavíková, 2015)

Jako pozitivní vnímá předsedkyně MAS především zlepšení spolupráce a prohloubení partnerství v regionu. Ze začátku činnosti MAS panovala mezi jednotlivými subjekty konkurence, zejména ze strany podnikatelů. Právě odstranění této konkurence a vznik partnerství mezi subjekty, pokládá předsedkyně za jeden z hlavních úspěchů MAS. Prohlubování spolupráce také nahrává malá velikost MAS a nižší počet subjektů, proto jsou případné problémy řešené společně. I neziskové organizace v MAS Uničovsko měly ze začátku problém zapojit se do programového procesu, kvůli nedostatku financí. Problém vyřešilo vedení MAS stejně jako MAS MC, tedy podnítilo spolupráci mezi neziskovými organizacemi a obcemi. (Václavíková, 2015)

Informovanost o činnosti MAS je velice špatná, což v rozhovoru potvrdila i její předsedkyně. O popularizaci MAS se snaží zveřejňováním informací o MAS v obecních zpravodajích, což jak sama hodnotí nemá na občany takový vliv. Dle předsedkyně si rezidenti všimnou činnosti jen, když dojde k realizaci nějakého projektu (například oprava chodníku). Kdo se nezajímá o činnost MAS cíleně, nemá tak moc šancí o ní dozvědět. (Václavíková, 2015)

14 ZÁVĚR

Hlavním cílem diplomové práce je provedení komparativní analýzy MAS Moravská cesta a MAS Uničovsko, na jejímž základě je studována funkčnost institucionalizovaného regionu, jakožto nástroje regionálního rozvoje. Dílčím cílem byla komparace výsledků projektové analýzy a vlastního dotazníkového šetření provedených u MAS MC a MAS Uničovsko a názorů jejich předsedkyň. V této závěrečné kapitole bude zhodnocena efektivita funkčnosti obou MAS na základě tří proměnných, kterými jsou: fungování MAS z hlediska finanční podpory regionu, vnější vnímání MAS jejími rezidenty a kritické zhodnocení činnosti MAS jejími představiteli.

Již teoretická část práce naznačila, že efektivita činnosti se u studovaných MAS bude lišit. Tento předpoklad byl potvrzen výsledky vycházejících z hodnocení (2010 a 2011) MZe, v němž byla MAS MC hodnocena jako transparentní a dobře fungující, bohužel MAS Uničovsko bylo zařazeno mezi MAS, které by měly svůj přístup přehodnotit. V hodnocení provedeném v roce 2012 bylo zjištěno zlepšení efektivity MAS Uničovsko, což bylo pravděpodobně zapříčiněno kompletním zapojením podnikatelských subjektů a neziskových organizací do projektového procesu. Samotný sběr dat pro tvorbu projektové analýzy byl u MAS MC bezproblémový, na internetových stránkách má přehledně zpracované dokumenty s veškerými informacemi o výzvách, či podaných a chválených projektových žádostech. Informace dostupné na webu MAS Uničovsko byly špatně dohledatelné a nepřehledné, ač by se tento fakt mohl zdát jako nepodstatný, již predikuje jisté nedokonalosti v aktivitách MAS.

Případové studie během, kterých autorka analyzovala území MAS z hlediska možných parametrů (vzdělanostní struktura, počet zainteresovaných obcí a subjektů, aj.) ovlivňujících fungování sdružení v regionu, zjistily, že MAS MC má větší předpoklady k rozvoji venkovského regionu. Studie strategických dokumentů prokázaly celkově komplexnější přístup MAS MC k podpoře regionálního rozvoje, naopak MAS Uničovsko má přístup jednostrannější, cílený především na ekonomickou stránku věci. Tedy funguje především za cílem zisku dotačních prostředků, což vyplynulo i z rozhovoru s předsedkyní MAS.

MAS MC alokovala během prvního programového období přibližně o čtvrtinu finančních prostředků více než MAS Uničovsko. V první fázi prvního programového období však MAS Uničovsko zaznamenala vyšší průměrnou alokaci na jednoho obyvatele než MAS MC, to je samozřejmě způsobeno větší populační velikostí MAS MC. V prvním sledovaném období 2007–2010 obě sdružení zaznamenaly nepřipravenost zainteresovaných subjektů a jejich neznalost aktivit MAS, k tomuto závěru vedlo zjištění vysoké chybovosti v projektech a nižšího počtu realizovaných projektů. Mezi lety 2011–2013 došlo v obou MAS ke zlepšení situace, podané žádosti byly ve většině případů úspěšné, u MAS MC stoupl počet realizovaných

projektů o 50 p.b., u MAS Uničovsko došlo také ke zlepšení, ale pouze nepatrnému. Dle zjištění došlo ke zdokonalení dotačního procesu mezi fázemi prvního období, a to díky aktivitám obcí v regionech, které nejen, že jsou neaktivnějšími a nejzkušenějšími žadateli, ale také se skrze ně za podpory MAS mohly do projektového procesu zapojit neziskové organizace. Druhá polovina prvního programového období reflektuje pozitivní vývoj činnosti MAS v obou regionech, kromě dvou obcí v MAS MC měly všechny zrealizovaný alespoň jeden projekt. V přepočtu na alokace byly dotační prostředky do území rozděleny poměrně vyrovnaně. Ty obce, které vykazovaly větší příjem alokací na obyvatele a počet realizovaných projektů, jednoduše vykazují aktivitu i ze strany subjektů směrem k MAS. Dobrou informovanost o činnosti MAS MC a MAS Uničovsko mezi subjekty naznačuje i fakt, že nejvyšší alokace byly realizovány v obcích vzdálených od jejich sídla.

Tříletá odluka mezi programovými obdobími se na činnosti MAS téměř neprojevila. V novém programovacím období 2014–2020 MAS MC vykazuje vyšší průměr alokace na obyvatele a současně i vyšší alokovanou částku a počet realizovaných projektů než MAS Uničovsko, což dokládá vyšší kvalitu fungování MAS MC. MAS Uničovsko poměrně zaostává v čerpání dotačních prostředků a otázkou je, zda se v tomto období bude vzhledem k počtu subjektů a velikosti dařit v čerpání a přerozdělování dotací, protože během tohoto období jsou projekty finančně náročnější a odvětvově jinak zaměřené a dle autorky je možné, že MAS nezvládne všechny prostředky alokovat. MAS MC by tento problém mít neměla, protože její dosavadní aktivita, velikost i již v současné době vyčerpaná polovina alokace to nenasvědčují.

Činnost MAS není zaměřena pouze na administrativní a podpůrnou činnost čerpání dotačních prostředků v projektovém procesu, který přímo ovlivňuje především její členy. Je příhodné, aby MAS konaly i další podpůrné aktivity s přidanou hodnotou. U MAS MC se osvědčila propagace výrobků lokálních producentů značky *Haná regionální produkt*, pořádání farmářských trhů a intenzivní zvyšování povědomí o své aktivitě mezi rezidenty regionu skrze tiskoviny. Bylo zjištěno, že tato činnost značně napomáhá ve zvyšování povědomí o MAS MC, která je mezi mladými rezidenty regionu 40%. Podle autorky je hlavním důvodem, proč je MAS Uničovsko známo pouze 17ti % obyvatelstva regionu právě neaktivita v tomto směru v kombinaci s horší vzdělanostní strukturou v regionu, informace o MAS byly šířeny pouze individuálními, nikoliv hromadnými zdroji. MAS si musí uvědomit, že vzájemná interakce s rezidenty regionu je přínosná pro obě strany a napomáhá k intenzivnějšímu naplnění principu „bottom up“.

Ačkoliv by se mohlo lidem, kteří nejsou důkladněji obeznámeni s činností MAS zdát, že má ve výkonu své činnosti velkou flexibilitu a pouze schvaluje projektové záměry navržené subjekty zaimplementovanými v MAS, je opak pravdou. Od počátečních interních procesů, až po finální administraci projektů, je MAS jako instituce zatížena přebujelou byrokracií a činnost MAS

je často zpomalována nedostatečnou koordinací řídicích orgánů, což vyplynulo z rozhovoru s předsedkyněmi obou studovaných MAS. Současně bylo zjištěno, že MAS musí vykonávat činnosti nad rámec svých povinností, aby byla zajištěna jistá efektivita fungování.

Na základě zjištěných poznatků si autorka myslí, že obě studované MAS jsou efektivním nástrojem rozvoje regionu, ovšem každá na jiném vývojovém stupni. MAS MC je autorkou kvalitativně hodnocena jako lépe fungující, protože prokázala větší komplexnost svých aktivit, jejich impakt na rozvoj regionu a celkově působí jako aktivní nástroj pozitivních změn. MAS Uničovsko za dobu své existence prošla pozitivním vývojem a při případném obdobném hodnocení jako mezi lety 2010–2012 by pravděpodobně byla zařazena do kategorie A, přesto však její dopad na území nedosahuje takových kvalit jako u MAS MC. Její primární aktivita je soustředěna především na přerozdělování dotačních prostředků, popřípadě poskytnutí poradenských služeb jejím členům a celkově nemá významnější dopad na změny v regionu.

Do budoucna by mohlo být zajímavé provedení analýzy mezi 1. a 2. programovacím obdobím, vedoucí k zjištění, které z nich bylo případně lépe nastaveno pro rozvoj venkovských oblastí. Diplomová práce by mohla sloužit analyzovaným MAS jako jakási případová studie využitelná například v procesu přípravy strategických dokumentů. Předsedkyně MAS MC projevila zájem o práci, ze které by ráda využila výsledky dotazníkového šetření.

15 SUMMARY

The main object of this diploma thesis was detecting if a institutionalized region which is preseted by LAG is instrument which hepls to develop countryside region. This thesis compares functionality of LAG MC and LAG Uničovsko so there could be reflected differences between individual associations. A LAGs are associations of subjects the both public and private sphere and nonprofits organizations, which throught the mutual cooperation based on principles of LEADER method support develop of a rural region.

The theoretical part of this thesis describes aspects relating to the studied problematics. This thesis solves the problematics of regional development in the Czech Republic and operating funds used to financing LAG for the both monitored periods in years 2007–2013 and 2014–2020. The case studies of monitored LAGs describes main principles of their functioning in countryside region. It was found out that the LAG MC has got better assumption for to be a successful instrument of a regional development not just of a socioeconomic aspect but also because of a thorough prosseed of a strategic documents.

The project analysis which has been done showed that the both LAGs effectively redistributed subsidy resources in their regions for both programming periods. Although the LAG MC had higher subsidy resoures, which were divided more evenly and there were more realized projects, we can say that the both of the monitored LAGs are throught their work a really good supporters of a regional development. The questionnaire survy among residents of a region proved that the residents of a LAG MC have nearly twice higher awareness about their LAGs work than residents in the region in which works the LAG Uničovsko. The low awareness is probably because od a negative promotion of a LAG in theirs region. The analysis which has been made and completed for a structured interview with chairmans of the both LAGs showed that LAG MC is more active and better working association of a regional development because it' does not try just targeting the economics support of a region. LAG Uničovsko in their region works more as a instrument of a regional development and because of that the members can gain european subsidy resources but LAGs activity does not much impact on a regional development then just a economics aspect.

16 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní zdroje:

ADAMČÍK, Stanislav. (1997): *Zdroje teorie regionální politiky a regionálního rozvoje*. Ostrava: VŠB –Technická univerzita. 131 s. ISBN 80-7078-432-6.

BINEK, Jan a Iva GALVASOVÁ. (2011): *Rozvojový interaktivní audit*. Brno: GaREP. 152 s. ISBN 978-80-904308-9-1.

BINEK, Jan. (2009): *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Brno: GaREP. 116 s. ISBN 978-80-904308-0-8.

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. (2011): *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum. 344 s. ISBN 978-80-246-1974-3.

BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdalena HRABÁNKOVÁ. (2009): *Strukturální politika Evropské unie*. Praha: C.H. Beck. 188 s. ISBN 9788074001116.

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. (2015): *Evropské strukturální a investiční fondy 2014-2020 v kostce*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 48 s. ISBN 978-80-7538-008-1.

GOODALL, Brian. (1987): *The Penguin Dictionary of Human Geography*. London.

HRUŠKA, Vladan. (2013): *Diferenciace venkovského prostoru na příkladu Moravskoslezského kraje*. Brno. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/77799/prif_d/DISERTACE_final_HQ.pdf. Disertační práce. Masarykova univerzita.

SMS ČR. (2015): *Jak se vám líbí náš venkov? Příklady dobré praxe spolupráce obcí v místních akčních skupinách*. [Kostelec u Holešova]: Středomoravská agentura rozvoje venkova o.p.s. 99 s. ISBN 978-80-906206-0-5.

KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Zuzana KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ. (2008): *Region a regionální vědy: (vybrané sociální, kulturní a environmentální aspekty)*. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 78 s. ISBN 978-80-7408-009-8.

MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. (2007): *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu-Barrister & Principal. 215 s. ISBN 978-80-87029-13-8.

MARKOVÁ, Blanka a Tomáš BORUTA. (2012): *The potential of cultural events in the peripheral rural Jesenicko region*. AUC Geographica, no. 47, p. 45–52.

- PELCL, Petr a kol. (2008): *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice: zpráva z výzkumného projektu 2007-2008*. Plzeň: Centrum pro komunitní práci, CpkP západní Čechy. Venkov. ISBN 978-80-86902-74-6.
- PERLÍN, Radim, Silvie KUČEROVÁ a Zdeněk KUČERA. (2010): *Typologie venkovského prostoru Česka*. Geografie, 115, č. 2, s. 161–187.
- POLITIKY EVROPSKÉ UNIE. (2014): *Regionální politika*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie. ISBN 978-92-79-41284-4.
- SKOKAN, Karel. (2003): *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis. 114 s. ISBN 80-7329-023-5.
- STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. (2009): *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
- ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra (2007): *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Pardubice: Univerzita Pardubice. 129 s. ISBN 978-80-7395-019-4
- ŠKRABAL, I. A kol. (2006): *Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů*. Přerov: Centrum pro komunitní práci. ISBN: 80-86902-39-0
- TOUŠEK, Václav, Josef KUNC a Jiří VYSTOUPIL. (2008): *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 411 s. ISBN 978-80-7380-114-4.
- WADE, Philippe a Petri RINNE. (2011): *Průvodce programem LEADER. Založený na zkušenostech z Finska, Irska a České republiky*. Brno: Ústav územního rozvoje ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Publikace Komise pro venkovskou politiku. 122 s. ISBN 978-80-87318-20-1.
- WOKOUN, René. (2011): *Regionální rozvoj: (výchozí podmínky regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- WOODS, Michael. (2005): *Rural geography: Processed, responded and experiences in rural restructuring*. London: Sage Publications. 292 s. ISBN 0-7619-4760-4

Internetové zdroje:

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Data pro místní akční skupiny (MAS). [online]. [2018b] [cit. 2018- 9- 26]. Dostupné z WWW: https://www.czso.cz/csu/czso/data_pro_mistni_akcni_skupiny_mas

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Veřejná databáze. [online]. [2018a] [cit. 2018-9-26]. Dostupné z WWW: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi#w%5Bk%5D=pvw&w%5Bp%5D=&w%5Bh%5D=>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Veřejná databáze. [online]. [2018c] [cit. 2018-9-27]. Dostupné z WWW: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&pvo=OTOB113&sp=A&pvokc=&katalog=30713&z=T#w=>

EAGRI: Hodnocení místních akčních skupin 2010. [online]. [2010] [cit. 2018-9-24]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/archiv/mistni-akcni-skupiny-2007-2013/aktuality/vysledky-hodnoceni-mistnich-akcnich.html>

EAGRI: Hodnocení místních akčních skupin 2011. [online]. [2011] [cit. 2018-9-27]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/archiv/mistni-akcni-skupiny-2007-2013/aktuality/hodnoceni-mistnich-akcnich-skupin-2011.html>

EAGRI: Hodnocení místních akčních skupin 2012. [online]. [2012] [cit. 2018-9-28]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/archiv/mistni-akcni-skupiny-2007-2013/aktuality/hodnoceni-mistnich-akcnich-skupin-2012.html>

EAGRI: Program rozvoje venkova na období 2007. [online]. [2018a] [cit. 2018-2-17]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/programove-dokumenty/>

EAGRI: Program rozvoje venkova na období 2014. [online]. [2018b] [cit. 2018-2-19]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>

EUROSKOP: Změny v období 2014–2020. [online]. [2018] [cit. 2018-2-13]. Dostupné z WWW: <https://www.euroskop.cz/9220/sekce/zmeny-v-obdobi-2014-2020>

KRAJSKÉ NOVINY: Rozhovory. [online]. [2015] [cit. 2018-11-17]. Dostupné z WWW: <http://krajskenoviny.cz/index.php/rozhovory/44-pokud-budou-zadosti-kvalitni-a-vcas-soucasne-zpozdeni-problemy-neprinese>

MAS MORAVSKÁ CESTA: Archiv výzev. [online]. [2018e] [cit. 2018-11-13]. Dostupné z WWW: <http://www.moravska-cesta.cz/archiv-1/>

MAS MORAVSKÁ CESTA: Organizační struktura. [online]. [2018c] [cit. 2018-10-11]. Dostupné z WWW: <http://unicovsko.cz/ops/cz/mas-unicovsko/organy/>

MAS MORAVSKÁ CESTA: Orgány. [online]. [2018b] [cit. 2018-10-12]. Dostupné z WWW: <http://www.moravska-cesta.cz/organizacni-struktura-mas/>

MAS MORAVSKÁ CESTA: Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Moravská cesta 2014–2020. [online]. [2016] [cit. 2018-10-7]. Dostupné z WWW: <http://www.moravska-cesta.cz/strategie-sclld/>

MAS MORAVSKÁ CESTA: Tiskové zprávy. [online]. [2018a] [cit. 2018-10-9]. Dostupné z WWW: <http://www.moravska-cesta.cz/tiskove-zpravy/>

MAS MORAVSKÁ CESTA: Zpravodaje/propagace. [online]. [2018d] [cit. 2018-10-12]. Dostupné z WWW: <http://www.moravska-cesta.cz/zpravodaje/>

MAS UNIČOVSKO: Aktuality. [online]. [2017] [cit. 2018-11-19]. Dostupné z WWW: <http://unicovsko.cz/ops/cz/aktuality/?id=180>

MAS UNIČOVSKO: Zpravodaje. [online]. [2018a] [cit. 2018-11-15]. Dostupné z WWW: <http://unicovsko.cz/ops/cz/zpravodaj/>

MAS UNIČOVSKO: Výzvy OPZ. [online]. [2018b] [cit. 2018-11-19]. Dostupné z WWW: <http://unicovsko.cz/ops/cz/vyzvy/opz/>

MAS UNIČOVSKO: Výzvy PRV. [online]. [2018c] [cit. 2018-11-20]. Dostupné z WWW: <http://unicovsko.cz/ops/cz/vyzvy/prv/>

MAS UNIČOVSKO: Výzvy IROP. [online]. [2018d] [cit. 2018-11-20]. Dostupné z WWW: <http://unicovsko.cz/ops/cz/vyzvy/irop/>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ: Integrovaný portál MPSV. [online]. [2018] [cit. 2018-2-10]. Dostupné z WWW: <https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: 2. Současná ekonomická a sociální situace regionů soudržnosti: 2.5 Problematika venkovských oblastí [online]. [2009] [cit. 2018-2-6]. Dostupné z WWW: [http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-\(SROP\)/Dokumenty/Programove-dokumenty-programu-SROP/Programovy-dokument-SROP-2004-2006/2-Soucasna-ekonomicka-a-socialni-situace-regionu/2-5-Problematika-venkovskych-oblasti](http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-(SROP)/Dokumenty/Programove-dokumenty-programu-SROP/Programovy-dokument-SROP-2004-2006/2-Soucasna-ekonomicka-a-socialni-situace-regionu/2-5-Problematika-venkovskych-oblasti).

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Integrovaný operační program [online]. [2012i] [cit. 2018-2-13]. Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/IOP>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Národní strategický referenční rámec [online]. [2012d] [cit. 2018-2-10]. Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programove-obdobi-2007-2013/Narodni-strategicky-referencni-ramec>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Operační program lidské zdroje a zaměstnanost [online]. [2012g] [cit. 2018-2-12]. Dostupné z WWW: www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Lidske-zdroje-a-zamestnanost

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Operační program podnikání a inovace [online]. [2012f] [cit. 2018-2-12]. Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Podnikani-a-inovace>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Operační program životní prostředí [online]. [2012e] [cit. 2018-2-11]. Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Zivotni-prostredi>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Operační programy 2007–2013 [online]. [2012a] [cit. 2018-2-9]. Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Programové období 2007–2013 [online]. [2012b] [cit. 2018-2-9]. Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programove-obdobi-2007-2013>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Regionální operační programy [online]. [2012c] [cit. 2018-2-9]. Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Regionální operační programy: ROP Střední Morava [online]. [2012] [cit. 2018-2-13]. Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-Stredni-Morava>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Regionální operační programy: ROP Střední Morava [online]. [2018] [cit. 2018-2-19]. Dostupné z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/Uzemni-dimenze/Novinky/178-MAS-realizuje-integrovanou-strategii-CLLD,-k-n>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Regionální politika a cestovní ruch. [online]. [2012] [cit. 2018-2-5]. Dostupné z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu>

NSMASCR: Databáze [online]. [2018c] [cit. 2018-9-27]. Dostupné z WWW: <http://databaze.nsmascr.cz/index.php>

NSMASCR: Hodnocení MAS [online]. [2018e] [cit. 2018-9-29]. Dostupné z WWW: <http://nsmascr.cz/dokumenty/informace-o-mas/hodnoceni-mas/>

NSMASCR: O nás [online]. [2018a] [cit. 2018-9-25]. Dostupné z WWW: <http://nsmascr.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>

NSMASCR: O nás [online]. [2018b] [cit. 2018-9-25]. Dostupné z WWW: <http://nsmascr.cz/o-nas/>

NSMASCR: Schválené SCLLD [online]. [2018d] [cit. 2018-9-29]. Dostupné z WWW: <http://nsmascr.cz/schvalene-sclld/>

NSMASCR: Výroční zprávy [online]. [2018f] [cit. 2018-9-29]. Dostupné z WWW: <http://nsmascr.cz/dokumenty/dokumenty-organizace/vyrocnizpravy/>

REGIONÁLNÍ ROZVOJ: Metodická podpora regionálního rozvoje. [online]. [2005a] [cit. 2018-2-2]. Dostupné z WWW: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>

REGIONÁLNÍ ROZVOJ: Metodická podpora regionálního rozvoje. [online]. [2005b] [cit. 2018-2-2]. Dostupné z WWW: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/vymezeni.html>

REGIONÁLNÍ ROZVOJ: Metodická podpora regionálního rozvoje. [online]. [2005c] [cit. 2018-2-5]. Dostupné z WWW: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/nastroje-regionalni-politiky.html>

REGIONÁLNÍ ROZVOJ: Metodická podpora regionálního rozvoje. [online]. [2005d] [cit. 2018-9-25]. Dostupné z WWW: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/swot-analyza.html>

Elektronický dokument:

EAGRI: Leader-budoucnost venkova 2009 [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství. [2009] [cit. 2018-3-2]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/file/37121/_02_Brozura_LEADER_budoucnost_venkova_2009.pdf.

EUR-LEX: Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) schváleného dne 20. září 2005. [online]. Brusel: EHSV. [2005] [cit. 2018-22-17]. Dostupné z WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32005R1698>

EUR-LEX: Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu LEADER jako nástroj pro místní rozvoj. [online]. Brusel: EHSV. [2011] [cit. 2018-2-13]. Dostupné z WWW: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2011.376.01.0015.01.CES

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Metody optimalizace fungování MAS [online]. [2015] [cit. 2018-02-25]. Dostupné z WWW: http://nsmas.cz/content/uploads/2015/06/Metody-optimalizace-fungov%C3%A1n%C3%AD-MAS_T%C5%99ebo%C5%88sko.pdf

MAS MORAVSKÁ CESTA: Strategický plán LEADER MAS MC. [online]. 2015 [cit. 2018-09-27]. Dostupné z WWW: http://www.moravska-cesta.cz/dbimg/mclp_spl_verze0_9.pdf

MAS MORAVSKÁ CESTA: Tiskové zprávy. [online]. 2016 [cit. 2018-11-13]. Dostupné z WWW: http://www.moravska-cesta.cz/dbimg/tz_-_mmr-reklo-ano.pdf

MAS UNIČOVSKO: Strategický plán LEADER Uničovsko 2007–2013. [online]. 2008 [cit. 2018-09-27]. Dostupné z WWW: http://unicovsko.cz/ops/files/archive2/291-Kopie__SPL_Unicovsko_2007__2013_aktual..pdf

MAS UNIČOVSKO: Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Uničovsko 2014 –2020. [online]. 2015 [cit. 2018-10-11]. Dostupné z WWW: http://unicovsko.cz/ops/files/sys_page36/1212-SCLLD_MAS_UNICOVSKO_schvalena_verze_FINALE.pdf

MAS UNIČOVSKO: Výroční zpráva k realizaci SPL Uničovsko 2014. [online]. 2014 [cit. 2018-11-15]. Dostupné z WWW: http://unicovsko.cz/ops/files/archive99/1064-Vyrocní_zpráva__o_realizaci_SPL_Unicovsko2014fin.pdf

MAS UNIČOVSKO: Výroční zpráva k realizaci SPL Uničovsko, o.p.s. 2011 [online]. 2011 [cit. 2018-10-10]. Dostupné z WWW: http://unicovsko.cz/ops/files/archive99/760-VZ_za_rok_2011.pdf

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Strategie regionálního rozvoje na období 2014–2020. [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [2013] [cit. 2018-2-15]. Dostupné z WWW: <http://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf?ext=.pdf>

Ministerstvo zemědělství: METODIKA PRO STANDARDIZACI MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2014-2020 [online]. Ministerstvo zemědělství [2015] [cit. 2018-09-22]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/file/412849/Methodika_pro_standardizaci.pdf

NÁRODNÍ SÍŤ MAS: Metoda LEADER Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) Rozvoj venkova se zapojením místních komunit. [online]. 2015 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z WWW: <http://nsmas.cz/content/uploads/2015/03/bronzura2015.pdf>

PAVLÍKOVÁ, Gabriela: Program LEADER ČR–nástroj pro rozvoj venkova. http://soclabb.pmf.czu.cz/pdf/DC006_LEADER_CR.pdf

STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ A INTERVENČNÍ FOND: Program rozvoje venkova České republiky 2007–2013. [online]. Praha: Státní zemědělský fond ČR. [2013] [cit. 2018-2-15]. Dostupné z WWW: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fefafd%2F1393415127062.pdf

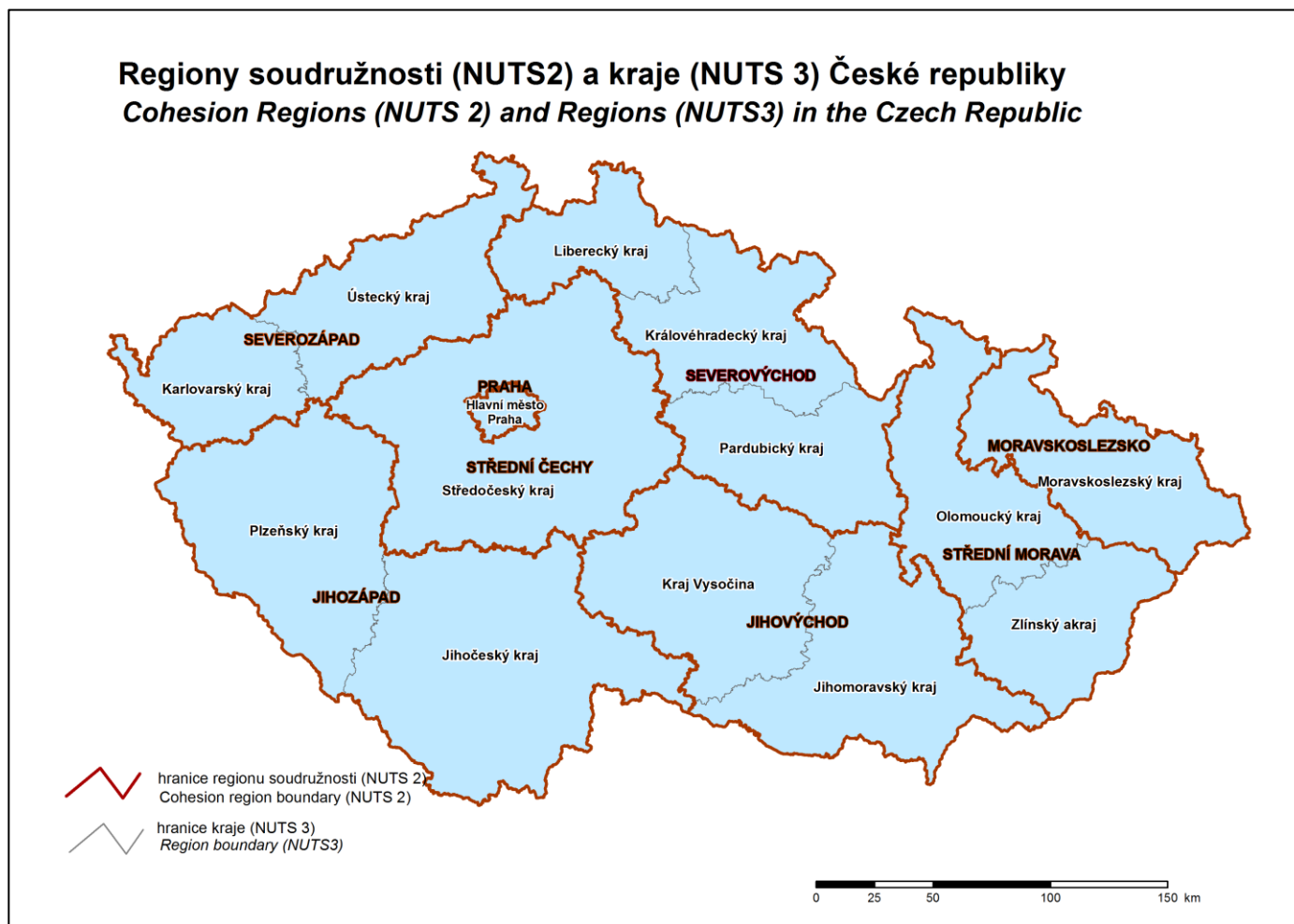
STŘEDNÍ MORAVA: ROP Střední Morava 2007–2013. [online]. Regionální rada regionu soudržnosti Střední Moravy. [2009] [cit. 2018-22-11]. Dostupné z WWW: <http://www.rr-strednimorava.cz/file/498/>

STŘEDNÍ MORAVA: *Shrnutí evaluace dopadů ROP Střední Morava* . [online]. Regionální rada regionu soudržnosti Střední Moravy. [2015] [cit. 2018-2-19]. Dostupné z WWW: <http://www.rr-strednimorava.cz/file/5411/>

PŘEHLED PŘÍLOH

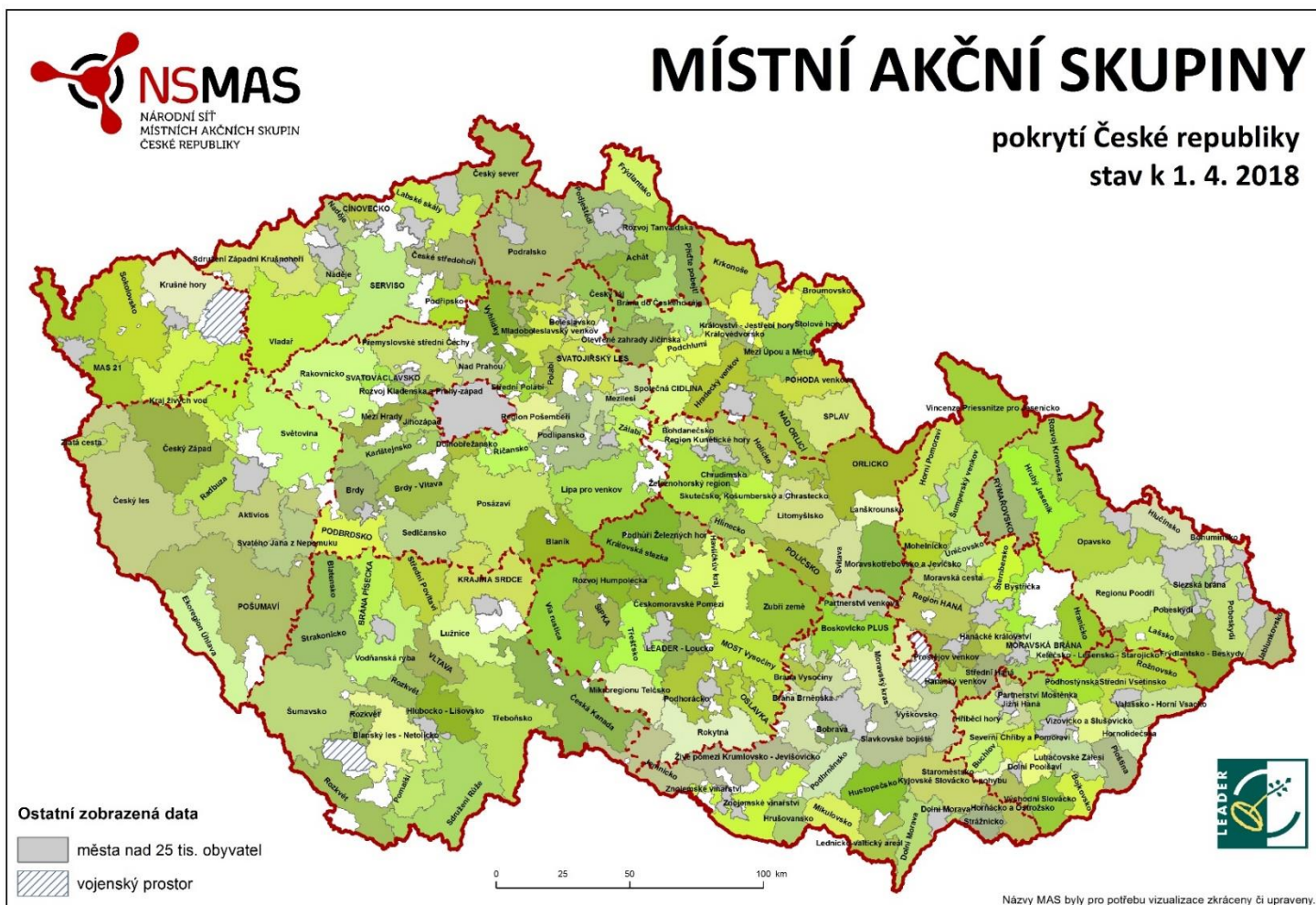
Příloha 1	Regiony soudržnosti (NUTS2) a kraje ČR (NUTS3)
Příloha 2	MAS v ČR
Příloha 3	Přehledová tabulka informací prezentovaných v kapitole 9 a 10
Příloha 4	Dotazník distribuovaný mezi rezidenty regionů (verze MAS MC)
Příloha 5	Strukturovaný rozhovor s předsedkyní MAS MC

Příloha 1

Zdroj: Český statistický úřad [online]. 2018 [cit. 2017-02-27]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/regiony-soudrznosti-nuts-2-a-kraje-nuts-3-ceske-republiky>

Příloha 2

Zdroj: Národní síť MAS [online]. 2018 [cit. 2017-02-27]. Dostupné z WWW: http://nsmascr.cz/content/uploads/2018/04/MAS_4_2018.jpg

Příloha 3

	MAS MC	MAS Uničovsko	ČR
počet obyvatel	31 874	11 396	10 610 055
hustota zalidnění (obyv./km²)	112	112	134
EAO (%)	49,2	46,9	48,7
podíl nezaměstnaných osob (k září 2018) (%)	2,1	2,6	3
orná půda (%)	62	64	38
Vzdělanostní struktura (SLBD 2011) (%)	MAS MC	MAS Uničovsko	ČR
<i>bez vzdělání</i>	0,1	0,4	0,4
<i>základní vzdělání</i>	16,9	23,6	17,6
<i>střední a úplné střední vzdělání</i>	75,3	68,3	69,5
<i>vysokoškolské vzdělání</i>	7,7	7,7	12,5
věková struktura (%)	MAS MC	MAS Uničovsko	ČR
<i>0-14</i>	15,9	14,6	15,7
<i>15-64</i>	64,8	66	65
<i>65+</i>	19,3	19,4	19,3

Zdroj: (ČSÚ, 2018b), (ČSÚ, 2018c), (MPSV, 2018); vlastní zpracování

Příloha 4

Vážené respondentky, vážení respondenti,

ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku, který bude součástí mé diplomové práce, zabývající se regionálním rozvojem a jakým způsobem regionální rozvoj ovlivňuje MAS Moravská cesta a MAS Uničovsko.

Odpovězte prosím na dané otázky co nejpravdivěji a tak, aby odpovědi, co nejpřesněji vystihovaly Váš názor.

Vyplnění dotazníku Vám nezabere déle než 5-10 minut. Účast ve výzkumu je zcela anonymní a dobrovolná.

Předem mnohokrát děkuji za Vaši ochotu a čas

studentka 2.ročníku navazujícího magisterského studia Regionální geografie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

Dotazník A

1. Jakého jste pohlaví?

- a) muž b) žena

2. Do jaké věkové kategorie spadáte?

- a) 15 – 19 let
b) 20 – 24 let
c) 25 – 30 let

3. Jaký je Váš sociální statut?

- a) Student střední školy/gymnázia
b) Student vysoké školy
c) Pracující

4. Uveďte místo Vašeho bydliště:

.....
CHOLINA

5. Zajímáte se Vy osobně o dění ve Vašem regionu?

- a) ano, o dění se aktivně zajímám
b) spíše ano, ale pouze pasivně
c) ne, o dění v mém regionu se nezajímám
d) ne, je to zbytečné

6. Znáte pojem MAS, neboli místní akční skupina?

- a) Ano
b) Ne

Pokračujte v dotazníku A, pokud jste v předchozí otázce uvedl/a „ano“, pokud jste uvedl/a „ne“ přejděte na dotazník B.

7. Víte jak se jmenuje MAS působící v regionu, ve kterém žijete?

- a) Ano Uvedte, prosím název: **MAS MORAVSKÁ CESTA**
b) Ne

8. Prostřednictvím jaké cesty jste se o MAS Moravská cesta dozvěděl/a?

- a) Internet
b) Místní tiskoviny
c) Ve škole/práci
 d) Na akci pořádané MAS
e) Rodina, přátelé, informační tabule aj.

9. Víte, co je předmětem činnosti MAS Moravská cesta?

- a) Ano
b) Ne

10. Zajímáte se o činnost MAS Moravská cesta?

- a) Ano
b) Spíše ano
 c) Spíše ne
d) Ne

11. Pokud jste v předchozí otázce uvedl/a „ano, o činnost se zajímám“ nebo „ano, ale pouze okrajově“, uveďte prosím, jakým způsobem získáváte o činnosti MAS informace:

- a) Prostřednictvím internetových stránek MAS
b) Prostřednictvím zpravodajů MAS
c) Prostřednictvím lokálních tiskovin
d) Jinak (uveďte)

12. Jednou z hlavních aktivit, která vede ke zlepšení života na venkově a podpoře rozvoje venkova je přerozdělování finančních prostředků a podpora projektů iniciovaných veřejnou a soukromou sférou daného regionu prostřednictvím MAS. Dokážete si vybavit alespoň jeden projekt, který byl realizovaný prostřednictvím MAS Moravská cesta ve Vašem regionu?

- a) Ano (prosím, uveďte, čeho se týkal):

..... **OPRAVA KULTURNÍHO DOMU V CHOLINĚ** ✓

- b) Ne

13. Z následujících cílů a projektů spadajících pod MAS Moravská cesta vyberte ty, které mají dle Vašeho osobního názoru největší vliv na rozvoj obcí zainteresovaných v MAS Moravská cesta? (vyberte maximálně 3)

- a) Zlepšení občanské vybavenosti a infrastruktury
 b) Ochrana kulturního dědictví venkova
c) Péče o životní prostředí

- d) Podpora zemědělství, lesnictví, potravinářství a regionální značky Haná
- e) Podpora malého a středního podnikání
- f) Rozvoj spolupráce a posílení místního partnerství

14. Které specifické cíle a projekty pod ně spadající jsou, dle Vašeho názoru zbytečné pro rozvoj regionu, ve kterém žijete. Tzn. Dosažení těchto cílů nevede k rozvoji regionu. (uveďte maximálně 3)

- a) Zlepšení občanské vybavenosti a infrastruktury
- b) Ochrana kulturního dědictví venkova
- c) Péče o životní prostředí
- d) Podpora zemědělství, lesnictví, potravinářství a regionální značky Haná
- e) Podpora malého a středního podnikání
- f) Rozvoj spolupráce a posílení místního partnerství

15. Myslíte si, že je některý ze specifických cílů podhodnocený? Tzn. Nebylo v rámci něj realizováno dostatečné množství projektů. (vyberte jeden)

- a) Zlepšení občanské vybavenosti a infrastruktury
- b) Ochrana kulturního dědictví venkova
- c) Péče o životní prostředí
- d) Podpora zemědělství, lesnictví, potravinářství a regionální značky Haná
- e) Podpora malého a středního podnikání
- f) Rozvoj spolupráce a posílení místního partnerství
- g) Nedokážu posoudit

16. Zapojujete se aktivně do dění ve Vašem regionu?

- a) ano, jsem členem zájmové organizace/sdružení (SHD, zájmové kluby a skupiny, aj.)
- b) ano, působím ve veřejné sféře (obecní úřady, MAS, svazy obcí, aj.)
- c) ano, působím v soukromém sektoru (fyzická či právnická osoba)
- d) ne, nejsem součástí žádného z výše zmíněných sektorů

17. Vnímáte činnost MAS Moravská cesta jako přínosnou pro rozvoj Vašeho regionu?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

Dotazník B

7. Kdo si myslíte, že nejvíce přispívá rozvoji Vašeho regionu?

- a) obec/městský úřad, mikroregion, krajský úřad
- b) zájmové organizace/sdružení (SHD, klub zahrádkářů, klub seniorů apod.)
- c) školy, kulturní a sportovní zařízení
- d) významní podnikatelé
- e) svazky obcí

8. Zapojujete se aktivně do dění ve Vašem regionu?

- a) ano, jsem členem zájmové organizace/sdružení (SHD, zájmové kluby a skupiny, aj.)
- b) ano, působím ve veřejné sféře (obecní úřady, MAS, svazy obcí, aj.)
- c) ano, působím v soukromém sektoru (fyzická či právnická osoba)
- d) ne, nejsem součástí žádného z výše zmíněných sektorů

9. Pokud by jste měl/a možnost podílet se na rozvoji Vašeho regionu, využil/a by jste této možnosti?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

Pokud ano, jak se můžete zapojit?

10. Jaké oblasti podpory jsou podle Vašeho osobního názoru důležité pro rozvoj Vašeho regionu? (vyberte maximálně 3)

- a) Zlepšení občanské vybavenosti a infrastruktury
- b) Ochrana kulturního dědictví venkova
- c) Péče o životní prostředí
- d) Podpora zemědělství, lesnictví, potravinářství a regionální značky Haná
- e) Podpora malého a středního podnikání
- f) Rozvoj spolupráce a posílení místního partnerství

11. Jaké oblasti podpory podle Vašeho osobního názoru nejsou důležité pro rozvoj Vašeho regionu? (uvedte maximálně 3)

- a) Zlepšení občanské vybavenosti a infrastruktury
- b) Ochrana kulturního dědictví venkova
- c) Péče o životní prostředí
- d) Podpora zemědělství, lesnictví, potravinářství a regionální značky Haná
- e) Podpora malého a středního podnikání
- f) Rozvoj spolupráce a posílení místního partnerství

12. Myslíte si, že má spolupráce mezi subjekty ze soukromé a veřejné sféry pozitivní vliv na rozvoj regionu?

- a) Ano, určitě má pozitivní vliv
- b) Nejsem si jist/a, zda má/nemá vliv na rozvoj regionu
- c) Ne, nemá

Příloha 5

Vy osobně jako předsedkyně MAS MC, považujete ji za úspěšnou? Myslíte si, že napomáhá RR a je tedy primárním aktérem v podpoře RR?

Zendulková: Já musím říci, že ano. Myslím si na naše MAS je na docela vysoké úrovni, jednak v tuto chvíli máme již vyčerpanou polovinu alokace a byli jsme mezi prvními MAS, které po dlouhém čase dle mého názoru byly schváleny právě pro realizaci té strategie. My jsme byli schválení v roce 2016 a byli jsme 11. MAS. Nám ty jedničky přinášejí štěstí, ale musíme tam v té oblasti hodně kličkovat.

Setkala jste se v průběhu fungování s problémem, který byl určitou překážkou pro efektivnost Vaší aktivity? Například zda existuje překážka, která zpomaluje dotační proces.

Zendulková: Já nevím, jestli je to vyloženě překážka, ale smíření se se systémem, jak je nastaven. Jedná se především o byrokracii, jak je nastavena. My ve své podstatě stojíme s žadatelem před ním, vedle něj, za ním, po celou dobu, i v době udržitelnosti, nejen při konzultaci těch projektových záměrů. Jedna překážka tam přeci jenom je, a to že v současné době nás řídicí orgány nechtějí vidět po hodnocení těch projektů. My v podstatě správně podle pravidel bychom měli končit poté, co vyhodnotíme ty projekty, což pro nás není absolutně přijatelné, protože ti žadatelé to nejsou schopni sami zrealizovat. Takže tohle je velká překážka, kdy si řídicí orgán myslí něco jiného a my děláme tuto práci nad rámec své práce.

Z projektové analýzy, která byla rozdělena na několik zkoumaných období: 2007–2010, 2011–2013 a současné programovací období, vyplynulo, že v tom prvotním „novém“ období bylo sice realizováno méně projektů, avšak byly alokovány vyššími částkami, oproti období následujícímu. Bylo to tím, že se finance uzpůsobovaly tomu, že těch projektů bylo méně, tak aby došlo k přerozdělení dané částky, kterou jste museli přerozdělit?

Zendulková: My máme samozřejmě danou částku, kterou musíme přerozdělit. To že na začátku prvního období nebylo podpořeno tolik projektů bylo způsobeno tím, že jsme nebyli úplně známí v tom regionu a myslím si, že tam byla i určitá nepřipravenost žadatelů, takže tohle byl důvod. A samozřejmě já jsem se poté rozjela do regionů a ta osvěta byla hrozně důležitá. Poté nám do toho vstoupily spolky, to byla krásná práce, oni mi vysvětlovali, že nemůžou žádat o dotaci, protože jednak je tam to předfinancování, kdy oni na to nemají finanční prostředky, takže oni by rádi, ale nemohou. Takže jsme udělali setkání s obcemi a musím říci, že většina obcí do toho vstoupila a šla do toho a předfinancovaly ty spolky. Takže ta spolupráce byla úžasná a jinak by to nemohlo absolutně fungovat. Podařilo se nám nastavit tady tu krásnou spolupráci meziobecní a meziregionální, neříkám že všude, ale byl to důležitý faktor.

Jak hodnotíte aktivitu aktérů/žadatelů? Jsou aktivní, nebo jste je ze začátku museli spíše vybízet a propagovat se?

Zendulková: Propagujeme se vždycky, naše oblast je velmi složitá, lidé nám hodně říkají, že mluvíme jinou řečí. Máme jakoby své žadatele, kteří vědí, co ta dotace znamená, ale chodí nám i noví.

Jaká je komunikace mezi jednotlivými členy, komunikuje se s některými lépe?

Zendulková: To se nedá takhle říct, samozřejmě obce jsou přirozeně aktivnější a umí v těch dotacích chodit, tam ta komunikace probíhá na mnohem vyšší úrovni. U podnikatelů je potřeba se jim věnovat od začátku až do té doby udržitelnosti.

Zaznamenala jste ze strany členů názor o složitosti systému a délce procesu?

Zendulková: Setkala jsem se s tím, že říkají, že je to dlouhé. My samozřejmě poté voláme na řídicí orgán a neustále se vyptáváme, jak to vypadá s těmi našimi projekty a tlačíme to, aby se proces zkrátil, ale více to ovlivnit nemůžeme.

Z projektové analýzy jsem zjistila, že nejvíce finančních prostředků bylo alokováno v obcích Bouzov, Křelov-Břuchotín či Luká. Čím je to způsobeno, že tyto obce jsou neaktivnější?

Zendulková: To není tím, že by byly neaktivnější, je to o starostovi. On chce, on nás sleduje, on má připravené projekty, takže on je tahá z šuplíku a projekty jsou připraveny. Takže tady jsou otevřené dveře pro všechny a spousta starostů se na to právě ptalo a já jsem říkala, když budete připraveni přijďte.

Kde to „vázne“, z analýzy vyšel například Strukov.

Zendulková: Strukov v prvním programovacím období vůbec žádný projekt neměl, vstoupil k nám jako jeden z posledních, takže tím pádem, ani žádat nemohl. Ale musím Strukov pochválit, protože jsme ho podpořili 400 000 Kč ve druhém programovacím období z IROPu, ve velkém IROPu by si na to sám vůbec nesáhl. Takže k velkým penězům se dostanou i maličké obce, ale s obrovskou naší pomocí.

Jakou jste zaznamenala největší změnu oproti prvnímu programovému období? Je tam nějaká výrazná změna, která ten proces zlepšuje/zhoršuje?

Zendulková: Tak samozřejmě ta byrokracie, která se prohloubila ještě více a musí říci, že i velmi neosobní přístup jednotlivých ministerstev. S SIZF se výborně komunikuje, ale u MMR to prostě není tak ideální.

Myslíte si, že první programovací období bylo pro podporu RR lépe nastaveno?

Zendulková: Bylo jednodušší, ale hlavně jsme ho uměli, srovnali jsme se s ním, jednak řídicí orgán, jednak my a už jsme věděli, co nás čeká. Takže je škoda, že se tohle neprohlubovalo dál, protože upřímně, z toho programovacího období jsme taky mohli čerpat, jak pro školy, tak pro cesty, tak pro spolky. Teď se to rozdělilo do více operačních programů a prostě každý operační program má svá pravidla, někdo chce studii proveditelnosti, někdo chce portál farmáře.

Co se týče projektů od žadatelů v současném období, je tam vysoká chybovost?

Zendulková: Tím, že my konzultujeme s žadateli ty projekty, tak se snažíme odstranit chyby už v té konzultační fázi.

Projevují o konzultace žadatelé zájem?

Zendulková: Určitě ano, protože ví, že to poté budou mít jednodušší.

Jsou alokované dotační prostředky dostatečně vysoké?

Zendulková: Rozhodně ne, ani v jednom období. Určitě bychom byli schopni rozdělit více finančních prostředků.

Vy jako MAS hodně cílíte na podporu kulturního dědictví, spolků, regionálních výrobců a potravin. Je to pro Vás primárnější podporovat tento typ odvětví, než cílit spíše na tu ekonomickou stránku věci?

Zendulková: Já si myslím, že tohle je přesně náš cíl, co k našemu venkovskému regionu a společenství patří.

Snažíte se v propagaci či v projektech cílit na mladší obyvatele?

Zendulková: Já si myslím, že ano a že jsme pro mladší obyvatele atraktivní. Jednak vydáváme noviny Doma na Hané a Noviny Moravské cesty. Tím, že jsme koordinátory značení Haná regionální produkt, tím pádem noviny a povědomí o značce zvyšují povědomí o MAS, nejen v na našem území, ale v celém regionu Hané o 330 obcích. Navíc děláme pěkné akce jako farmářské trhy v Litovli, Garden food festivaly, tam samozřejmě všude vlaje logo Haná regionální produkt a MAS MC.

A myslíte si, že jsou obyvatelé dostatečně informováni o Vaší činnosti?

Zendulková: Mohlo by to být určitě lepší, myslím si, že bychom mohli mít více tiskových zpráv ve zpravodajích, nicméně to se nám nedaří, protože třeba Litovelské noviny mají uzávěrku, či již nemají místo v novinách. Každopádně snažíme se vydávat Newslettery, které putují směrem k lidem.

Setkáváte se s kladnými/negativními ohlasy na svoji činnost ze strany rezidentů regionu?

Zendulková: My se setkáváme spíše s těmi kladnými ohlasy, určitě. Žadatelé jsou spokojeni, protože zatím jsou dotace vypláceny v plné výši, a to je pro ně důležité. A ty regionální produkty, ty se lidem líbí.

Respondenti uváděli, že vliv na regionální rozvoj nemá vliv rozvoj a posílení partnerství, což je v rozporu s činností MAS. Proč si myslíte, že v tomto ohledu nevidí budoucnost RR?

Zendulková: Já si myslím, že neznají systém toho partnerství a jak u nás funguje. Za mě je to partnerství nesmírně důležité, protože je to o partnerství všech subjektů v regionu na to, aby mohly nějak fungovat projekty.

Chcete do budoucna, aby Vám přibývali členové v MAS, nebo je počet dostačující, aby nevznikala rivalita mezi členy.

Zendulková: My tohle neřešíme, zda vznikne nebo nevznikne rivalita, tyto problémy nemáme. U nás mají všichni dveře otevřené, pokud se objeví partner a bude chtít s námi spolupracovat, uvítáme ho.

Máte nějakou vizi/sen do budoucna, čeho byste chtěla s MAS dosáhnout?

Zendulková: My se věnujeme našemu sdružení a značce Haná regionální produkt, věnujeme se rozvoji regionu a školství v regionu a já si myslím, že bychom se mohli rozpřáhnout do dalších aktivit, ať už které se týkají společných projektů, které se týkají regionu, což znamená, že je to zase o té spolupráci. Samozřejmě bychom se rádi věnovali i vzdělávání v regionu. Takže tohle je naší budoucností v regionu.